

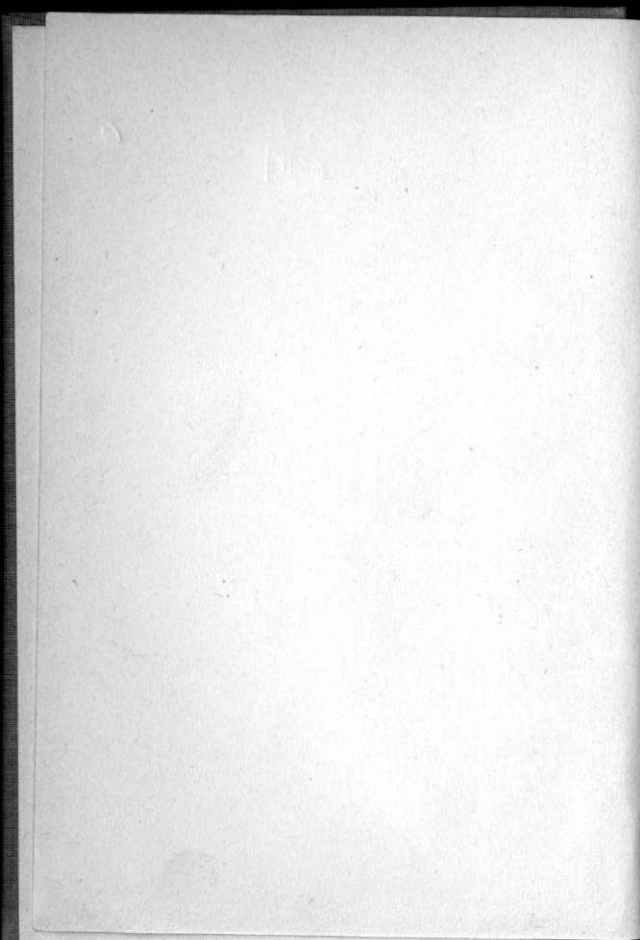

4.80

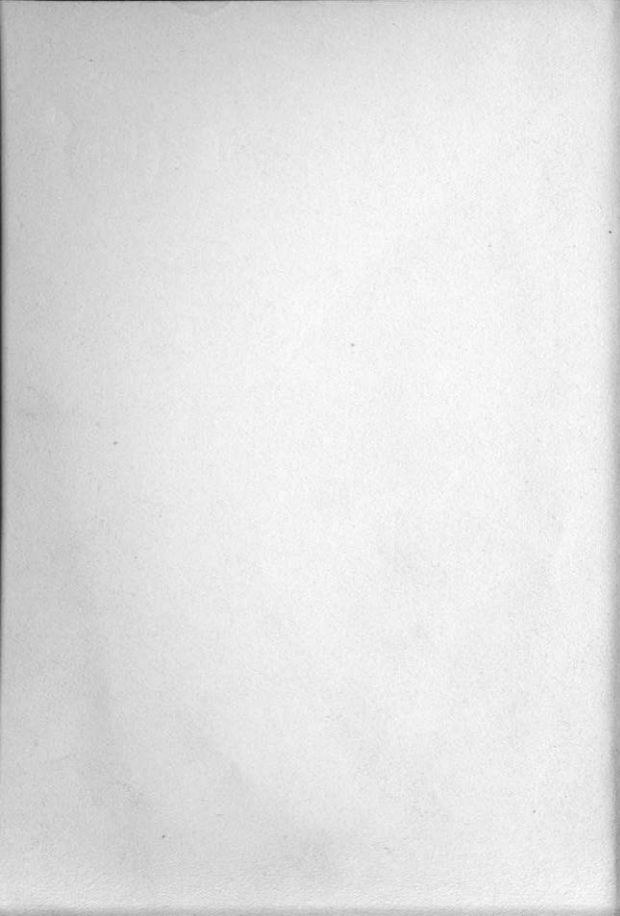
~~S 436.~~

2977
F. 22.17

480
F. 2. VII
1569

TOMPA LÁSZLÓ

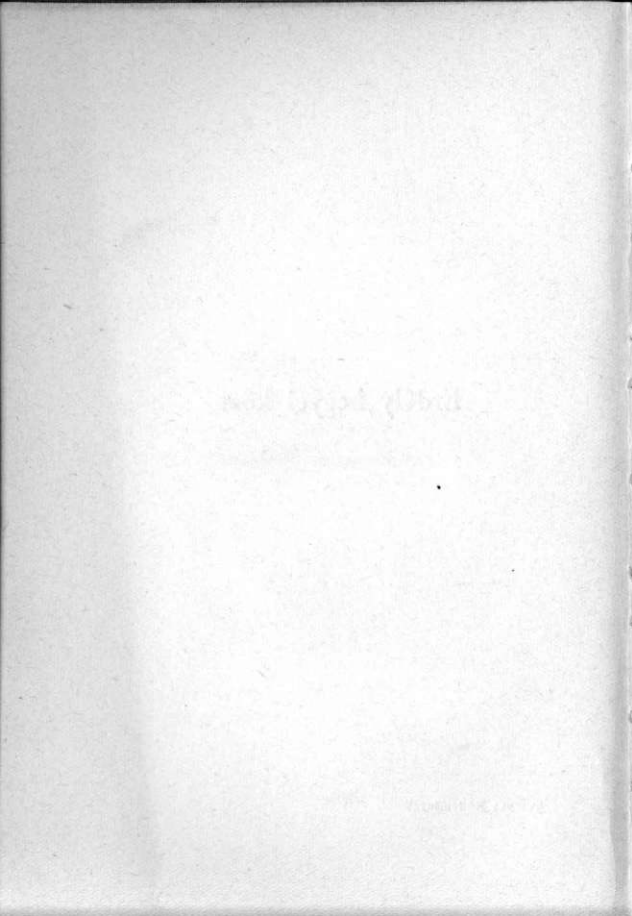
NE FÉLJ!

ÖSSZEGYÜJTÖTT KÖLTEMÉNYEK

RÉVAI KIADÁS

Copyright 1936, by Révai, Budapest.

Erdély hegyei közt

REJTETT KINCSE TUDÓJA

Szin Lajosnak

Rejtve lelkem rejtekébe,
Öreg-öreg fűz tövébe
Kincsek-kincse van elásva,
Nagy, fekete kutya őrzi.

Senki meg nem kapja, lássa,
Csak, aki a szót kimondva
— Óráját is eltalálva! —
A varázst le tudja győzni.

Kincskereső vágya, szomja
Vajjon vet-e lelket erre?
S vajjon mikor vet, ha még vet?
Múlnak hamar szakok, évek — —
De csak baglyok, denevérek
Surrognak a holdvilágnál,
Melynek fényén mohos fám áll.

Múlnak hamar szakok, évek — —
Fent elúszik egy-egy felhő.
De más erre senkisésem jó.
S minden évvel mind alábbra
Hajlik a fűz egy-egy ága.
Ha lombjával holdfény játszik:
Már-már gyászfűz gyanánt látszik.
Lent a kincs meg elfeledve
Csak kallódik, pusztul egyre.
Talán soha ritka fénye
Nem vetődik föld színére,
Úgy múlik el, meg se látva —
És ügyet rá senkisésem vet,
Hogy az, ami rejtve senyvedt:
Reves lom, vagy kincsesláda?!
3

SZIKLAVÁR

Sok meddő harc során,
Álmaim alkonyán,
Meredek úton önmagamhoz értem.
E magam : sziklavár,
Mely komor daccal áll
Csatatér fölött, felhős szürkességben.

Itt kapu, fal kemény,
S nincs áltató remény,
Meglépetéstől nem kell ijedeznem.
Más meg se közelít —
Csak villámok szelik
Fénylőn az eget olykor közelemben.

S csak néhanap, mikor
Izzóbb az estbibor,
Lépek ki vértben, magányom fokára.
S szemem a sík teret,
Hol mindenütt cselek,
S rémségek lestek : békélten bejárja.

TAVASZI ÁRADÁSKOR

A nap a vizek bilincsét megoldta.
Zavaros ár jó, partokhoz csapódva.
A fönti hegyek minden téli szennye
Itt rohan el most örvényben kerengve.
Talán áldássá lesz még valahol —

S ha rombolás is a rendeltetése :
Romboljon, zúzzon, egy percet se késve.
Míg dühe szét a lankákon elárad,
Többé nem érzi feszülön a vágyat,
Mely megláncoltan zaklathatta rég !

Beh zord bilincs is, melyet ránk a tél vet :
Mégfagyott mozgás, élettelen élet !
Most csak rohanj hát, folyó, szabadulván.
Zúdítsa széjjel erejét a hullám :
Ami csak erő : zúgjon szabadon !

Ami csak erő : tengerré dagadjon.
Fullasztó rabság láncán ne maradjon.
Jaj, mert szomorúbb végzet, mint akármí :
Erőnket tudva, béklyós csendbe várni
Egy percre, mely tán sohse jó felénk.

Rád, eihívottra, várnak messze harcok,
Szavad, döbrentve, mérföldekre harsog.
Célnek futsz, míg én cél híján henyélnék,
Most riadt szívvel állok partod élén.
S im, kart lendítve, meg is áldalak :

Menj, mint a nyíl zúgj titkos távolokba.
Áldásthozón, vagy rombolón, de hatva.
Vígán vidd terhét öröknek, múltónak.
S vidd életemet is, játékhajómat,
Ha itt merül el, ha messzire jut — —

TENGER, TE NAGY...

Nagy Emmánál

Tenger, te nagy, ki messze zúgva terjedsz.
Most fájva folyton feléd vonz a vágyam:
Sodródni rajtad napfényes dagályban,
Dagadó kedvvel, melyet gond nem ernyeszt.

Ne mindig csak e zárkózott hegyek,
Melyek közt rabbá rögződik a lélek!
De habok hátán feszüljek a szélnek,
Majd kék partokról álmok intsenek.

Oh, lelkem, lesz-e perc, mely ezt megadná?
Lendül-e szárnyad igazán szabaddá?
Vagy e vágyad is cselvetés csupán...

S úgy járhatsz, mint rab fenevad-király, ha
Résnek ront, mellyel durva gúny kínálja,
S véresre romlik óla rácsfalán — —

VIHARFELHŐK ALATT

Walter Gyulának

Olykor erre zúgva jönnek,
Hömpölyögnek
Vésszel vemhes fellegek.
Még csak egy perc és zihálva
Már az ég, s föld szent csatája
Szakad egybe komoran.

Futva búvik állat, ember,
S döbbenettel
Néz a súlyos égre föl :
Áldás kél-e végre lassan,
Vagy — amíg vad tüze harsan —
Ártó vihar zúg le majd ?

Most a dermedt borzadásnak
Csöndjébe gyors villanás csap,
Harsonázva recsenő.
Mintha fentről a hegyekből
Óriás-had
Iramlana bomlott hajjal,
Őrült láрма közt elő.

Hajlong a fák koronája,
Hangosabb a nők imája — —
S ekkor — — ennyi — — nincs tovább !
Hirtelen az ég haragja
Elharapja
Saját mérge szigonyát.

Rájuk fönti fagy lehelt-e ?
Megmeredt a felhők rendje.
Az okát ki tudja : mi ?
Majd mozdulnak, s szétsietve
Napnyugatra, napkeletre,
Elkezdenek oszlani.

Darabig még nyom az égbolt.
A levegő kénsszagos.
S olykor itt-ott — de már messze! —
Rekedt hangját megeresztve,
Egy-egy felhő morgadoz.

De sötétig
Az is elhal, elenyészik,
Az éjnek sincs csillaga!
Csak időnkint, bús varázssal,
Lidércfényes lobbanással
Gyúl ki még az éjszaka!

CSILLAGTALAN ÉJJELI ÉG ALATT

Kietlen éjjel gyászsötétje!
Itt fényt ki is keresne még?
Köröskörül nincs semmi jó, — csak
Süket közöny, feketeség.

Az út rögzös, csak tép az ág is,
Amerre végzetem vezet.
Hogy napvilágra jussak innen:
Senkise nyujt segédkezet.

S mégis, bár üljön ezer ördög
Ez átkos, babonás körön:
Éjféllel lehellő, rossz varázsát
Valamikor még áttöröm.

KÜNN

Benn zongoráznak!
Engem sötét, bús fenyőfák alatt
Hús harmat áztat.
De jól van így!
Míg fehér fénnel villanysugarak
Nyúlnak ki ferdén a nyirkos homokra,
Csak magam járjak itt magamba rogyva.

Ők üljenek csak benn a fény alatt,
Mint fészük pelyhén pihés madarak.
Kis lelküket a nyájas, tág szobákban
Hangok hulláma hintáztassa lágyan.
A dal nekik csak mákony, lenge hinta.
Szelíd szédület, melybe nincs veszély!
Hangzástól énjük már elandalítva:
Nem hat mélyebbre, gyilkos vágyba, kínba.
Schumann, Grieg lelke nekik nem beszél!
Nekik már azzal minden meg van oldva.
Ha tudják, mint megy át a dúr a mollba.

A vergődések viharát nem érzik,
S hogy van perc, mikor a fűszál is vérzik,
És fojtó bura fölöttünk az ég.
Oh nők, nippek, csak nevetgéljete benn.
Nem sejtve felhőt, ártalmas deret sem.
Nekem száz kínom dühödt lánggal ég!
Én már tudom, hogy lopakodva jár,
S mindent levág az öldöklő halál. — —

De csitt, a szájam mily csúf szókat ejt még.
Csak meg ne hallják. Mienk a verejték!
Mienk a gond, mely sohasem henyél.
Mienk a kérges 'obbágyi tenyér:
Szolgálni, hölgyünk ha lovára hág!
Minket csap eső, minket húz az ág...

S a fenyők is rá mintha mondanák:
Ez így is lesz, mert örök rendetek!
S kacagás csendül ott benn a falon túl —
Lábam alatt a kavics megcsikordul,
Árnyam a falon görnyedten remeg — —

MOZIREKLÁM

Pállott szag, zsongás, úri nők, inaskák,
S elől a vászon, vaksin és sután még,
Hogy rajta mindjárt fény meg árny cikázzék —
... Bizony finomnak nem finom mulatság!

S bizony nem élet, s nem is mély művészet.
De kell e játék az elállt agyagnak.
Sok lankadt vágyra ismét szárnyat aggat,
Hogy célra törni legyen mind-merészebb.

Akik előtt, hajh, mindig ott az árok,
S csak vágyzni tudunk rózsás ligetekbe —:
Most ungot-berket járhatunk lihegve,
S pompát is látunk, úri proletárok!

Ahogy a filmek folyamán adódik:
Vagyunk királyok, bölcsek, víg csavargók.
Életünk sokszor Tiszánál kanyargóbb.
Egy perc az égbe, — más a földre lódít.

S ha már letörtünk, lábunk csupa por, szenny,
Tikkadtan csak egy korty után dadog szánk:
A vászonról a kelyhet nyujtva, hozzánk
Halkan leszáll a hús-jó Henny Porten.

(1913)

NOEMI SENKI-SZIGETÉN

Elborult fényű, rideg éjjelemben
Messzűnven még egy kis mécs belelángol.
Bús lélekvesztőn küzködő felé
Hívó szigetke rémlik fel az árból.

Valaha rég, vad viharok fokánál,
Hányatva vágyak perzselő szelében,
Egy percre sorsom sorsodhoz sodort,
Azóta jaj, beh más vizekre tértem.

Ám az emléked veszélyek között is,
— Melyeket rossz szél, balsors zúdított rám —
Velem volt mindig talizmán gyanánt,
Örvények mélyén, bős hullámok ormán.

A sors dühét még eltökélten állom,
S hogy hajóm hátát bórak bögve szántsák.
De már tudom, bár meg se rezzenek,
Hogy bátorságom csak halálraszántság.

S már nem tudok célt, melyet bizonyosnak
Láttatna még egy ki nem húnyt reményem.
Valahány eddig fel-feltündökölt:
Mind-mind el is tűnt parttalan, vak éjben.

Igy csillag nélkül egem egyre zordabb,
S fenyegetőbbek szelek, vízhatárok.
Rád-rádgondolva csak hányattatom,
Amerre hátán a haragos ár dob.

Vitorlám rongy. Már magam is ziláltan
Azt nézem csupán, hogy kell partot érni.
... Ha tán egy hullám végre partra lök majd:
A sziget élén vársz-e rám, Noémi?

TAVASZI VIHAR

Hallod-e, furcsa, nyugtalan szelek
Hogy dőngetik künn a házfödelet?
... Tavaszi, bujtó, sürgető szelek — —

Künn így. De benn? — — hűs, árnyékos szobák,
Melyek során, hogy idáig vezettél:
Megtorpanunk, s egyszerre nincs tovább!
Pedig szív nincsen forróbb a tiednél,
S az én szívem is, halld, e zaklatott,
Rossz szív hogy döng, — mint ahogy dob szokott,
Míg öledben csodát ígér a vágy.

S most mégiscsak egyszerre nincs tovább?
Miért? Mi az, mi közted, s köztem áll?
Ejh, semmiség, csak porszem, pókfonal!
Igazi bátrak akár meg se látnák!
Csak mi vagyunk merésre gyávák.
Különben most csak ennyit mondanék:
Téged, te lány, nekem rendelt az Ég!
Ha Ó akarja, s te is akarsz,
Mi akkor minden földi gát, bilincs?
Rajtad kívül más senki... semmi sincs,
Csak meleg melled, két meleg karod.

Igy szólnék, s rá még ama pillanatban
— Mintegy bódító álomból riadtan —
Felszökném, s többé gáttal nem törődve:
Az ablakokhoz futnék, s mind betörném.
S véresre zúzott két kezemmel
Vadul magamhoz rántanálak,
Míg a szobába harsányan beárad,
Egybesodor, gyorsan megölgat, elnyel
A tavasz, mint a tenger — —

ÉJJELI HAVAZÁSBAN

Hó hull serényen, sűrű pelyhezéssel...
Kész kriptá most a lombtalan berek:
Tanyát e tájon csak a csüggedés ver.

Bús bokrok alján árnyak rémlenek.
Halkan körülfon kétség és sötétség,
Lábam botolva félre-tévelyeg.

Kis ablakokba messze gyöngye mécs ég,
Áttűzve fényét fátylakon, ködön.
Mindez reménynek, célnak oly kevés még!

Feléjük mégis égve küzködöm.
Tüdőm zihál, a kín agyamba fájdul.
S egyszerre tép száz kegyetlen köröm.

Előttem itt-ott apró tarka láng gyúl,
Kis fintor ördög fürgén integet,
S hideg verejték ver ki már a láztúl.

Szél hord havat meg bomlott rímeket,
Gartatva zúg át a kihalt fenyéren:
Tán engem is már végre betemet.

Itt roskadok le sápadtan, fehéren.
Szívem verése halkan elakad.
S hajnalra minden élni kél, csak én nem.

S ha nap röpít a földre nyilakat,
Rám vissza víg kép mosolyog föl innen:
Sík, szűz mezőség enyhült ég alatt.

Fák állnak itt-ott ezüstös karingben.
Kis, nyájas őrház. Varjak a havon...
S egy fa tövében a hó között övig benn:

Én. Hideg arcom csupa nyugalom.

VIRÁGZÓ FÁK ALATT

Dús lombú fáim virággal tele
Hajolnak három gyermekemre le.

Gallyakon át a fényes, drága nap
Fejükre villan, ahogy játszanak.

Oh, most szemükbe minden tündököl!
Az egész föld egy édes, meleg öl.

Mindenki jó. Az élet víg tanya.
Játékos kedvet dehogyan rontana.

Fák lombja, kék ég — enyhe sátorul —
Fölébük védő gonddal domborul.

De jaj, előlem nem rejt már a fátyol
Ennyit az élet zord ábrázatából.

Már látom, az ég tulsó peremén
Kis foltnyi homály torlódik henyén.

Lehet, e foltból — tán egy óra sem kell —
Viharmadarak kelnek ki sereggel.

Felhők nyomulnak tolakodva, zordon
Haraggal fel a borult égi bolton.

Fa reccsen, ág hull, ahová csak ér
A fergeteg. A föld egy csatatér.

De minden vészen túl is megmarad
Az edzett ág, a szívós akarat.

Oh, rátok is majd rohan fergeteg.
De ne rémítsen dühe, gyermekek!

Hadd hihessem: ha nem is védne fátok,
— Erős hajtások — akkor is megálltok!

TŰNŐ SZÉPSÉGEK KERGETŐJE

Virágos réten, sokszor szótlanul
Nézem, amint a nap nyugodni hull!
Sugarai még egyszer átölelnek —
De míg nekem is föllendül karom:
Már hasztalan, — az éj egészen ellep,
S a nap sehol, lebukott nyugaton.

Máskor csodásan kéklő ég alatt,
Hallok suhanni zengő hangokat.
De míg szívem a bűbájos zenéhez
Hangolódnék, hogy azt dobogja majd:
Már az is elmúlt, — csend és csüggedés vesz
Körül megint, s csak dadogom a dalt.

Így: futó vizek, úszó fellegek
Lelkembe sokszor hívón intenek.
Mennék velük, de testem földi terhe
Lebéklyóz, rajta vágyam fennakad — —
Szólok nekik, de ők mit sem felelve,
Csak szállnak és nem értik szavamat.

Hát már ez soha másként nem lehet?
Előlem mindig minden elsiet.
Csak kapkodok, mint gyermek fény felé, mely
Rávillan, lopva, lengő lomb mögül.
Csalódva állok, mintha fegyverével
Célt vét a vadász, s a vad menekül.

Oh, tűnő színek, elzengő dalok,
Nélkületek jobb is, ha meghalok!
Akitől minden szépség csak elillan:
Az élet annak úgyis oly szegény.
Már jobb is neki ítélet-napiglan
Heverni egy békés sír fenekén!

Ott, tudom, édes megnyugvás fogad!
El nem zavarják minden álmomat —
Tikkasztó útra megpihen a vándor,
Akit csak bántott e rideg világ —
S míg ringatják szent ős-melódiák:
Tavaszok jöttén a maga porából
Szívem bont mindig új szépségcsirát.

IDEGEN FALUSI FOGADÓBAN

Téli fantázia

Friss hóval ébredt fehér hajnalon
Felébredek ; mily furcsa minden itt !
A nipppek, a pár könyv az asztalon,
S a ló, mely ím-most ott kívül nyerít.
Szobám hidege lassacskán hevül.
Mily szép itt lennem ismeretlenül.
Mint titkon megszállt fejedelmi vendég,
Ki, míg alítnák, máris tovament rég.

A bolt előtt a bámész csőcselék,
Tán most épp rólam folytat szócserét.
Van, aki látta — távol eb csaholt,
S a fák fölött épp felötlött a hold — :
Két ordas jött ki, s ott a rengetegnek
Szélén vonítva, hosszasan kerengett :
Tán velem jöttek, mint kíséretem.
Velük magamat én őriztetem.

Oh, kincses ölü, mély ár, babona !
Már engem is visz medred ősi sodra.
Bús lelke rajta pehelyként forogva.
Halk ájulatban sodródik tova !
Már látom is : ki fel nem fedve jöttem,
Titkon is megyek majd, ha szánra szálllok.
Elöttem sejtés csilló selyme szállong,
S szánam csilingel csak a téli csöndben.
Megyünk, nagy erdőn át a zuzmarás fák
Vén válluk terhét rám sóhajtvá rázzák.

Majd meg kitárul messze lent a sík,
Körül a halk hó mindenütt esik.
S én elnyujtózva, prémek közt, henyén,
Tudván tudom, itt minden az enyém :

A roppant erdők és a törpe házak,
Melyek közt köszönt a muzsik-alázat!
S így élém addig túlul képre-kép,
Míg Moszkva vár, mint urát, hercegét.
Már messziről zúg valamennyi tornya.
A tanács élém kijön a kapukhoz:
Kenyérrel, sóval üdvözlölni, futkos
A tömeg, cseng-bong a sok fürge trojka.
S én megpihenni palotámba térek.

De már sok ezer lángja gyúl az éjnek.
Hódolni, pompát ragyogtatva vár
A sok ünnepség: nők, opera, bál — —
Tündéri fénylést tükröznek a termek
— Ámultan állnál ottan, mint a gyermek —
S mindent, mi száz dús szépséget kínál:
Még szebbé lát egy új Zichy Mihály,
Ha meg merengni vágyom, tétován,
Csájkowszki zokog fel a zongorán.
Úr-voltom kéjét ajzott szívvel érzem
S hogy tőlem semmi jót se tilt lakat.
Életem: élet, enyém vagy egészen!
Lelkem nyűgöktől ujjongón szabad.

Szabad — kopognak. Ejh, szabad no! Tessék! —
Rekedt köhentés: a fiakkeres.
A várást únván, engemet keres.
Igaz is bizony, vár a kötelesség!...
Míg henye vágyak muzsikája csalt,
El is feledtem az únt hivatalt.
Pedig e nap is rak rám terheket még.
No, rozzant szán, gyü, gyerünk: rút robot
Kariába vár, mint örökös rabot.
S nem hagy, míg onnan a halál ki nem tép.
Hogy tovább gyózzuk, jó lesz hát vigyáznunk,
Nehogy az útban meghülésig fázzunk!

A PARTON

Nyolevankét éves nagybátyám, szegény,
A végsőt vívja. Látom a halál
Lehelletét szemének üvegén,
S meglankadok. De ő még ellenáll.
Ő a halállal bátran szembenéz.
Míg öccse lelkén félsz ül, mint penész.

Oh, mi védhet meg a halálfagy ellen?
Neki is ugyan mi ad még erőt,
Hogy megállhasson a Nagyúr előtt,
Anélkül, hogy szűkölni, sírni kelljen?
Mi lehet, nyitját meg nem lelhetem,
De oly valami, amim nincs nekem.
Tán egy, a multból ható fényes emlék
Sugara edzi acélosra lelkét?
Valami gög, melyet a megfogyott
Ezer hold úri tudata hagyott.
Vagy keménysége tán a vén vadászé,
Ki halált maga is már sokszor osztott,
S most viszont ő is — rálelvén vadásza —
Célt áll szilárdul, s nem ejt panaszos szót.

De én, szegény, jaj, soha nem vadásztam!
Mi lesz tehát, mi lelket önt belém,
Ha majd ott állok a part peremén,
Hogy a végtől ne borzadozva fázzam?
Mert nekem a vég nem vadász, nagyúr,
De szennyes ár lesz, mely felém nyomul,
Elleneszegni sok könyvem nem ér
Annyit se, mint egy kiálló gyökér.
(Ez ár mindennél rohanóbb, mohóbb.)
Elkap s a rajtam átsapó habokba
A sors utánam oly könnyel dobja
Pár versemet, mint sárga lombcsomót — —

BŰCSŰZÁS

Rőt reggelen, vad, őszi éjen
— Mint pernyés tűzű lángvihar —
Egy rémes érzés rám fuvall.

Majd, mint gyerek, kit éjbe, hóba
Tettek ki gonosz emberek:
A lelkem fázva didereg.

S vacogva lázban, égve fagy közt,
Egy tudat ér a szívemig:
Kis időm futva letelik.

Itt hagyok úzve, bukva mindent
— Mikért szíven se szúrna vád —
És itt a legtűrőbb anyát.

Anyám, te túrtél annyi évet,
Hogy legyen értük pár napom.
Ezeket én meg nem kapom.

Rám már a végzet szele zúdul,
Sziszegve kúszik éjjele.
Éjem mind vele van tele.

Múlásom annyi zajt sem üt majd,
Mintha a szél egyszerre csak
Egy ajtót hangosan becsap — —

HALOTT KÖLTŐK...

Halott költők porából olykor
Nagy kelyhű virágok kinőnek.
Rég elfelejtett síri hantok
Megérzik szelét szebb időknek.

Dohos könyvtárak éjjelében
Nap gyúl cikázó sugarakból.
Egy könyv kitárul és a sok rím
Tüzet csillogtat, mint aranybor.

Szét a világba friss erővel
Kiszáll a nemes, ritka mámor,
Szomjan sóvárgó szívek isznak
A tiszta kéjek italából.

Mindenki sejti: csodatitkok
Mélysége fölött jár a lába — —
S éjfélkor egy bús, glóriás fej
Benéz egy fehér lányszobába.

ERDÉLYI VÉGZET ALATT

Tudom, hogy kincseim nem éppen csehkövek,
Sőt ritkább tüzeket is rejt néhányuk, — ám
Mit ér a kincs, ha csak kavicsként szétpereg,
S nincs kéz, mely kapna a megcsillant fénycsodán ?

Körülöttem zshivaj, nyüzsgő, sokféle nép — —
Távolabb tengerek — — szédítő nagyvilág ! —
Ily kerengés között rá ki is érne még,
Hogy észrevegye a kis Erdély bús fiát ? !

Valamikor, talán, világszép asszonyok
Tünődnek (versemet olvasva) sorsomon —
Míg most szívem, szegény, oly magában sajog,
S ha van is vágyam : azt csak nyűgül hurcolom.

Tán holtomban, — igen ! Ha por fogad be port :
A hír is elborít ismert jelzőivel — —
De jaj, fanyar öröm ! — ha előbb érte zord
Vidéken, szüntelen gondok közt veszni kell !

SZÁNKÁZÁS

Beh friss a hó, beh friss az arcod!
De félre is ma, lelki harcok!
Ma csak suhanjon könnyű szánunk.
Csin, csin, csörögve cseng a csengő — —
Mindenkinek ma jót kívánunk.

Ahogy siklunk: az utcaszélről
Minden pillantás csak felénk tör.
Sőt mind tovább: a kandiság nő!
Csin, csin, újjongva cseng a csengő —
Te vagy a legszebb, a királynő.

Csin... suhanunk, a fürge szán most
Im, hátrahagyta már a várost.
Előnkbe tág sík hava tárul.
Csin, csin, merengve cseng a csengő —
Vágyunk is immár szebb szakán túl.

Csin, csupa hó fenn és a föld lenn,
Pár varjú tarlóz csak a ködben.
Egyébként fehér berek és rét.
Csin, csin, borongva cseng a csengő —
Bús is talán e sok fehérség...

Hó hull, hideg van, mintha fáznál.
Jobb, úgy-e, vissza, szép virágszál?
E táj sorsunk valódi tükre...
Csin, csin, fagyosan cseng a csengő,
S egymástól válni int örökre — —

NAGY FELKÉSZÜLŐDÉS

Dühöm feni a kardot :
No most ütött az órád !
Oly sok hamisság, bajvetés
Árában életed kevés ;
Menteni meg se próbáld !

S már villan is a jó kard,
Gyilkos csapásra vontan —
De te mosollyal hirtelen
Mellém lopózol, s szememen
Egy kendő máris ott van.

Pár sima szócska, s érzem,
Újabb tétova lep meg.
Hallom egy hulló kard zaját —
Nézd ! Kifent lapjain saját
Vércseppjeim remegnek.

KISVÁROSI SÁROS UTCÁKON

Novemberesti hűs esőnek
Csapzón csepergő könnypatakja,
Keskeny, kis utcák sár-csatakja,
Hol keressem ma volt erőmet?

Tán lehullott az is e sárba,
Vagy fölosont a szennyes égre?
S már minden nyárnak itt a vége,
Már minden álom dőre, kába?

Itt úgy lefog és fojt ma minden!
Ez összeszorult, szürke házak
Zord örökül mind rám vigyáznak.
Kijutok-e még egyszer innen?

Ha szabad élet lenne társam,
Mező tág síkja, fénnyel, árnnyal,
Vagy nagy városban harc, pogány zaj,
Mely ingerel, hogy túlkiáltsam.

Így itt csak lecsüng lelkem szárnya —
Egy-egy folt olykor megcsillámlik.
Közelgek, s látom: látszat ámit.
A fény már el is halt a sárba.

ÚJ TAVASZ NYILADOZÁSÁN

Szobám dér-fátylas ablakán kinézek :
A tavasz ismét nyüzsdül. Mit akar ?
Hát nem lesz mindig a fák ága tar ?
Fog ezután is szíveket igézet ?

Lesz, aki gyűlöl, lesz, aki szeret,
Oh, tudat, melyet nem lehet kibírni !
Dús balzsamát az élet kertje hinti,
S megfér gyepén úgy ifjú, mint öreg.

Csak neked nem hajt öröm-rügy sehol már,
Szívem, vén koldus. Inkább verni szűnj meg,
Semhogy tudd éhen : mily sok a rakott tál.

S te szem, kit látás kaján sorsa büntet,
Inkább vakulj meg, mintsem télből nézzed,
Hogy nyári fényben más jár, heverészget.

ÉJSZAKI FÉNY, SARKVIDÉK

Jégszirteivel, komor éjben
Nyult el a sark fagyos vidéke,
Hogy szép piros lob gyúlt fölötte,
Csodás, delejes fényben égve.

A sark neszelt: Ez tán a nap lesz,
A bilincstörő fény, az áldott,
Melyről csak álmodott idáig,
De amely rá még nem sugárzott.

S jég, hó alatt a sarki földben
Csirák vad bolydulása támadt,
De valamennyi fagyba dermedt.
Tavasza nincs a jégvilágnak.

Később a kedves csoda eltűnt.
— Fény volt, s ki tudna fényt követni? —
De már a sark rég bizonyos volt,
Hogy ő soha el nem felejtí!

OH, GYERMEKEK...

Akit minden más céltól tilt az élet
— Oh, gyermekek, megváltás hirdetői — :
Már ezután csak általatok élhet!

Különös vágy von közétek szegődni,
S ott is maradni, játszva veletek,
Míg más parancsal majd az anyaföld hí.

Úgy csendül felém tiszta lelketek,
Mint angyalének felhők magasából
Hívó felé, ki hinni feledett.

Hozzátok lelkem menekülve pártol,
Eldobva minden áltató reményt.
Körötök megvéd vágytól, lelki vádtól.

Körötök multam szentelt berkeként
Ragyog föl nekem, ifjontin, csodásan,
Oh, szemem alig szokja már e fényt!

De csak kerengjünk boldog ámulásban,
S az esték halkán zsongjanak mesét —
Az élet színét többé meg se lássam.

Egy gyermekszemmel nézvén egyre szét,
Már nem remegek, mint harc közbe régen,
Hogy árulóm lesz jószág, gyengeség.

Veletek békén, Isten tenyerében
Pihenek; széjjel álmom sem kalandoz.
Tudván: köztetek révem, menedékem...

S tán általatok jutok önmagamhoz.

EGYÜTT HAMUPIPŐKE LÁNYOMMAL

Mellőzött lánya visszas életemnek,
Dal, dalom, akit oly nagyon szeretlek :
Hozzám te is ne légy már idegen,
Azért, hogy sokszor úgy magadra hagylak.
Jer, engem is most alkony, puha pamlag
Pihentet, hamar táncolj hát nekem.

S ne haragudjál rossz apádra, kérek,
De szívtelen, rút mostohád, az élet,
Úgy hajszol egyre, kint, vért követel.
Veled időzni bárhogy is szeretnék :
Kaján kezével tőled mindig eltép,
S napjaim gondban fecsérlődnek el.

Sorsom csak adna több ily ritka percet,
Dalok sorában te lennél a legszebb,
Rád aggatnék dísz, ékszer gazdagon.
Nem szégyenkeznél, mint Hamupipőke,
De ünnepelt nők királynői gögje
Ülhetne fönnten finom ajkadon.

Úgy küldenélek ki a nagy világba :
Rám akár ne is néznél vissza, drága,
Élveznéd te szépséged sikerét.
Magam iránt nem lenne csöpp kevélység
Bennem, csak olykor megtérten mesélnéd,
Hogy özlönlött a hódolat feléd.

Akkor ! De halld : meghittségünk nyugalmat
Már túlról ismét zörejek zavarják.
Gyujtják a lámpát, eloson a báj . . .
Ám tudd meg, ha úgy lennék is a sírnak
Rabja, hogy addig már sohase hívhat :
A szívem érted ott is fájva fáj — —

NYÁRKERESÉS ŐSZI KÖDBEN

— Vándor, ki vagy, ki búddal erre jársz?
E kérdés kondult, ködből, reszketőn,
Fülembe nemrég otthon, a mezőn,
Hogy ott bolyongtam, s vetkezett a hárs.

— Hogy ki vagyok, s mit akarok, feleltem,
Nem is tudom, — csalt a falusi nyár.
De megkérhettem: köd tolong a kertben,
Tarlókról felém füst és pernye száll.
A nyári bálnak vége, vége, látom.
A földön csak lim-lomja hedereg.
A hang nagy-messze zeng el a határon,
A berket dér s szél gyéritette meg.
Falum felett is, amíg jöttem: álmok
Rég ittfelejtett fénypalástja lebbent,
De itthon már csak üszkös romja rettent
Álmaimnak, — faláról könny szívárogo.

— S nem láttad-e, harsant a felelet,
Ki őszre jősz, hogy amíg elbolyongtál,
Hogy hervadt össze nemcsak egy, de sok nyár,
S egész falud, hogy megöregedett?!
Találkoztál bús, fáradt férfiakkal —
S meg nem ismerted cimboráidat.
S jött sok anyóka, szikkadt, mint a tar-galy,
A hátuk görbedt, gond és kor miatt.
Ezek nevettek nemrég, mint menyecskék —
S te mégis itt most nyaradat keresnéd?
Te balga, értsd meg, órád már ütött.
Hogy megalázkodj — —

És a köd mögött

Ekkor valóban óra vert, s bolondul
Amennyi évem: épp harminchatot
(Háromszor tizenkettőt) kongatott

S egyszerre láttam, minden halni indul,
Szél jött s a fákról minden díszet levert,
Megtépve, dúltan nyöszörgött a kert.
Kuvik kiáltott, varjúraj kóválygott
A mező felett: jaj töltötte be
A levegőt s a gödrök és az árkok
Vízéből vér lett, bűzölgő epe.
Veszett ebként a bitangul hagyott mult
Sarkamba támadt, űztem — — annyi volt!
A temetőben minden sír kifordult.
S rám levigyörgött valamennyi holt. — —

A VÉNÜLŐ SALAMON KIRÁLY
SZERELMES ÉNEKEIBŐL

Szulámith, hajh, a te nagy ifjúságod,
Mint rózsák szirma pereg vén szívemre.
Szemed kacagó fénye drága penge,
Mellyel agyam bús rémeit levágod.

Napom helyett, mely már bukásnak indul,
Hajad korongja ragyog, mint arany nap,
Hogy sötétségben mostan se maradjak,
Az ifjúság tűzfényes napjain túl.

Ha szólsz : csevegő, friss habok locsolnak,
A lélek tőlük testemben föléléd,
S vállam sem érzi batyuját a kornak.

Már csak körödben élet még az élet !
Oh, szeress, ringass karjaidban, ápolj,
S rejts el, védj meg a rámleső haláltól !

NOÉMI ÉS AZ ŐSZ

Ősz kezd a kertekben zenélni —
Vajjon figyel-e rá Noémi ?

A csüggeteg fák közt merengve
Néz-e fel a vad fellegekre ?

Látván, a fecskék mint vonulnak,
Átgondolja-e még a multat ?

Estefelé a gyér berekben
Vár-e, míg fázva összerezzen ?

Mit érez, hallva, hogy a dult lomb
Itt is, ott is zörögve hullong ?

ELMARADT LOVAS ESZMÉLKEDÉSE

Molter Károlynak

No, vén lovas, már jó lesz nekivágnod!
Nézd, halványulgat a nap sugara.
S fejed fölött csak egy-egy varjú károg,
Arcodba szél csap, hideg zuzmara.

Addig léptetted, kényes úr-magadban,
Előre hagyván a serényeket,
Hogy magad bolygasz, im az alkonyatban.
Már minden számár megelőzhetett.

Most aztán késő lépve mendegélni — —
Hát rajta, kantárt megeresztve, nyomban!
Figyelnek, lásd, a térség jegenyéi.

S ha célt nem érsz? ha hamarabb ledobban
Lovad? — ne bánd; a hajsza is megéri:
Hősit rohansz egy halálos galoppban!

ÖREG FAUN

Öreg faun, a szívedet még
Meg-meglegyintik lágy kacsók.
S átlobban agyadon az emlék :
Mily mézes volt a nimfa-csók.

Ajkad gonosz mosolyra torzul.
S lehúnyva könnyes szemedet,
Víg képek raja lep meg orvul.
Dús keblek hava hiteget.

Ligetet látsz ; fák közt — mesés hely --
Nimfák bokáznak, Pán zenél.
S te lesből, szilaj szökkenéssel,
Csínyt űzni köztük termenél.

Megkergetvén a pajkosabbját,
— Mind úgy oson, mint fürge nyest —
A legszebb szőkét elragadnád,
Hogy cirógasd s kegyére less.

De jaj, hová vitt a merész hév ?
Csalárdságot súgott a nád.
Ha mostan egy sík tóba néznél :
Torz, vén fej fintorogna rád.

Melyik nimfának tetszenél te ?
Hevedre fittyet hányna mind.
Sóhajodat csak bízd a szélre,
Ha még új vágy okozna kint.

Menj, ülj egy forrás friss fejéhez.
Nézd sírva, hogy kel a patak.
Sírj és nézz, amíg körül éj lesz,
S hab és könny hozzád feldagad — —

A LISZTES BOHÓC ÉNEKEL.

Hódolat, s kézcsók, szép kisasszonyok!
S szép úrfiak, víg legyen éjszakátok!
Ti bizakodva most mind arra vártok,
Hogy okot nyujtsak hahotáznotok.

Hajhó! fejemre süveget csapok.
S tréfálkozom, fintort fintorra vágok.
Ne is sejtsétek, hogy a sorsom átok,
S belül a szívem csendesen zokog.

Arcom redőit liszt és gúny takarja,
Rigmust csattintva hajlok jobbra, balra.
Nincs céloom más, csak a tetszésetek.

De mégis inkább fütty, szidalom érjen.
Mintsem — látván, hogy lassan hull a vérem —
Fölöttem szánakozni kezdjetek.

MINDIG EGYÜTT!

Volnék a hang, mely őszi ködben
Váratlanul lelkedbe döbben.

Az égő szem, mely a homályból,
Fenyegetőn feléd világol.

A szorongás, mely éjjelente
Álmaidban tört ver szívedbe.

Volnék a vágyad, buja, bomlott,
Mely pillantást se hagy nyugodnod.

A végzet volnék, mely a bűnbe
S azon is át a sírig úzne.

S lennék föld röge, habnál lágyabb,
S ölemen lenne örök ágyad.

Oh, húrok zengő kelleme,
Szent hangok árja, drága dal!
A lelkem beléd vágyva hal,
Hogy titkos erőd töltse be.

Az élet súlyos és kemény
Úgy is gyötörne, mint bilincs,
Ha a zene lágy sodra nincs,
Frissé fürödnünk hűs ölén.

Dal, a hatalmas egyetem
Legszentebb titka, lelke vagy!
Jöttem, hogy pár dús percet adj.
S ez minden is. Nincs egyebem!

Nem is több, amit én kapok,
Mint mikor vízparton gyerek
Kezével játszva mereget,
Meg visszaejt pár csepp habot.

Azért a többi hab siet...
S akkor is folyton folydogál,
Nap fényén, árnyékban, ha már
A gyermek rég s.r foglya lett — —

S most megbocsátást ígérjek neked ?
A megbocsátás királyi ajándék —
És ajándéokra nem telik királyként
Annak, ki szintén elszegényedett.

Sokszor zsaroltad gyöngeségemet —
Tán bízva, hogy úgyis csak móka, játék :
Sok lázongásom és mind, ami vád ért —
Most munkált műved beteljesedett.

Most megroskadsz, hogy mégsem ezt akartad ?
De karom nincs, hogy fölemeljelek !
Szánalmam nyelve megbénítva hallgat.

S ha sírsz : én is csak sírhatok veled,
Hogy multunk, jövőnk szík, fagyjárta parlag,
S halálunkig csúf harcok szennye lep !

MINT RÉGI SZOBRÁSZ...

Mint régi szobrász szép halott fiáról
Mintázta művét, melyről hír maradt :
Így én is, — amíg lelkem egyre gyászo' ---
Versekbe vések halott vágyakat.

Pillámon még a bánat könnye repdes,
S már szemem újon nyílt csodákba lát,
Lésván mohón, mint megbűvölt szerelmes :
Holt vágyak báját, rejtett vonalát.

S amit szemem lát, abból az anyagba
Kezem minden szebb formát belevés.
Így él tovább, mint lelkem egy darabja,
Minden aligmult, újabb szenvedés.

E gyöngéd formák, apró, drága szobrok
Sok emlék-zúgot sorba töltenek.
Rajtuk motozva már el-elborongok :
Mi lesz, ha szívem többé nem temet ?

Jaj, ha talán már csupa bútlan éj jó,
Csak holt formák közt szabad bolyganom.
De nem lesz többé, kit veszítnem : élő,
Több szép fiam, több drága bánatom.

A SZENT FA ÁRNYÉKÁBAN

E karácsonynak, e szent mának —
Árnyában pihenek a fának.

Egy távoli harang zenéje
Visszaringat egy régi éjbe.

Falumban is egy régi gyermek
Egy ily estén szőtt annyi tervet.

Míg a kis templom tornya kongott,
Majd fölvetettek ott a gondok.

Nem áhitoztam többre, másra :
Én legyek e kor Messiása.

Hisz falum is oly pici ; pásztor,
Barom, s ól is van, mint akárhol.

Még falum neve is kísértett,
Hogy szép és bús jövőt reméljek.

De hajh, ritkák a Messiások !
Valami bennem is hibás volt . . .

Betfalván ugyan születhettem,
De nem születtem Bethlehemben.

Babér meg tüske nem sajátom,
De van helyette kis családom.

Így én is, mint megannyi polgár,
Élélek, míg erőm kiszolgál.

Azután-aztán, túl a rácson,
Már mindegy bármi sors, karácsony.

Jó is, hogy ott e szent zúgás csak
Egyként szól Messiásnak, s másnak —

A HALÁSZ ÉS A SZELLEM

*Antalfy Endrének, az Ezeregyéjszaka
tudós és művész fordítójának*

Bár időmből egy perc se boldog,
Lelkemet, gyásznak fátylaképpen,
Nem lengetem meg minden lépten:
Nemesebb gyász a rejtvehordott!

Csak néha jönnek komor álmok,
Melyeket jólzáró palackba —:
Egy-egy versembe befalazva
Az idők árjába bocsátok.

Majd akad tán sorsküldte kéz,
Mely olykor egyet kihalászva,
Terhétől döbben, futni kész!

De már késő! A pecsét enged,
Búm feltör, égre száll, s uszálya
Úgy csüng alá, mint sűrű felleg!

ŐSZI LÁTOGATÁS CSIPKERÓZSA ERDEJÉBEN

Szilvák meg almák, mohos, régi kertben,
Most is úgy érnek, mint húsz éve, régen.
Kaszált fű szaga száll a régi réten,
Mint amikor még könnyebb volt a kedvem.

Anyám is itt van, multam gondos őre,
— Most is nekem süt, főz a kályha mellett —
Habár azóta gondtól öregebb lett:
Nekem csak úgy él, s mutat mult időmre.

Itt-ott bizalmas szögletek homályán
Egy-egy vén kandur — mint mesékben olykor —
Egy-egy titkomat őrizgetve mormol:
Titkot, mely itt várt, rég-gazdátlan-árván.

Már tudom én: itt volt a mese-erdő,
Melyet, bent élve, másfelé kerestem.
Oh, hol hever még oly hűsen a testem?
Hol ölel álom, oly lágy ölbe rejtő?

Hejh, öreg kertem, hol a régi lelked?
Csak pókfonalak fénylenek a fákon.
Fujnám, de — jaj, én gyilkos napi jármom! —
A riasztó hang a kürtömbe dermedt.

Tán él a kert még, s lánya, mese-kútja
Sem únta meg még ébresztőre várni.
Csak nem én vagyok már az a királyfi,
Aki a varázst fölzengetn tudja.

S szívem, melyet már új öröme tártam,
Elfúl a szálló, szürkületi ködben.
Látom: hiába volt, hogy haza jöttem —:
Az ily kivet a multban: hazátlan!

ÖREG PÁR A TARLÓN

Körül a fázva vetkező mezőben
Tarolva járt az őszi hervadás,
Mely meg-megtérve mindig újra más,
De lomb, dal egyként hull ölébe : rőten.

Már engem is, ki dalokon tűnődtem,
Levert valami bénító varázs.
S ím lopva — mint ránc, amit bánat ás —
Egy furcsa pár jött s bandukolt előttem.

Kis félszeg agg, s hű, hajlotthátú társa.
Beszélve jöttek és a hervadásba
Oly jól találtak, odalökve ketten.

Úgy látszott : napjuk már-már most lehull.
S ők mentek egyre, mentek önfeledten.
Mentek merengve, halk-gyanútlanul — —

EGY ÚTSZÉLI MUTATÓFÁRA

Utas, megállj !!!
Bús titkot rejt e szürke táj.
Úgy jártasd körül szemedet,
Hogy itt öröm nem hiteget.
A fölt, mely fentről ide les :
Kicsordult vértől vörhenyes.
Itt kegyetlen bűn dúlta szét
Egy kincses élet mindenét.

Hogy keresztútnál erre tért,
— Vele sok fénylő drágaság —
Mord marok fogta rá vasát.
S ott hamar durván elszedett
Dalt, álmot, s egyéb kincseket.
Az opáltüzű ritka kint
Sarkával sárba rugta mind.
S most olykor, éjjel, föld alól
Eltiprott vágyak jaja szól.
Most árván teng a dudva, gyom,
Pár foszlány leng a gallyakon.
Át köztük bús szél füttyöl és
Egy-egy halk nyögés belevész ...

GRIEG-MELÓDIÁKHOZ

I.

Lágy ujjak érik s fájva, szaggatottan,
A húrok alvó bújja fölsajog,
Zengésbe ömlő, tördelt futamokban
Nagy mélységekből ébredt sóhajok.

Grieg, éjszak szkaldja, komoran borongva
Zeng, zúg, jajong a föltárt hangszeren.
Dala szélként fogódzik bánatomba,
Mely gyászhajóként suhan el velem.

S egyszerre már a messze-fönti fjordok
Felhős egébe tűz a homlokom.
Bús, esti fénybe sírván én bolyongok,
Én állok ott, egy izzó fjeldfokon.

Nekem sír ott a szívem, délre vágyva,
(Vággyal, amely csak űzött emberé.)
Oh, bús-örök vágy, éjszak ősi vágya,
Déli tájak, tengerek felé!

II.

(Anitra tánca.)

S a nagy zenésszel Operencián túl
Ragad a láz. Csak egy-két pillanat:
S clém Szahara pusztasága tárul,
Ülvén egy árnyas pálmatorzs alatt.

S im pálma árnyán, bársonyos homokban
Táncos bokák igézőn pergenek — —
Anitra, jer, ne hagyj elveszni szomjan,
Csókod borával enyhítsd lelkemet.

Te nem is tudod, mennyit sírt utánad
Sok fájo vágyam, árva bánatom.
Sorstól kapott, szép, fényes koronámat
Hogy loptam tova hajszás utakon.

De már tikkasztó út után oázis
Nyugtat, s nyomomba sakál nem vonít — —
Anitra, tiéd szívem, s koronám is,
Csak így zenélj meg táncolj síromig.

S még mondanám. De közben este lett künt.
Az utolsó dal bent is most hal el — —
Fejem lelankad. Koronám is eltűnt.
S a szürke homály némán átölel.

AUTÓN

Rohan, meglassul, újból tovatörtet — —
Motorja morajjal tölti a völgyet,
Ámulni riaszt sok törpe falut —
... De közben a bíbor nap kialudt !
Csak sárga derengés, fájó szürkesség
Maradt utána, s foly az ürbe szét,
Mint hogyha halálszín haldoklót belep.

„Jaj, — bűg a motor — közelebb, közelebb !
Ez este talán a vég, a halálos
Beteg föld estje, — s még hol a város ? —
Ha elér a nagy éj, az összeroppanás,
Ne érjen itt — egyedül — tova hát, — rohanás.“

„Vagy tán (a motor döngő szava zúg)
Lehet valahol egy távoli zug,
Hol még az öröm lappangva lakik.
Hamar kalaúznak hát valakit,
Ki felkutatni vezet szaporán !“
De ki az, ki legyen ? — Tagore talán ? —
Ő lenne a csónak, az újkori szent,
Ki fulladozókat a partra kiment ?
De nem ; ő az egészé mégse lehet,
Hiszen ég és föld : napnyugat, napkelet !
S halálos álmod elűzhet-e mákony ?

S míg egyre sűrűbb a homály a világon,
S csak árnyjáték : falu, eb, temető,
Míg elsuhan — csak a gép hitető
Beszédét hallom, ahogy riogat :
„... Hát mért ne rivallnál kürt szavaként magad ?
A lelked Nilus, ahogy Asszuánnál
Torlódik, már a mezőkre kívág.
(Tikkadt Egyiptom most a világ !)

Zsilipet fel hát! Tovább mire várnál?
Ítass meg szomjat, bomlassz új csírá! —
Te légy a merész hang, mely lelket is átjár!
Kiáltsd ki, a bús, te, a vaksi homályba:
Mindenki hibás, aki búba merül,
Sötétet árasztólte körül.
Míg minden szív, ha örül, pici lámpa,
Melytől a nagy éj egy része derül.“
Mint ime, a város lángjaitól
Az út (hol a gép most így duruzsol):
„Oh emberek, jó emberek, ti árvák,
Vak sors miatt oly sokat szenvedők,
Beh hoznék nektek bűvös, puha párnát,
Álomba nyugtatót, feledtetőt.
Hát jertek mind, ti sírva ballagók —
Építeni a téren egy dobogót,
Keresni a szót, magasság, mélység
Új összezsugorítását.
Ím én is adok, legyen tietek,
A kincs, mit lelkem rejtegetett.
Kövessetek, jertek!“ —

De most a motor
Egy kapu előtt végsőt zakatol.
Kilépve, megingok az aszfalton alatt.
Magam vagyok, elnémult az a hang.
A kávéház ködös ablakain
Pár únt arc néz ki, megbámul, köszönget,
S egy tükörlapról (nőve) szembe jönnek:
Bús szemem, vállam, nyűtt vonásaim — —
(1920)

ESTE A GYŐZELEM UTÁN

Osvát Kálmánnak

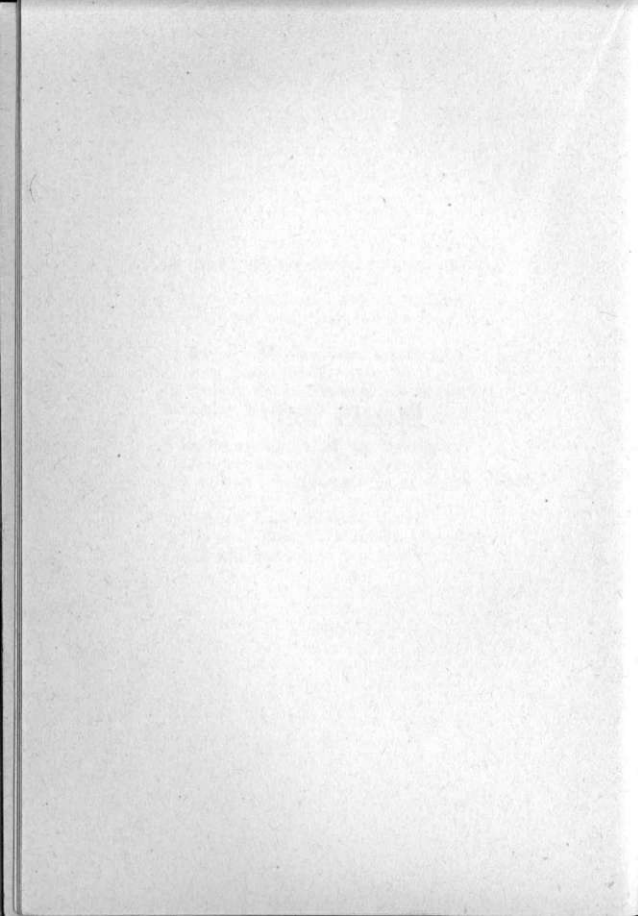
Ha majd egyszer (talán nem is sokára)
A legutolsó bástya is ledől,
S én úgy tudok az elzajlott tusákra
Gondolni, már a falakon belől:

Jó lovam hátán kardomat keresztbe
Fogom, száz sebből vérző, vén lovag,
És felnyögök, bő könnyekkel fürösztve
Pilláimat, de kínom nem lohad.

A szálló estben jajjal így kesergek:
— Jaj, éveim, mily álnokság tiport
Így vérbe? ... Hát ez volt a cél, mi kellett?

Ily verten üljek diadalmi tort? —
— De szél diderget, s lomha téli felleg
Mögül hidegen néz a téli hold!

Éjszaki szél

Egyszer egy nap ragyog rád —
Szebb minden már-lementnél,
Fényénél látod : eddig
Mily sokat tévelyegtél.

Lankáson lankadoztál,
Meredek merni sarkalt.
Másoknál százszor inkább
Megnyögtél bármi jajt, bajt.

De már orv-csüggedéstől
Dackovácsolta vért véd.
Tudod : hiába törnek
Arra, mi benned érték.

Pár szájas széltolótól
Mi is készthetne félned ?
Nem attól dőlsz, vagy állasz,
Hogy szidnak, vagy dicsérnek.

S hurokkal rád-lesőket
Látván : neveted őket — :
Az puffan legnagyobbat,
Ki hurkot rád előbb vet.

S a többit is lerázva,
Mint ebfalkát a kanvad :
Neki a rengetegnek —
A legirtatlanabbnak.

S ha éj lep künn : kódébe
Az ének fényt idézget . . .
Az örök csillagokkal
Boldogan összenéztek !

FEBRUÁRVÉG

Már olykor olyan mélyen kék az ég,
Mint messze multból néző női szem.
S ki a mezőkön fülel néha szét:
Neszелhet zsongást, — halk nyüzsgés neszt —
Új vér lükkög a föld ereiben.

Igen, igen, igen!
Ő moccan, dobban, az ő izenetje mindez,
S egy ébredéskor hirtelen csak itt lesz.

Kétségtelen: készülni kell reá!
Tin-tin-titintin, — intenek is egy bokorról.
Hegyekről a hó jót suvadt alá,
Folyókák jégkérge is már roppan olykor — —
Jaj, ha ez menni mind egyszerre kezd!
És lesz vizek, s lesz élet áradása.
Harsány zaj vált föl titkos, gyönges neszt — —
Az újuló föld más lesz egy csapásra!
S csodát csoda, fényt borulat követ.
Hullnak a mennykővek!
S megrepednek a fák, —
Nedveik feszültségét nem tarthatván tovább!
S a lejtőket, s a völgyek sík terét
Elöntik végül szédítő szagok.
S mindez, vad hévvel, úgy robot feléd,
Mint gyorsvonat, ha házak közt robot:
Rázkódnak a közeli ablakok.

S te...

Mozdulsz-e majd, hogy új utazásra
Készen, elébe fuss az állomásra?
Vagy pamlagod már mindig bent maraszt?
Rendre nézed plafonod minden ujnyi
Rajzát, s hagyod künn el-meg elvonulni
A tavaszt — —

VÁGYAIM, A DÜHÖS KUTYÁK

Hiába minden! Többé nincs hatalmam
Vágyaimon, e bőszült ebeken.
Nem szolgál többet egy se már nekem.
De szépségedtől mindahány zavartan
Kereng, s rád törne, dühtől részegen.

Hogy ostromoztam e sátánkutyákat,
Szöges korbáccsal mennyit vertem én!
Már bíztam is, hogy használ e kemény
Szigor, s most íme gazdájára lázad,
S feléd kap, csattog valamennyi rém.

Kínomat eddig úgyis csak gúnyoltad — —
Hogy mit tehetsz: most magad lássad ím!
Már én csak nézem, míg sátánjaim
Vért szaglászván, a holdra fölcsaholnak
Képzeletem zeg-zúgos útjain.

Játékodért vesztünk lesz a gonosz zsold —
Már ezután csak jaj lesz életünk...
Ránk törnek, s mi nem menekülhetünk.
Elnyűttem önuralmam, az ostort — —
Az Isten legyen irgalmas nekünk!

A JÁTÉK-CSINÁLÓ

Ha majd egyszer bús robotom elenged :
A révet egy kis műhelyben lelem meg.

Ott, míg időm lassacskán elszivárog,
Reggeltől-estig játékot csinállok.

Csendes vesződés — — s nincsen semmi éke...
De minden percén hímor lesz a béke !

Kezem buzgón egy lovacskát formál ma.
Tudom, majd örül neki kis gazdája !

Holnap kis lányok szelíd örömére
Szép hajas baba készül, Hófehérke !

Nincs is közönség több, mint az enyém lesz.
Oly hálás szívvel húzó mesteréhez.

Át éjeken fény híján nem törekszem,
Amíg felém tűz annyi hű gyerekszem.

Igy élek-ülök elmotozva szépen.
Fölkoldódván a munka gyönyörében.

Nyájas szeretti multtá-lett-magamnak
Rég elszéledtek és magamra hagytak.

Ám olykor egy-egy csodás baba bája
Emlék lesz régi Tündér Ilonára.

Majd humorom itt-ott másokra kancsit.
S készítek egy-egy bús Paprika Jancsit.

Igy élek-ülök, csendben elmotozva.
Munkám kis terhét örömmé fokozva.

S mint életem foly — halk tevés-vevésben — :
A halál is oly halkan jó el értem.

Egy havas fényű, fehér téli éjjel
Szó nélkül, csendben a szobámba lépdél.

Ekkor hirtelen serege babáknak,
Mint zarándokkar tölti meg szobámat.

S ott ágyam körül, sátorán a holdnak,
Lágy cérnahangon altatót dalolnak.

SZÜRET ELŐTT

Most minden érik. A mezők s a lelkek
Zománca csupa mosolygó arany.
Áldottság terhe rajtam és a kerten.
Gyümölcsös évszak, érés szaka van!

Most válik minden melege a nyárnak
Kinccsé: cukor lesz, méz s finom zamat.
A tavasz elmúlt bolondság csupán: vad
Viharai már máshol zajlanak.

A lét körülem csudamélyre szépült — —
Itt-ott föl enyhén száll a lenge füst.
Szemem derűsen ível egybe kék űrt,
S fénylő folyót, mely messze híg ezüst.

Bölcs béke, bőség az egész vidéken...
Előmbe nyiltan tárul hét határ — —
Csak a havas néz messziről sötétén:
Tél sejtelmével borzogatva már.

De jöhet tél is: hidege, homálya
Engem nagyon nem tud ijeszteni:
Feléje telten — szent szüretre várva —
Csillognak lelkek ért gerezdjei.

TÉL JÖTTÉVEL

„Porka havak hulladoznak“ ...
Kedv előre alig mozgat.

Cél, s reménység mécse nélkül
Nemsokára rám sötétül.

Talán jobb is, ha megállok — —
Odább csupa bokor, árok.

Talán jobb, ha visszatérek — —
De arra se visz a lélek.

Pedig ott — kis alku árán —
Pihenhetnék puha párnán.

De hiába! Vissza nincs út,
Aki ilyen útnak indult.

Igy — se künt, se bent — : csüggedten
Tévelygek a szürkületben.

Merre menjek, mihez fogjak?
...Porka havak hulladoznak — —

BÁBSZÍNHÁZ

Ni lám, a csöpp marionettek,
Mily feszes göggel lépegetnek.
Picurka pózt sem egy se vet meg.

Szigorú kénytől rángatottan,
Ágálnak, elvágódva nyomban.
Lábuk tipegve, zengve koppan.

Magát illemmel illegetve,
Pöttömnyi pár fog egy felette
Heves szerelmi jelenetbe.

Majd ügyük érvén enyhe véget,
Már színre más hölgy, úrfi lépked.
És mindez oly torz, mint az élet!

Most bús darab jó, melyen által
— Bár arcán még víg fintorával —
Hős, hősnő rendre gyászhalált hal.

S mind úgy pörög a sok kis aktor,
Amint zsineggel éppen akkor
Órajta rándít a direktor.

Szolgálva titkos célú rendet:
Mimelnek küzdést és szerelmet,
Míg — nem akarva — halni mennek!

Így forog egyre kis világuk,
Forgatva ferdét, bölcsét, bárgyút,
Ki egyaránt mind föld alá jut.

Forog, de meddig? Míg a mester
Egyszer talán majd megneheztel
És mindent sutba vág egy esttel.

Vagy talán — titkát itt ki tudja? —
Magának is kimért az útja,
S egyszer ledől, a színre bukva.

Jaj, szörnyű lesz : egy rém kezétől
Nap, csillag és hold elsötétül,
Szirom lefagy, kedv holtra szédül.

A taps elcsattan, az utolsó — —
Nem pörget bút, kéjt életorsó — —
Úgy leng tova mind, rémes éjben,
Mint egy iszonyú nagy koporsó.

RÖGHÖZ KÖTVE

Azért, hogy itt a tél
Sokáig elhenyél,
S még távozóban is mindegyre visszamordul :
Sebaj — képzeletem
Átcsap a hegyeken,
S télen is nyárra lel a havas ormokon túl !

Fa, melyet rút rögök
Nehézkes nyüge köt,
Nyujtóznám : s földre csüng terhétől koronám is.
De álmomban velem
Yacht ring a tengeren,
S száz szépséggel itat India, Róma, Páris !

Ha meg sujtott fajom
Végzetét fájlalom,
S bűm testvérbút eseng — olyankor villanatra :
Látok sok nagyranőtt,
Búsongó finn fenyőt,
S Küküllőnkéből felém zúg, harsog az Imatra — —

KÍNOK TÜZÉN ÁT

Phönixként, mely bárhányszor ég is el,
Hamvaiból mind fénylőbben kikel :
Magam is össze akárhányszor égjek
Gyehenna-lángján önlelkem tüzének,
Gyötrelmek multán, lángból, hamuból
Csak tündöklőbben támadok fel ismét.
Ezért verhetnek újabb kínok is még :
Csüggedés többé már le nem tipor —
Sőt úgy köszöntök minden szenvedést,
Mint szent intést, mely többre s többre készít,
Fénylőbb egekbe, föntibb szárnyalásra.

Hajrá, a lelkem (sasok büszke társa !)
Már mind föllebb száll, győztesen kering — :
Magasabban, mint havas bérceink — —

KÉT FÉRFI ESTI SÉTÁN

Holdfényes utcán ketten lépdegéltünk,
Két csendes férfi, halk beszélgetésben,
Mialatt lassan lehámlott a vértünk,
Mely nappalonta védi lelkeinket.
(Ily csoda is csak gyéren eshetik meg,
S ily holdas este!) Közben az előttem
Idegen város villái sorára
Értünk ki, mind több meghitt szót találva.

Minden szavunk egy ablakot nyitott meg
Multunk homályló térségeire.
Láttuk egymást, hogy vígan lódított egy
Kis hajócskán az ifjúság szele.
Lelkünkön át kedv, ború kergetőzött,
Vitorlánk merész vágyaktól dagadt.
De mégsem értünk boldog partokat.
Zátonyra verten, szürkék, béna hősök
Lettünk, s ma már szent lángunk is lohadt.
Már-már magunktól is csak néha kérdjük
A voltakat, meg hogy mi a miértjük,
S hogy ennyi kincsből bőség hogy nem áradt?

Ekkor te szóltál, megállítva: várjak!
Mindjárt kijősz, — és egy kapu mögött
Eltűntél gyorsan. Egymagam maradtam,
Még szavainkat forgatván agyamban.
A hold a házra vakítón sütött,
Vadszóló függött sűrűn a falon
S az oszlopok közt — —

Már az unalom

Eszembe sorra visszahozta mind,
Mit mondtak rólad a barátaink,
Hogy most is egy asszony szeszélye láncol.
(Mert így van ez: mi egynek szárny, s gyönyör,
Az mást talán köt, s gyötrelmekkel őt!)

Így jártam fel s le, immár jó-nehányszor,
Hallgatva közben, hogy a ringató
Mély éjbe hogy zeng egy takarodó.
Majd a ház felől végre halk szavak
Rebbentek, s fönn a lépcsőn két alak
Tűnt fel, mozogva a hold fényterében:
Egy nő fehérben, te meg bús-sötéten.
Néhány végső szó, kézfogás után pár
Pillanatig még hajlott háttal álltál.
Majd a kapuhoz léptél hirtelen.
Bent is megsuhant valami selyem,
Illat érzett, koppant egy könnyű láb — —
De te már künn voltál, s a csendes éjbe,
Görnyesztett fővel, sem szólva, se kérdeve,
— Két férfi — némán ballagtunk tovább.

A TAVASZ SODRÁBAN

Oh, hol is van a fagy, a téli gyász ma?
Tavaszi fénybe bóköl az akácfa.

Halk szelek meleg áráján fönnlebegve,
Úszik szaporán egy hószerű lepke.

Tavalyi gallyról szakadt lombcsomóval
Ibolyák szaga száll, s egy elhaló dal.

Források — fű közt — forrva fölbugyognak.
A mezőkön mind kizsendül a sok mag.

Méhek surrannak, szedni sárga mézet.
A mohóságtól valamennyi részeg.

Erdők mozdulnak, folyók tova zúgnak.
Nincs sehol egy kis zúg, ahova bujjak.

Én Istenem, szólj, ugyan mit csináljak,
Hogy a tavasz e sodrában megálljak?

Hogy a szívembe megint rést ne lelne
Egy új szerelem próbált veszedelme?

TÁNCOS LOVAKKAL

Táncos lovakkal, nagyvidáman,
Hasíts, hasíts a hóba : szánam.
Mi hátul van — ne bánd, ne bánd !
Röptöd, mely fürgén hajt előre,
Völgyből kaptatva dombtetőre,
Engem is újult kedvbe ránt.

Sok apró csengőd riadalma
A tél derűjét fölzsivajgja,
S az, mint a nyúl fut szerteszét.
Hol eddig ősz és gyász komorlott,
Ma hó cicomáz völgyet, ormot.
Sehol sár, semmi szürkeség.

Bár a hóhullás halk zenéje
Zizegve mindig így kísérne,
Csak hóba merülne szemem.
Nő, nincsen-pénz, s több ősi kétség
Helyett csupán e friss fehérség
Tükrözne békélt lelkemen.

Sík utak haván, könnyű, sík szán,
Csak röpíts, röpíts tova tisztán,
Míg fehér, fehér minden út.
Így csupa fehér domb, fehér fa
Közt csengőzünk be majd a célba,
Hol minden más cél egybefut.

Hol végül is csak meg kell állni:
Egy öreg udvar eperfái
Havas holdfényben lengenek.
S bekopogván az ősi házba,
A tréfás, agg halál pipázva
Vár, s megölelget engemet.

TAVASZI DÉLELŐTT A RÓZSADOMBON

Friss földszag. Néhány ifjú nyírfa nyalkán
Szegül a fényes égnek egyenest.
Lent messze (innen s túl a Duna partján)
Bűz, s füst között él, s szenved Budapest.
S tán mitsem tud e duzzadó tavaszról,
S még úgy sem, ami szívében dagad s forr.
De se baj! Ez csak kölcsönös velem:
Őt eddig én is alig ismerem.

De mit szólnál, Pest, ha még visszajönnék
Szűk hazámból, hol most közöny s magány vár.
S — mint keleti zarándok: ritka gyöngyét —
Kincset mutatnék, melyet megcsodálnál?
Hát várj rám, város, nemsokára látsz még.
De arcomon majd hír, győzelmi láz ég.
Ős-székely daccal ezt én akarom!
S nincs hatalom,
Mely visszatartson sorsos utamon.
Lángpalástban a sírból is kitörnék,
Ha időelőtt lennék néma foglya,
S ha körül gátak, s gáncsok ezre fogna,
Átvágnám mind: a gátak, gáncsok örvét!

Már nem tűnődöm, állván által-útnál!

Egy éjjel otthon megrendül a Budvár — —
Tüzet lövel föl a fellegekig.
Oduiból vad szél kerekedik.
Roppant zúgással egy sárkány jön értem,
S én rákapván, elviharzunk az éjben.
Hahó! magasan, mint még senki más,
Száguldok, szilaj garabonciás.
Erdély erdői rémlenek mögöttem,
Hogy hátasom lángot fű, s perc alatt
A Királyhágó — hipp-hopp! — elmarad.

Majd Várad villan föl percekre ködben.
Az Alföld — — s aztán egy ily délelőtt,
Mikor a tavasz a legperzselőbb
S mámortól tágult minden női szem,
Titkon Budapest fölé érkezem.
S keményen, tettekre kész pilótaként,
Mosolygom ott, hogy isszák lenn a fényt,
A körúton mily sok nép hömpölyög — —
Majd elsiklom a Kálvin-tér fölött,
S ott, hol sűrűje lőt-fut és robog:
A tömeg közé dalokat dobok,
Melyek — ahogy gázbombák mérgei
Ezreket tudnak megszédíteni —
Finom gőzökben terjedezve szét:
Elveszik ifjak, öregek esztét.
S csak nevetem, hogy lenn a sok bolond
Mily össze-vissza, bolydultan tolong.
Majd gyáarak kürtjén sikongat dalom
A harangok nyelvét megzavarom,
S így látatlanul, fel s alá kerengek,
Míg szétkuszálok minden régi rendet.

S ha ezért végre — győztes csinytevőt —
Lesne dícséret, fenyegetne vád:
Megállnék vígan bármelyik előtt,
Tudván, hogy nekem egyikük sem árt.
S csak rámutatnék kedvesemre még,
Mondván: nézzétek, mindent érte tettem —
Övé a dísz, a vád csak érjen engem.
S — hipp-hopp! — egy éjjel, kénes fellegekben,
Úgy ahogy jöttem, elsüvíténék.

TAHITI BÉKÉJE FELÉ...

Tahiti felől csodák híre szálldos :
Akit a végzet oda kivetett,
Csak áldja mind e dús, kis szigetet,
Mely gyógyulást rejt, álmokkal virágos.

Oh, béke réve, szellős, szép szigetke !
Bús vágy hajóztat feléd engem is,
Hogy feledésben, csöndben elmeríts,
S békét sugalj e hajszott idegekbe.

Fülemből e zaj, amely itt gyötör rég,
Ott rút bogárként kiperegne mind,
S helyébe lágyan zene fészkelődnék.

S az undor, mely itt holtomig kerülget :
Mellőlem ott úgy oda lenne, mint
Elhagyja nappal fojtó köd a völgyet. — —

ÉJSZAKI SZÉL

Kizökkent évek, csupa-jaj, s baj-élet!
Nincs egy nyugodt zug — künn tombolva jár
A vértől ittas, meghibbant halál.
Fittyent a vádra : most is mit, miért tett,
Egy jó öreget rántva hant alá.

Mégis : szobánkon hideg árny csap át,
Éjenként apró, megdöbbszent szemek
A homályból is kérdőn fénylenek :
Nem látjuk többé soha nagyapát ?
Oh, nem tudjátok, drága gyermekek,
Ti már a halál örvényes szelébe
Kerültetek.

Halál szeléből hova mentselek ?
(A szélén szelíd még e szél.
De később mennyi rémséget beszél.
Rám sokszor fú már havat és jeget,
Mely sarki hónál, jégnél hidegebb.)

Oh, gyermekek, ti kincsek, életek,
Hová bújjak, mely zugba veletek ?
Mint párdúc, mely — bár örvény, ingovány
Ásít rá — indus erdők ágbogán
Átgázol, biztos gyepre mentve kölykét :
Rést nektek én is oly dühöngve törnék.

Vagy fel, fel, oda, hol
Csúcsot az égbe havas szikla tol,
Hol erőt vesz a roppant sasmadár :
Felvonszólnálak, de mi haszna már ?
Szárnyával súrolt a gonosz lepel.
Varázsa fog és nem is enged el.
Nincs mód köréből szabadulnotok.
Lassan méreggá válik álmotok.

Mint nekem, aki belátván az árnyba,
Tudom : a harc hiába !

Nincs mentség, s túl e tudat kínjain,
Nyítt, ráncos arccal, vénen, elcsigázva,
Kell rogygni nektek is a síri házba,
Oh, gyermekek, kis lányom, fiaim !

TAVASZI ESŐ ZENÉJE

Oh, hogy szerettem nézni, mint gyerek,
Ha tavasszal a zápor megeredt.
A felhők teltségük feleslegét
Lezúdtatták; ázott benne rét,
Kert, udvar és a cseréppel rakott
Ablakra is sok kövér csepp csapott.

Oh, régi kert és régi-régi szív!
Az emlék ismét múltba nézni hív.
Hogy úgy lássam tűnt éveim terét,
Amilyenül a válás hagyta rég.
Ím, látom is: már hull a sűrű csepp.
Veréb, tyúk bújni csapzottan siet.
Ím, hull a csepp s az ázott rög közül
Pár fülevélke már előkerül.
Kering a nedv, s már egy-egy ághegyen
Néhány eleven rügy is ott terem.
Nedvekkal telten a dús, drága föld
Magára könnyű párafátylat ölt;
Millió csírat duzzadozva rejt,
Hogy holnap velük pompázzék a kert.

S én mind e nyüzsgést át az ablakon
Szemlélem, vígan és álmatagon.
A föld, melyet a víz felüditett,
Belém is erőt áraszt és hitet.
S éledni látva völgyet, dombokat:
Lelkem is — érzem — szárnyat bontogat.

INTERMEZZO

Megfakulna, ha hajadhoz érnék,
Annak fénylő selyemszála mind.
S szememből, bár téged egy se tép még,
Megláthatnál minden földi kint.

A te lelked liliommező, mely
Tavaszi szél rezdültén remeg.
Enyim puszta, melyen át erővel
Vágtat, s vág a téli fergeteg.

Kedves, amíg nem késtel el, indulj,
Közelemből futva menekülj.
Máskülönben telem lelkedig dúl.

Máskülönben menthetetlenül
Veszve volnál, s csillagod zuhantát
Liliomok vérkönnyel siratnák.

(Éjjelenként mondom önmagamnak)

Hát senki? Sem társkéz, sem asszony — —
Így is jó. Hiszen igazuk van!
(Oly becses most a munka, — hát még
A vér!) No csak tovább magunkban.

Hogy váram százszor földig omlott,
S lelkem is százszor belerengett — —
Azért ne szánjon senki. Részvét
Nem kell Kőmives Kelemennek.

Így most is újra... Semmi, mondom:
Ilyet ki szokna meg, ha én nem?
Csak hadd vívódjam itt az éjjel,
Keserűen és éjsötéten — —

Halljátok-e: nincs veszve semmi.
(Idő, te is korán kacagsz még!)

Holnapra már hordom a téglát.

S ha kell: vérem lesz a ragaszték.

S már dúdoló, míg a halódó
Hold vére a felhőkre árad,
S a levegőbe rajzolódni
Látok egy magas, büszke várat.

Mert engem semmi meg nem ingat,
A cél felé szent izgalom hajt,
S egy reggel — bár holtan rogyok rá —
Az a vár mégis állni fog majd!

NAPOK, SZÜRKE SZEKEREK

Mintha híg, csúf őszi sárban
Szürke ponyvás szekerek
Sora húz el s nyekereg:
Napjaim is oly siváran,
Megzökkenve görgenek.

Árnyas öblük mit takargat?
Bút és bút, meg újra bút.
Végig-el oly bús az út...
Gyászterhükkel így haladnak.
S közbe tarlók szele zúg.

Szünet nélkül így vonulnak —
Míg utolszor egy szekér
Velem néma kertbe tér,
Ahol többé nem jön új nap,
S minden út, bú véget ér.

EGY ÚJ FAUST SZERENÁDJA

Hallod-e, Margit, mit zenélek ?
Jobb lenne meg se hallanod —
De fent ím : tárva ablakod.
Dalom osonjon hát az éjnek
Lebjén eredbe s benne méreg
Legyen, mely lázat kelt legott.

Minden kis szóm, mint annyi szikra,
Ágyad körül pattanjon el.
Előlük menekvést ne lelj.
Tűz bújjon gyöngé tagjaidba,
Míg végre hőségtől borítva,
Érzed, hogy jönni, jönni kell.

Most lant meg hant — : nincs semmi távol — —
S hold fénye rémlik mindenütt.
Apádnak is kövére süt.
De ő nem érez föl porából,
S nem néz utánad : „Ejnye hát hol
Bolyong leánykám ?” Meg nem üt.

Lásd : ő is rég halott, kifosztott !
Őrizned kincset hát minek ?
A sír oly kapzsi és hideg — —
Míg vágyam perzselőbb, piroslóbb
A napnál ; gomolygó tűzoszlop !
S már nem olthatja senki meg.

Tán utóbb önvád, s kín szorongat — —
Ma semmi gondom, bánatom !
Te se habozzál. Jer vakon.
Jer, hullj előmbe, úgy ahogy vagy,
Mint hóvirág, melyet kidobnak
Könnyelműen egy ablakon.

A ZÜLLÉS ZÁTONYÁN

*„Menjetez el és töltsetek ki a földre
az Isten haragjának hét poharait.”
(Szent Jánosnak Mennyei Jelenések-
ről Való Könyve. 16 R. 1. v.)*

Roppant hajó — a neve: Európa! —
Bolygott velünk az idők óceánján.
Terhe sok furcsa, össze-vissza nép volt —
Új eszmék mustja, érték, ócska bálvány.
Kérdezted volna: merre? — válaszolni
Biztos-nyugodtan nem tud senki tán.
Volt a hajón sokminden cifra holmi,
Csak céltudat nem, — nem volt kapitány!
Éjjel sokszor, ha a hold véresen kelt,
Már szinte vártam is valami bajt.
A homályból gyakran villant ki kard.
S dühös birokban láttam sok-sok embert.
Ezért enyéim miatt is szorongva,
A csillagokat faggattam jelért,
Mely, hogy ne féljünk: bátorítva mondja.
Pedig már ekkor utunk balra tért!
Hajónk farán a szörnyű-szörnyű tort ott
Forralva már a Rosszvégzet kuporgott.

Egyszerre aztán — Tőle szállt-e téboly
Hajónkra, vagy üstökösnek haladtunk
Át mérgező, láthatlan gázövéen? — oly
Vad ingás indult mellettünk, alattunk:
Még a süket, s a vak is felriadt!
Fereteg tört ki, elborult a föld, ég —
S milliók keltek, hogy egymást megöljék,
Valami gonosz tévedés miatt.
(Bár: ne ölj! — így szól a parancsolat.)
S lőn a tengernek harmadrésze vér!
Mert ez volt ama rettentő haragnap,

Melyen remegni tanult a kevély —
S e nap évekre terjedt, — csillagok nagy
Soka hullt, mintha figét rázna szél.
S bánat miatt sok rágt a nyelvét,
Hogy végül is a bosszú karja lankadt,
S fölcillámlott megint egy derűsebb lét.

De jaj, korán lett volna még örülni —
Még nem ürült ki mind a hét pohár!
Hajónk egy bajból alig menekült ki,
S már kiderült, hogy ránk új próba vár!
Ki látni tudott: megdöbbenve látta,
Hogy immár mind — sem előre, se hátra! --
Ott rekedtünk egy szörnyű zátonyon.
S körül csupa gyász, pernye, puszt a rom!

Ám soknak nem volt ez se még elég!
Míg vezeklés gond földig hajlított mást,
Ez annál föntebb hordozta fejét.
S hogy ember: ember — nem azt nézte folyvást,
Vagy amit tán az összesért tehetne.
De csodáztatni másvoltát magának:
Magát vörösre, s másmilyenre kente, —
S ki másszínű volt, ezért arra támadt!
Majd a rémítés szélvészfényként iramló
Tüzét szórták el örültek, s gazok,
S megint könny s vér folyt, működött a tagló.
S volt olyan is még, aki (míg piszok,
S kín fojtott minket) — fitymálván a kárt —:
Maga csak pimasz könnyel pipált.
Vagy holtak halmán dőzsölt, orgiázott...

S járjuk maiglan is folyvást e táncot! —
Az égnek minden gyötrelmünk csekély.
Vagy ránk ünt Ő is, a kegyetlen Isten,
Megútált, s bizvást azért nem segél,
Mert nagyon sok volt már a bűn, fekély!
S célja velünk már csak, hogy elveszítsen.
S ha így van, akkor százszor jaj nekünk!

Páran a véget már előre látva,
Még ki-kitörnénk, de hiába —: hátra
Nincs más, csak sírnunk és vezeklenünk.
Keserű dühvel már-már felölelném
Enyéimet —: hadd vesszünk mindahányan!
S ekkor egy új gigász nyomul föl elmém
Szemhatárán, habokat szántva bátran.
Megy a jövőbe! Minden neki kedvez!
Maga is csupa biztonság, csavar — —
Halló!... kiáltok —: Amerika... hamar!
Segítség!... de hangom a szélben elvesz.
Valami nyűgöz; kórság mérge mar!
Az óriás csak száll friss áramon — —
Mi meg csak itt veszteglünk; s tébolyogva
Itt is veszünk, — mint annyi egyakolba
Terelt, s pusztulni egybezárt barom!
(1921)

ERDÉLYI ARATÁS

Péter-Pál elmúlt, jó sok napja már,
S még aratatlan az egész határ.

Kicsit megkésett bizony a vetés,
S ami termett: a szem is oly kevés.

De ami végre így is csak kerül:
Magam izzadtam érte emberül.

Nem segített szerencse, vakeset — —
Maga az Isten is csak keveset!

Sőt olykor éppen ő bocsátgatott
Földemre egy kis jégverést, fagyot.

De legyen áldott: nem hagyott henyén
Heverni, s ím csak megedződtem én.

Így készíték — míg életem szakad —
Termőbb jövőndőt, vígabb nyarakat!

Vén korhely dülöng a ligetben,
Lombosodó vén fák alatt.
Nyítt arcán játszva kergetőznek
Lombárnyak, napfényugarak.

Ki tudja, mily zugokban ölte
A télen át, bús életét,
Míg most riadt agyába rémlett,
Hogy talán künn is szép a lét.

S kijött a napra — még hunyorgat,
Míg én e padról figyelem.
Lenn berekzúgató zefir száll —
Patyolatfelhők rendje fenn.

Most nekilódul egy fatörzsnek —
Egy ágba karol s felkacag.
Fejébe ment a szesz? a széllel
Itt libegő ibolyaszag?

De akár szesz, akár tavaszszag:
Ő itt az utat tudja már.
Bizony mondom: féltetni kár őt:
Ha bukik is még: talpra áll!

Tévelygő lépteit vigyázó,
Szemmel kísérik angyalok,
Bár maga rögre lép: a lelke
Tündérmezőkön andalog.

Most fényt iszik, felint a napnak,
Fitymálva gondot, bús telet!
Tapsol, mint gyermek — felfedezvén:
Örülni vénen is lehet!

Örülni, verten, megviselten — —
Az örömhöz nem kell egyéb :
Csak szívünk legyen elfogadni
Az élet száz apró kegyét.

Ő tudja már ezt — koronát hord
E tudás fényéből fején ...
A fák közt elmúló alakját
Hosszan tünődve nézem : én !

HAZUG, ALATTOMOS ŐSZ

Magam is legvalómg őszen :
Didergek itt a hideg őszben.
Illat csap meg, — mivégre fárad ?
Én magamat, mondom, legyőztem —
Szomj többé nem szikkasztja számat,
A lelke csupa őszi bánat,
Levél, mely csak hullásra vár fenn,
Az ágon, — hát hadd hulljon ! Ámen !

De most a haraszt miféle
Zörej zörrent ? — — Madár-e, szél-e ? —
Csönd rémít újra, babonásan . . .
— Jaj, semmi jó e hallgatásban ! —
S ott az a folt kinek a vére ?
Mind e sok szín, e rőt, e sárga,
Tán hült örömek tarkasága ?

Most ott fönn az erdő sóhajtott ?
Halottja lenne ? Vajh ki halt ott ?
S ha halt : nem tud hallgatni mostan ?
Huss, ez meg mi volt újra ? — tán gyík,
Vagy lappangó vágy ? Eltápossam ?
Igen, úgy kell ! Itt mit bogárizik ? !

Am így valami lesz-e jobb hát ?
Ha elnyomok egy kicsi férget,
Míg ellenem száz ördög ébred ?
Ím, most is megfog egy bolond ág,
S hogy elhárítnám a gorombát :
Ringat és ring velem a dombhát !
Lent meg . . . ki hever ? (óh : mezítlen !)
Gonosz örvény — jaj, fussak innen !

S futnék, de késő... mint a máglya
Gyúlt minden most egyszerre lángra.
Remegék: velem itt mi lesz még?
S míg közel-távol rést keresnek:
Lám, körül is, az ormok örvén
Haragos tűz ég: esti rőt fény
Holnapra szelet jelez ismét — —

ÉJTI SZÁLLÁSON EGY VÉN VÁRTORONY ALATT

Ez éjjel, jaj, a vén torony órája mit művel,
Hogy álmatlan fejem fölött csak kong, mindegyre ver.
Átélvé, látva őrhelyén a rémes éveket :
Talán megbomlott benne is a gyarló szerkezet ?
S most zavart nyelve szüntelen kerepli únt szavát — —
Minden szava vád ellenem, s mind, mind agyamba vág.
Számoltat : feleljek neki : a multért, mindenért,
Mit űzni itt kelt egy gyerek, — ki célt sehol nem ért.
S most éppen itt valljam-e meg, hogy semmisem vagyok?
Hogy egemen rég nincsenek a régi csillagok ?
Akartam, sírtam — jól tudom : ez mentségül kevés —
De meggyötört, letört a sok, sok látott szenvedés.
A kor súlyos volt, véresen országokon tiport . . .
Még soha embernemzedék nem ért ily szörnyű kort.
Ellene mit tehettem én ? — gördült a nagy kerék.
S amíg meghíztak a herék, halt millió derék — —
S a zavar kavargog tovább — — egy ember mit akar ?
Hegyomlást megállítani nem próbálhatja kar.
Lesz, ami lesz, — még átesünk pár borzalom során.
A balsors — ha mind elveszünk — majd véget ér talán.
Ám addig is csak enyhét esd az ember szelleme.
Párnámba fúrom fejemet . . . Aludni kellene !

De most az ablakon a nap pár sugarat beküld.
Már munkásnépet riogat egy hangos gyári kürt.
Nesz, mozgás indul mindenütt. Most egy szekér zörög.
Látom, aranycsík villog a szomszéd tető fölött.
Lassacskán világosodik, fény árad, mint a tej,
Mint amilyet most falukon sok nő sajtárba fejt,
S amelyet várnak gyermekek, kemény, zord férfiak,
Hogy azután erdőn-mezőn dologhoz fogjanak.
S egyszerre az eszembe jut : van mező, munka gyár,
S mindenki sűrög és forog, mind szorgoskodva jár,

S lovak, kocsik meg vonatok futnak köröskörül — —
Minderre ráeszmélten a szívem is földerül.
Örömmel érzem : bármilyen sötét éj véget ér.
Nincs veszve senki, semmi, ha maga az élet él !
Az pedig él, tengernyi mély, partatlan áradat — —
Hozzám ható hullámai mozdítják ágyamat,
Felszökve, ablakhoz futok — — hús szélben éledek.
S kiszólok vígan, szívesen : jó reggelt, emberek !

HAVASI TÁJÉKON

I.

Míg mind-tovább föl, fölfelé haladtam,
Magam számára, sziklák oldalában,
Utat keményen tusakodva vágtam,
Most fönt kevély kúp, alant sziklakatlan.

Még néha-néha szédít e szokatlan,
Merész magasság, botladoz a lábam,
Hogy hamar ismét haladjak szilárdan,
A lenti léttől, rögtől elszakadtan.

Itt nincs virág már, csak egy-egy gyopárszál.
Fent, a fenyőknél fentebb sasmadár száll.
Lent zuhanó víz csörtet vad zúgókba.

De csak tovább, föl, ösztökél a próba!
Magam magamért, hadd lám, meddig ér el,
Ha nekivág egy konok ősi székely?

II.

Sziklák kövéből, magas sziklaszálon
— Míg vihar zúgott alattam, felettem —
Kivert magamnak kunyhót építettem.
S most itt lakom. Itt mélyül el magányom.

Körül a tág űr, felhők lomha rendje.
Kopasz kövek közt kanyarog a vadnyom —
Erdők zúgásán edződik a hangom,
S szavam az eget veri néha zengve.

De most még várok, tudva : nemsokára
Egy nap fog jönni, friss, hajnali széllel,
Mely ködöt űz, s a kapukat kitárja.

Addig csak várok. S olykor-olykor éjjel
— Éh-csikasz ellen élesztgetve lángot —
Egy-egy csóvát az éjbe belevágok.

VÉRÖZÖN FELETT

Szállj, szelíd dal, szent galamb!
Tekints künt körül.
Ha friss földet lelsz alant:
Jelentsd jó jelül.

Olyan rég lők, hány az ár,
Mely mindent elönt.
Lelkem nem bír látni m' r
Könny- és vérözönt.

Hozz tehát jó hírt hamar
Föld felől, ahol
Soha sincs harc, kín, zavar,
Csak víg munka foly.

Engem is tán odavet
Majd egy fuvalom.
S belül őrzött kincsemet
Széjjeloszthatom.

Ott majd jószág leszek én, —
Szem, mely égbe lát!
Örök sürgés közepén:
Örök Ararát! — —

FORGÓSZÉL

Falun keresztül, éjjel, holdvilágnál,
Utaztam és egy kocsmaház előtt
Megállítottam sebes kocsimat.
Benn döngve rúgta valamennyi láb már,
Drótként feszültek a kemény inak.
Legény a párját úgy sodorta táncba,
Hogy szinte már a lelkét is kirázta.

Beléptem és az ajtófélfá mellett
— Hol vita közt két korhely iddogált —
Megálltam nézve csöndesen a bált,
Mely ezalatt mind vadabb, hevesebb lett.
A klarinét fel-felsíván, a tébolyt
Még-még fűtötte; nyughatatlan éj volt.
Kivált egy izzó, deli lány kavart
Maga körül nagy érzés-zivatart.
Ő volt bizonynal, itt a falu szépe.
Csak verte szemmél a legényeket,
Kik mind ahányan, mint a részegek,
Már támolyogtak közelébe lépve.

Elnéztem ezt a versengést, e harcot.
(Emlékek forró szele rám viharzott!)
Majd észrevettem: távol, egyedül,
Egy bús legény mily dacos kedvvel ül!
Rögtön — talán az ördög biztatott —
Hozzászegődtem: „Ön oly izgatott!
Önnek ma — szoltam — felhős a világ.
Hát nem közölné, hogy szívéen mi rág?
Talán a féltés fene-férge fúrja?
Beszélhet — én el szót sem ejtenék —
Hisz látom úgy is: ott egy másik úrra
Mint veti folyvást öklelő szemét...
Nem szól hiába: nincs bizalma, látom.
Mit mondjak önnek — édes Istenem! —
Nos tudja meg: ön társam és barátom,
Mert ezt az érzést én is ismerem.

Rég volt ; feledjük . . . álmok koncepcióje,
Fanyar szívem, csak ő lett béna tőle ! —
Ám őnt örökre zsarnoköklű végzet
Még nem teperte földre nyomorékul.
Nos hát — a szükség néha nyers szerért nyúl —
Most ne riassza semmi bús-merész tett !

Mert szép a tánc, ha reng a föld alatta,
S szíveket szédít ájult forgatagba,
S tán szép itt nyomni háttal a falat,
De mind csak úgy szép, ha szép kedvesünket
El nem ragadják mások ezalatt !
Pedig, amíg ön itt morogva tüntet :
A macska már az ereszen lapul — —
Galambot lopni készül álnokul !

Gondoljon arra — kész-e túrni, kérem ? —
Vad ölelés közt hogyan gyötri meg !
Két meleg melle, nem fődvén szemérem,
Hozzásimulva hullámszik, piheg.
Ő — s jaj, nem ön — lesz, aki vére lázát
A csodakútra hűtögetni jár.
Ő lesz a drága párnákon király . . .
Nos (ön se bátrabb ?) nem lobogja láz át ?
Nem úzi, fojtja tette-kész harag ?
Mozdulni is rest, amíg más arat ?
Csak vár, amíg — ha véget ér e bál —
Ő véle megy, s az éjjel véle hál . . .“

Istent kísért az úr ! — hördült fel erre.
Láttam : lihegve jár a buta melle,
S a csizmaszárba kotorászva nyúl . . .
Dobolt a szívem, vészesen, vadul.
S már fölrvallt a furcsa győzelem.
(Így fogtunk össze, végső harcra készek,
Én : sanda hős, s ő : hibbant fegyverem !)
Tárgultam aztán — ott künn a vidék szebb ! —
És meglapultam künn a szín alatt.

Elzakatolt pár kába pillanat.
Majd bent a zene halkabb ütemét
Harsanva dobaj, zaj kergette szét.
A lámpa csörrent, lángja fölcsapott.
Egy kéz kitört egy párás ablakot.
Szitok vegyült vad, ijedt futkosásba,
Majd — — egy rogyó test súlyos puffanása ...

Ekkor mohón a holdözönbe léptem,
Fürödve véres, kétes hősiségben.
Pózban próbáltam pár groteszk dőfést meg,
Érezve kéjét *annak* a dőfésnek!
Aztán sebesen gyors kocsimba hágtam.
Vágtatva vittek éjjél paripáim.
... Fekete vad szél trombitált utánam.

ÁDÁM KACAG ?

*Ajánlva — s egy versére jeleletül is —
Berde Máriának.*

Új lelkű lánya évai nemednek,
Érző, s okos — : oh, tulságos a vád tán,
Hogy rogyástokon csak kacagna Ádám —
Hisz Ádám is folyvást küszködve szenved.
Olykor magán ha keserűt kacag —
Különben oka nincs kacagni ma.
Bár vérzik, s lelke sokszor lankatag :
Harcát magában kell megvívnia !

Mert mindhiába minden áltatás,
S minden síró vágy is haszontalan :
Egyyel sohasem egy-lélek a más,
S ha van is társa — : csak látszatra van !
Ez örök törvény itt az ég alatt —
Nem tehetsz róla, tennél bár nagyot,
Bár tíz körmöddel bontanál falat,
Vagy lenne mód szárny nélkül szállanod !
Egymás szemébe úgy merül szemünk,
Mint egy magunkat tükröző tükörbe, —
Magát imádja társában a törpe,
S a derék, — másként nem is tehetünk !

Gondold el itt vonalak rendjeit
(Ahány ember), vagy annyi szirtet, dombot —
Vonalak egymást nem érinthetik — —
Csúcshoz csúcs nem tud átjuttatni hangot ;
S ha nagy : még inkább különül borong ott...

Ezt rótták rád is rejtelmes hatalmak — —
Társtalan társa felhőnek, viharnek !

VIHAR

Egy éjszaka viharra változom, —
Megdördülök a tornyos fellegekben,
Hogy haragomtól rögtön térdre retten
Minden megébredt alvó jaj, s iszony.

Székely hegyek közt megrekedt vihar,
Mely mostanig csak gyúlt, meddőn borongott :
Egyszerre vadul a földekre rontok,
S kemény leszek, nagy, rettentőn szilaj.

Torlódott erőm sziklákat sodor.
(Mert hatni kell — akárhogy — az erőnek !)
Jajok fel hozzám hasztalan verődnek :
Utamba meg sem hőkölök sehol !

Már mind-tovább zord hatalmak ragadnak
Hegyormokon is túl, egy ház fölébe ;
Hol a tetőt vad robajjal letépve,
— Míg izzé-porrá hull szét minden ablak —
Tűzként zuhanok ölednek tűzébe — —

TAVASZODÁS

Két szemem csupa kérdés, döbbenet :
Mi lehet ez, nagy Isten, mi lehet ?
Lombsátra szövül — árnyasmély — a kertnek,
Gyepen könnyelmű csavargók hevernek,
S minden oly friss. Nézem : a széles úr
A föld körül mily fényesen feszül.
Nézem a földet : édes, drága föld,
Rád a szigorú tél hiába tört.
Ím élet mozdul völgyben, dombokon.
S ím én is, én is felnyujtózkodom.
S szólok : tavasz, te gyönyörű !
Bennem is zsongó vágyak rajzanak,
Hogy nőjjek, mint a fű,
Hogy süssek, mint a nap.
S levessek bút, mint havát hegyorom.

S úgy is van minden, ahogy gondolom.
Ím : alighogy a napnak fordulok,
Rólam is fény csurog.
Az arcom lángol s érzem, hogy finom
Melegség hat be pórusaimon.
Eremben a vér : vágyaktól dagadt,
Gátakra törő, rohanó patak.
S én pattanok ki a füvek, fák hegyén — —
S szél is vagyok én,
Ki temetőkben aludta át a telet !
S most útra kelek ;
Magammal hordva az újulás szagát :
Előbb csak a korzón csatangolok át !

Nők fürtei közt vígan kaparászok.
Majd zúgva tovább !
A fellegekig röpít fel a láz s ott,
Ahol nem járt soha láb :
Csak átvetődöm — mert mi is az nekem ? —
Az égbelátó nagy hegyeken. — —

A MAGAM HALOTTI JELENTÉSÉÜL

Midőn e szavak elhatnak közétek,
Már akkor én rég elhantolva fekszem.
Ha nem is sírban, igazándi testben,
De holtabban, mint azok, kik nem élnek.

Némábban, mint kit némító halál vitt
A sírba, többé sziszt se hallatok majd.
Se meg nem hallok az ősznek konok, halk
Gyászdobját, sem a tavasz harsonáit.

Volt úgy, hogy tudtam volna harcot állni.
Hevülve hírért, eszmék igazáért.
De nem volt, aki ösztönözni ráért,
S magamat dúltak életem csatái.

Már késő. Dértől hervadt a hegyoldal.
Jobb itt maradnom, semmihez se fogva.
S elnézni mást meg hogy a nap korongja
Hogy váltakozgat holddal, csillagokkal.

MA DÉLUTÁN HAVAZOTT

Ma délután sétáltam, s meg-megálltam
A havazás halk, hús kábulatában.
S ezt mondogattam : Ejh beh csuda-jó,
Hogy így pilinkéz most e drága hó !
A Tűzföldtől a derék eszkimókig
E kis mindenség egy nagy zűrzavar — :
Kell is ám ide varázstakaró, míg
A sok szenny, átok mind alája hal.

Emlékszem : régen, ha a sűrű, lenge
Pihék hulltak, hogy elmostak legott
Gyermekszívemből minden bánatot
És könnyű szának szálltak tova, csengve — —
Ha most is, most is újból úgy lehetne,
Hogy bútól, büntől könnyebbülne mind,
Ki e fehérlő télben szétekint . . .
Ő is, ki nem rég, daccal élezett,
Sebezni szánt szavakkal illetett,
Bánná, amit tett, s lenne jó megint ! — —
S mindenki más is — akár dús, akár
Szegény — látná be : dühösködni kár !

Poincaré is (ő még bösz nagyon !)
Merengne ismét úgy el a havon,
Mint gyermekül rég, — s megenyhülve végképp :
E földült földnek hagyna végre békét,
S ha mégis fűrná harci vágya : hát
Kezdene vidám hógolyó-csatát !
E mód a másnál kedvesebb, — kivált,
Mert seb, lövés így nem okoz halált,
Néhány kék foltra meg ki néz oda ?
Sőt azzal, hogy egy-két harcos gyerek
A magas hóban meg-megümpereg :

Csak fokozódik : vígság, hahota!
Végül (nem szebb ez ? : sem győztes, se vesztes)
Közörömmel végződnek a csata.

Ezt mondogattam, séta közt magamban,
Míg szívemnek csöpp, furcsa kedve támadt,
S mellettem vígan csengtek el a szának — —
(1921)

KERESZTES LOVAG A SZENTFÖLDRŐL HAZATÉR

Beh más minden, mint ahogy a pogányok
Közt küzdve százszor elképzeltem én!
Nem készített jel: érkeztemre várnod,
Csokorral, csókkal nem jöttél elé.

Mint álmaim közt: kertescskéd se bájol
Holdfényesen, — nem sír fülemile.
Már mi se ment meg nagy utam porától,
Nincs ifjító lelkem redőire.

Amíg babérért Antióchiát
Vívtam, óh hány szép évem elhagyott.
S most a babér is mi, ha nincs virág?

Közénk az évek gátul sokasultak —
S jaj, messziről jött, fáradt lovagod
Lábadhoz már csak haldokolni hullhat!

Örömtoromhoz hívogatni társat,
 Vágy sarkal egyre, hogy föl-fölkiáltsak :
 Nézzétek : mennyi szépség, mily vagyon !
 Ez föld, az ég, — ott lepke, fák, növényzet...
 Forrás, — de új mind és a régínél szebb !
 Tetszik ? Ha szóltok — : nektek adhatom.

Mert nekem leng a legkisebbke lomb itt.
 Amennyi kincs — : élém özönnel omlik.
 S mindannyinak tőlem kell várni jelt.
 A csillagoknak fel csak egyet intek — —
 Aztán a földnek ! Egyetlen tekintet
 Egyszerre füvet, fát zenélni kelt.

S én velük zengek : kéz és hárfa egyben.
 S e játék közben szent s megmérhetetlen
 Öröm feszít és boldog győzelem.
 Hát ezért kellett annyi fukar évet
 Átszegénykednem — oh, rejtelmes élet ! —
 Hogy most ily pompás ünnepem legyen.

Most minden-egy perc új meg új csodát hoz.
 Ujjongva futok bokortól virághoz,
 S kagylót kapok fel, — nekem mind beszél !
 Minden titok, de mindnek kulcsa nálam !
 Feltárul mind, csak nyitját eltaláljam :
 A hegy, a völgy, a nap, az éj, a szél !

Bennem, kívülem végtelen világok
 Terülnek, míg én látó szemmel állok
 Életem csúcsán, sugárzó delén.
 Mint járt-kelt hajós, ki nagy vizek ormán
 Dalolva suhan, kezében a kormány —
 Biztos magában. S társa jóremény !

MULT-JÖVŐ MESGYÉJÉN.

Mult s jövődő határán,
Kifosztva, tiportan, árván,
— Mint akinek fityingje sem maradt —:
Búsongok itt a süket ég alatt.
Sehol egy jel, sem távol, sem közel,
Hogy szavam nemcsak pusztában vesz el.
Így már-már én is arra gondolok,
Hogy némely bagoly igazat huhog:
Hogy multam: mult, a jelenből kiestem,
S a jövődőben sincsen mit keresnem.

De ez csak egy perc — aztán újra bátran
Szegem föl már-már lankadt fejemet,
Kiegyenesül a hátam!
S állok, mint aki másként nem tehet!
Mint akinek ez így rendeltetett el —
Hogy megkísértve, hajszottan, sebekkel
Se lehessen más, csak hű és igaz!
Az vagyok én is — mindhalálíg az —
Magamhoz hű, szenvedő, igaz ember,
Kit e tudat ma biztosan vezet.

S a holnappal is majd csak megleszek! — —

ZONGORASZÓ

Álmodni hívó zongorád
Halk szavával ma még feloldja
Lelkem bomlasztó mámorát.

Kezed, amíg a hangokat
Zengetve, lágyan elbecézi:
Engem is szíven símogat.

Kis kéz, te könnyű vagy s meleg!
S én mégis — oktalan szeszéllyel —
Oh, hányszor meggyötörtelek.

Talán nem is volt más hibád,
Csak hogy sorsomba kulcsolódtál, —
De már nem tűrök több igát!

Erőm már régen vesztegel!
Nekem nem álmok holdas éje,
De vészek fölgyúlt ege kell.

Hogy téged sujt kénzápora? —
Lávát forraló hegy tövében
Minek is lettél ibolya?

SZEMÉLYVONAT, III. OSZTÁLY

(A világháború utáni esztendőkből)

Zsúfolt vonaton hajnalodik ...
Egy-egy utas megrezzen, felriad.
S bódultan bámul, dörzsölvén szemét,
Mely gyulladt, s fáj a rossz alvás miatt.

Az alvás, hajh, cudar is volt, testvérek!
Jó annak, aki végre már felébredt.

A rossz alvás — — az — — lássátok : bizony
Ezért volt annyi szenvedés, iszony!
A véres bíború
Örület, háború,
Amit mindnyájunk itt valóra vélt — —
Pedig úgy van, hogy csak e rossz vonat
Okozta nekünk mind e kínokat ;
Ez rázott, rázott, míg az éj elért,
— Tizennégy táján, Átokvölgy körül —
Azóta lidérc nyom kegyetlenül.

De már a hajnal az ormokon lobog,
Míg én minden nyűtt arcot gondolatban,
Nagy testvérséggel megsimogatok :
Ím, nézzétek, künn vidám virradat van,
A föld virul és nem tud semmiről.
A föld csak éltet, s nem gyűlöl, nem öl!
Nézzétek őt és ti is szívetek
Mélyéből minden bút kivessetek,
S a most-multat meg összes lomjait!
Hisz élni vagytok itt.
S ti is úgy vagytok Isten nyája, mint
Amely most békén utánunk tekint,
S már tovább ugrál, vígan eszeget — —
Ti se tudjatok, társak, egyebet,
Csak hogy : szép élni, s szép a föld, az ég,
A nap, s a felhők, — minden csudaszép!

Te is, jó néni, harcban elesett
Fiadat folyton minek könnyezed ?
Valahol vár még rád találkozás.
Csak higgy ! Dunajov nem végállomás.
S te csitri, (aki csak rázod rövid
Hajad lecsüngő csengő-fürteit)
Éjjel se hagyd, hogy hulljanak könnyeid,
Mert nem akad már jegyesed soha !
Ha más nem, — itt : e derék katona,
Aki, igaz, csak félkarú, de karját
Pótolná szíve, — ha te is akarnád !

S hát neked, árva pénzkufár, csaló,
Sok loholásod mire volt való ?
Míg elhitte sok náladnál butább,
Hogy milyen fontos a te valutád,
Megtudta-e, hogy bármint gyűjts, keress :
Nem érdemes ?
Én bizony csak azt mondanám neked :
Fordítsd ki mind, de minden zsebedet,
Hadd vesszen a sok dugdosott arany —
S több éjed, meglásd, nem lesz nyugtalan !

S ti is, ti mind, ti mind,
Hallgassatok ma egyik társatokra :
Bizony mondom : az idő jobbulni int !
A vadság, bűn halálra zaklatott — :
Fogjatok kezét s a kelő napot
Kezdjétek úgy, mint frissen fürdetett,
Tudatlan kisedek !

...S ne féljetek !

ERDÉLYI SZÁNTÓ-VETŐ ESTÉJE

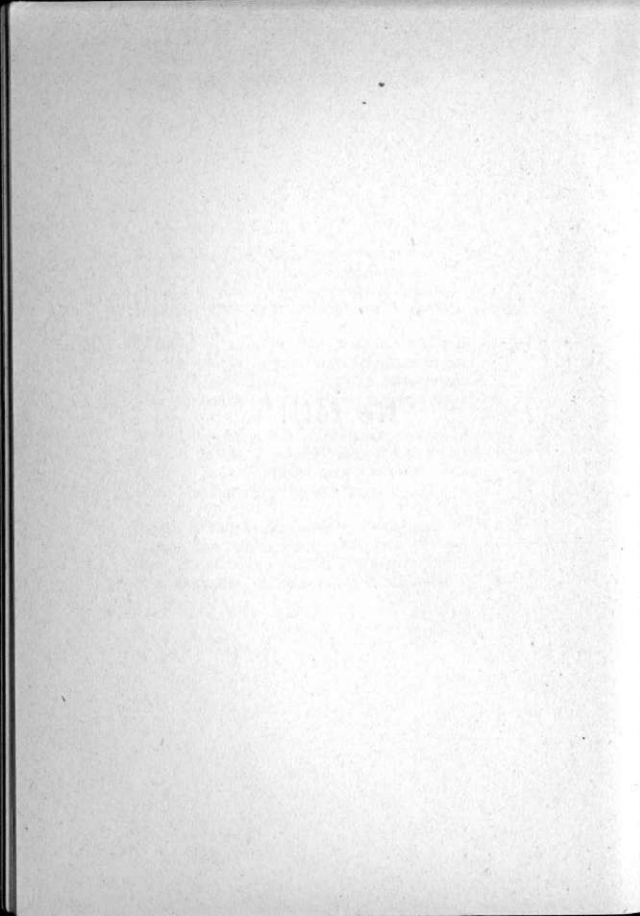
Esteledik. Már elég is a munka.
Ideje, hogy e fordulón megálljak.
Hátam a folyton görnyedést megúnta.
Lelkem is — mint a fák — : lankadtra fáradt.

Lelkem is, mint a föld, álomba lankad . . .
Jó éjt mezők, s vén Hargitánk is ottan —
De csak egy éjre, — újultán a napnak
Már új barázdák hasadnak nyomomban.

Mert hosszasan itt nincs mód vesztegeled:
E föld fukar, s más földeknél keményebb.
Erdélyi szántó sutba nem heverhet,
Inat feszíteni rogytig kell szegénynek.

Sokat a vég is úgy talál: dologban:
Rögöt tör, izzad, öreg alkonyon túl —
Míg konok szíve utoljára dobban,
S a szerszám görcsös kezéből kifordul —

Ne félj!

FIATAL FA A HEGYEN

Az a fa vonzza most a szememet,
Mely ott a tetőn a tavaszban remeg.

Oly ifjú, merész, egyenes, derék — —
S fölötte kéken a végtelen ég!

Fény ütközik ki gallyai hegyén —
Oh, bár lennék e fiatal fa: én!

Feledve mindent, mi kedvetlenít,
Szívhatnám a föld áldott nedveit.

S duzzadva tőlük, minden hajnalon,
A szabad ürbe nyúlna száz karom.

Tövemmel földben, amely éltetőm,
Földieken túl látnék e tetőn.

Derűsen túrnék — akár hópalást,
Akar lomb földjön — minden változást.

Viharban, éjjel, mint egy nyugtalan
Őrült üstöke lobogna hajam.

S rá a reggelbe repesve zengenek:
Fuvalomhalk, s rejtelmes-mély zenét...

HALÁLBAMENŐK ÜDVÖZLETE

Sipos Domokos emlékének

Bizony mondom, mind hős az, aki itt
Él, s törekedni mer!
Ha ki is kel — : csak kinnal puhított
Rögből kel a siker.

S addig is, mennyi riasztó kudarc, —
Elvérzett, szép merés!
Térdünk rogytán is hányszor fáj belénk,
Hogy még, még mind kevés!

Mert ne feledjük: Erdély földje ez!
Zord, vihardúlta táj!
Itt vágyainkra nem hipp-hoppbatár, —
De vár száz akadály!

S különbség nincs — egy sorsban osztozik
Hivatlan, hivatott!
Sőt, ha különb vagy: korán-hulltodat
Még inkább várhatod!

De mi sorsunkat tudva — : csak megyünk,
Ahogy következünk!
Tán jobb jövőt csiráztat itt ki még
Elvérző életünk! —

ÜLDÖZŐ FARKASOK ELŐTT

Gonosz gondok, éhes ordasok,
Szánam után még meddig loholtok?
Hogy bár küzdök, jobbra-balra forgok:
Egérúthoz mégse juthatok?

Lesitek, hogy elterüljek és
Megkapjatok engem is, egészen? — —
Annyi vágyam, sok-sok drága évem
Prédátokul még mind-mind kevés?

Éhetek nagy és könyörtelen! — —
S ím köd is száll, — hideg dara paskol! —
De csak: hajrá! — pattogjon az ostor! —
Nem félek, bár csak a dac velem!

Sőt inkább ti, férgek, féljete! —
S gondoljatok rá a nagy vadászra,
Aki mindig résen áll, vigyázva — —
Ő elbánik, tudom, veletek!

De felőlem az van írva: éljek!
S törjek át a gondok százain — —
Míg egyszer csak, győzve, vágyaim
Felragyogó városába érek! — —

ÁGRÓL SZAKADT LEVELET...

Ágról szakadt levelet, ahol ér,
Csak hány-vet a tél rideg szele — : szél,
Mely mérgét fújva, senkit sem kimél.
Engem is vagdos, — éle van : acél!
Szökni előle nincs semerre tér :
Körül oly sivár, mint üres tenyér
A környék. Rajta csak pár ösztövé
Bokor mered föl, s havas sziklaél...

Még sem irigylem azt, aki ledér
Vígság közt nem is sejti, mi a tél?!
Neki titok, mi kedvével fölér!
Míg én tudom, hogy, bár (mint szemfödél)
Hó föd is mindent : a földben a vér
Csak alszik, de majd újból táncra kél!
Mi is, megannyi millió levél,
Hullhatunk folyvást, — lesz, ki fölcserél!
Lomb elenyészhet, — gyilkolhatja dér!...
Az erdő mindig meg-megújul, él!

RÉGI ÚT PORÁBAN

*Énekeltem a keresztúr-betfalvi úton egy
májusi délelőtt 1925-ben és szeretettel
ajánlom testvéremnek: Áprily Lajosnak*

Tavaszi égen
Fellegfodorkák — —
Játékos szellők
Erre sodorták.

Egy ily szelecske
Most port kavargat —
Meg-megszikrázik
Közte a felszállt
Hajnali harmat.

Lelkem is vígan
Vegyül a porba.
Kis falum útján
Tavaszi friss szél
Vigye, sodorja !

Odább repeső
Levelű nyárfák —
Öccüket vissza
Beh sokat várták !

Nos itt vagyok — s itt
Egyéb is minden !
Hogy ennyi évvel
Így járjak itt, még
Magam se hittem.

De vasat tűzbe
Vethetsz — : nem ég el.
Csak megedződik
Baj közt a székely !

Igy én is földet
Rengető orkán
Multán is állok,
S dalolva állok,
Életem ormán.

Csoda ez, csoda,
Hogy lelkem annyi
Rossz nap után is
Dalos, töretlen
Tudott maradni!

Most rigó rikkant —
S rikkantok én is!
Jó ám a kedv, ha
Az ember vén is!

S nézem : ni, mind itt
A régi fecskék —
Vagy unokáik —
S már tudom : ez, ez
A végtelenség!

Helyettem is, ha
Magam kidőltém — :
Fiam, unokám
Már ott a körben!

S így láncolódik
Szemből-szem szembe ...
S lánc nő, tánc lüktet,
Meg sem pihenve.

Az életet hát
Én is mit bánnám?! —
Van egy-egy nótám —
S tudom : olyan is
Akad, ki vár rám.

S ha nem ? Legyen : nem ! —
Úgyis jó mennem —
Betfalvi úton
Napfényörömben.

Mennem, csak mennem —
Míg lassan, lépve,
Megtérek ismét
Anyám elébe.

S kezére hullok :
— Légy százszor áldott :
Láthattam ezt a
Dicsért, gyalázott,
Visszás világot !

S szólhatok majd, ha
Érzem a véget :
Csak verj le, s áradj
Rajtam át, zúgva,
Mély tenger, élet !

Végtelen élet !

Sokszor nem is tudod : halsz-e már, élsz-e még ?
Előtted sziklafal, mögötted szakadék.
Jeges szél ront vadul, velődig metszve rád —
Azt hihetnéd : legott a vak mélységbe vág.

Éjeid ordasok karától rémesek . . .
S te folyton a szived rezgéseid lesed.
Erőd is oda, csak az jön, hogy elalélj,
Mikor egyszerre új csillagfényt gyújt az éj.

Vagy lehet, nem is az — : csak dúlt és téveteg
Képzeleted mutat oly fönti célt neked.
De így, vagy úgy : a cél már bűvöl, s nem riaszt,
Hogy sasszárnyakkal is sok lenne merni azt !

A sok korábbi harc, kudarc mind semmiség,
S hogy sebeid közül nem egy még most is ég !
Indulsz. S a fény felé, mely fent csillan-fakul,
A kopár szirtfalon csak kúszol, konokul — —

MAGÁNYOS FENYŐ

Hogy görnyed, mint aki bűnt lakol,
Az őszcibálta bús bokor!
Az ágakról levert levelek
A szélben föl- s le-kerengenek.
Haraszt röpül, vén fűz nyikorog — —
Minden csupa gyász, por, pernye, romok.
A végét várja minden e zord vidéken —
Csak én nem!

Én, amíg minden omlik, összedül,
Gyökereimmal e kopár fokon
— Bús székelty fenyő — megkapaszkodom,
S állok, daccal, társ nélkül, egyedül.

S míg havat dob rám, hóköpenyt,
egy szeles nap, vagy egy vad éj,
Így biztatom magam: ne félj,
te tovább tartasz, mint a tél!
A gúnyos holdnak, mely nekem
halált, s hasonlót emleget,
Így szólok: „Uram, láttam én
már karón varjat eleget!
Görnyedtem én még máskor is,
némultan, hó és jég alatt — —
De törzsem, ágam akkor is,
a hó alatt is zöld maradt.
Kibírtam én már sok telet,
Míg jöttek a jégtörő szelek,
S gallyaimon, mint hurokon,
Új fuvalmak zenéltek!
Így múlnak, újulnak évek...
Én az időkkal bátran szembenézek!”

ŐSZ JÖTTE ELÉ

Már nemsokára ősz lesz !
Fent : felhő, lent : avar —
Tarlókon égetett gaz,
Melynek rossz füstje mar,
Köd, s fagy, mitől a kedv is
Oly ködös és fanyar.

A fecskék is ma-holnap
Elszállnak sorra mind,
S velük sok nyári álmunk,
Mihaszna vágyaink —
Mint annyi lila léggömb,
Mely tűnve tovaring.

S amíg a gyér berekben
Gond gomolyog körül,
Elrémülök : ha minden
Nyár, élet itt kihül,
S ránk vissza nem tekint, csak
A halottszemű űr...

De most egyszerre — mintha
Vak mélységbe zuhant
Hall fentről biztató szót :
Várj, nem pusztulsz alatt ! —
Felém is bátorítva
Csendül egy drága hang :

— Az ősz miatt ne csüggedj !
Mást mindent elvehet,
De ínségedben is még
Egy megmarad neked !
És ez az egy : az ének
Főlemel tégedet !

Az ének árvaságot
Megosztó társaság.
Talizmán sebek ellen —
Télben virágos ág —
Csákány, mely sziklaösvényt
Mind magasabbra vág!

ÁBEL SZÁMONKÉRETÉSE

Báró Kemény Jánosnak

Kain, szavam rád most vádat kiált :
Szólj, hová tetted az atyádfiát ?

Tagadnál ? Bujnál ? Vitát kezdenél ? —
Hisz kezeden még s Ábelé a vér !

Nemrég a földnek békés tereit
Együtt bírtátok — : szilaj és szelíd.

Ám ölni bujtott önzés, gyűlölet,
S a föld legott siralmak völgye lett.

Ábelt Kain, — a jóságot a rút
Vadság megölte, s a nap elborult.

A testvérkézben megzúdult dorong
Zúz, csapkod most is, átok s kín jajong . . .

Haszonvágy, bosszú, erőszak, csalás,
Mint fekély terjed, s mind mélyebbre ás.

S békéd sehol, egy zugod, hol saját
Öcséd jaját folyvást ne hallanád.

Úgy érzed sokszor : a testvéri vér,
Melyet ontottál: már-már szádig ér !

S te mégis egyre késel, makacsul,
Hogy jobb ösvényre térj, s megigazulj ? !

Vagy : mikor fogsz már tébolyod sötét
Szirtjein holtan zuzódni szerteszét ?

DSINGISZ KHÁN

Megkínzott aggyal, s szívvel, mely éppen csak ketyeg,
Egy erdő szélén fekszem — : egészséges beteg —
Az üszkös Európa testében egy ideg — —

De most a magasban felzúgnak a fák —
Egyszerre riadtan hajlong a sok ág.
Zavart köztük keleti szél kavart...
Kelet nem egyszer fújt ide már vihart!

Keleten : Ázsia zsong, zúg (mint méhkas, mely tele van)
Hogy szerte belőle mi rajzik, szörnyen bizonytalan.
Ott minden csupa túlság. Föld, s népe rengeteg.
Ősdaccal égbe fúródnak az óriás hegyek.
Ott ember millió hull, ha kaszál a halál,
S egy gondolatra, jelre : millió talpra áll.
Egy ura millióknak — kemény és tenni merész ! —
Egy erdő szélén éppen lován ül, — messzire néz.
Mozdulatlan szoborként egy nagy karvalyt figyel,
Mely nyugaton a hulló napban most tűnik el.
Ott vesz... s helyén lobogva izzik egy lángpalást,
Min játszani lát a khán most gigászi látomást.

Előtte füstös falvak, dúlt városok, terek — —
Melyeken föl- s lefutkos egy tébolyult tömeg...
(Szétdúlta mind, amit eddig maga építgetett,
S mostan, hogy semmije sincs már, elveszti fejét, ijedt !)
Izgatott mind, akárha bénultan, veszteg áll,
Akár új eszme után fut, mentsége : a munka, a gyár...
Papok processzióznak — talán erőt ad a hit ? —
(Karján a khán kajánul játszatja izmait.)

Ő népeinek egy-egy prédát csak megjelöl,
S azok arra rohanva rohannak ezer felől.
Vérengzők is, ha tetszik, — ha kell : kegyetlenek !
De Istenük őket azért még mindjárt nem feddi meg.
Ha öltek — : rá alusznak. Nem úgy, mint ott azok,
Kik most magukat tépik s a „lelkük“ is vacog.

De most, míg így magában fő az iszonyu khán,
Horkantás csap ki lángként lovának orrlyukán.
Ő is neszelni kezd hát, szaglássza a szelet.
Valami jön feléje, halk harangszóval elegy — —
Szimatol újra, s egyszer megérzi: hullaszag...

S míg ménje horkol és fúj, kapálva, nyugtalanul,
Maga kardjához nyúlva, sátáni kedvre gyúl,
S egy rettentőt kacag — —
(1924)

HALLGATAGON

Ha hosszabb is olykor hallgatásom :
Ez tégedet még, testvérem, ne bántson !

Bennünk a lélek akkor is zenélhet,
Ha hangja néma mélységekbe mélyed.

Gyászvölgyeken és örömmokon túl —
E hang más által nem is sejtve kondul.

Mostanság én is ily megfoghatatlan
Mély zenét hallok muzsikálni gyakran.

Vágyamat máskor csendes vizek olvadt
Ezüstje csalja. Vágyam rajta csolnak.

Hangyák előttem serényen sűrögnek — —
Nézvén : leköt e lázas munkaszöglet.

S szívem minderre hangzás nélkül árad :
Szent, szent, ha fárad, az ember, s az állat !

Majd forgószélben, piheként forogva,
Felsodródó csodás magaslatokra.

S mindeneket magamhoz ölelek fel,
Hogy elvegyüljek rendre mindenekkel.

Igy (ki azt hittem : különködni lettem)
Egység vagyok meg összesség is egyben.

Határtalanság, egy szűk körbe zártan :
Hang a mindenség végtelen dalában !

MÁSHOL ÉS ITT

Oh, vannak máshol nálunknál vidámabb
Lelkek is, — hogyne — : ezrével lehetnek!
De az élet is rájuk több ügyet vet,
Míg minket zord sors zimankói vágnak!

Másoknak könnyebb! Ennek horizontja
Mosolygóbb, tágabb, — annak kincse tenger!
Útjaik síma szintjén járva nem kell
Küszködni szirttel, bonyolódni gondba!

Technikájuk mindenén játszva győz már!
Míg ha mi raknánk hajlékot magunknak,
Csak két karunk van, s néhány kő, fenyőszál!

Így kell e tájon (nyelve sok jajunkat)
Párnak, hogy mást is biztassunk, ezernyi
Gondban is, olykor vígat énekelni!

Zenét nekünk, hogy biztasson : különben
 Itt meg kell halni ! Minden oly zilált !
 Zaj, s jaj zuhog ránk éjsötét özönben — —
 S a rémült lélek nasztalan kiált !

Zenét, amelybe — mint egy deszkaszálba —
 Kapaszkodják megrendült szellemünk.
 Míg csillapul a bolydult vizek árja,
 S valahol biztos partra léphetünk.

Zenét ! Szárnyunkat megtépték a vércsék :
 A sok baj és kín — — élnünk csak teher.
 Számunkra legyen a zene az épség,
 A szárny, mely ismét egekig emel.

Zenét, hogy szálljunk, nyögöket szakítván,
 Föl, föl e földről, hol csak dudva nő,
 Csúf csúfolódik, erényhős a hitvány,
 S szívek helyén csak kő van, durva kő.

Ott fenn talán még egyszer újra látjuk
 Az Örök-Úr szent megbékélt szemét,
 Míg lenn dolgoznak a gyilkok, s az ágyúk,
 S mindent elönt a rosszaság, szemét.

KIS ÁLLOMÁSON

Kis állomáson, nyughatatlanul,
Járkálok föl-le, váró, szótlan úr.

Meg se lát senki. S miért is? Hiszen
Cókmókom sem sok, s csöndesen viszem.

Késtem itt-ott, vonatom elfutott — —
Most lássam aztán, tovább hogy jutok?

Itt mind szürkébb az álmos őszi táj...
Egy felhő fázós csüggedést szítál.

Ha előbb jövök, s másképpen — : lehet,
Más hangulat, más kép vár engemet.

Víg zshivaj, nyüzsgés, lombos nyári fák — —
S lánykák kezében nekem szánt virág.

Ha előbb jövök... Ejh, de már ezen
Merő bolondság most merengennem.

Vagy azon, hogy egy gőzös valahol,
Pár boldoggal, már cél felé lohol.

Míg itt fagyasztva vág a Nemere — —
S nem tudom, meddig nő még ereje?...

Én itt árván csak várom sorsomat — —
S tán többet értem nem is jó vonat.

S más sem, — csak éj, s nagy hallgatás alatt...
De, klingi-klang, im kong a jelharang.

Szorongok : jaj, rossz-e vagy jó jel ez?
S vajjon ki, honnan, kinek, mit jelez?

ÉNEK A KÉSŐI MEGBÁNÁSRÓL

Voltál te is úgy, hogy a csak bevégezett
Mozdulatot, szót mindjárt visszavond?
De későn, — mert már tudhattad: a végzet
Megindult feléd, s nyugalmadra ront!

Vak harag sarkalt? Szeszély, vagy makacsság?
Mindegy! De szóltál, mozdult a kezed!
S mint Sámson körül: csak romok mutatják,
Hogy vakságod mit is művelhetett.

Csak rajtad mult és rád vár dús lakás ott!
S most vége! — Jaj, a végzet mély, sötét
Vadonban bőszen vad, — aki nem vigyázott:
Bánhatja mind megcsúfolt életét!

KIÁLTÁS

Erdélyi éjjel. Súlyos gyászszővet,
Melyet gond boltoz sátorrá fölénk,
S melynek csak ormán : ott a hegytetőn
Hint gyöngén egy pásztortüzecke fényt.

Az anyám háza mögöttem fehéren,
S merengve hallgat, — szeme zárt, sötét.
A kert végén egy sírdomb — : az apámé,
Vonz és riaszt, gomolygatván ködét.

Én itt tiprom a porondot, — mióta ?
S nincs, mi e borút áthatítaná —
Nincs-e ? Hahó, hejh ! ... most egy telt kiáltás
Zendül az ormon, s zengve zúg alá.

Egy kiáltás. Talán ordast-riasztó
Pásztoré, kinek szíve elszorult,
S most választ hív, hogy társát tudva, ő is
Könnyebben bírjon virrasztást, borút.

Így a hajnal is előbb tetszenék fel — —
De percek múlnak — — némán pergenek — —
S válasz sehol ... csak hallgatnak sötétén
Körül a magas, zárkózott hegyek.

E csönd már-már fojt. Ámde mit tehessünk ?
És mit tehessen a pásztor kivált ?
Még vár néhány ily fojtó, hosszú percig — —
S aztán megint egy hangosat kiált.

VALLOMÁS

*László Árpádnak, a zongora poétalelkű
mesterének, aki a messze nagyvilágból
is megtért ide, mert Erdély végzetes von-
zásának ő sem tudott ellenállani*

Édes mostohánk, bússzépségű Erdély.
Minket mennyire magadnak neveltél!
Hogy bár kincseken járjunk messze földön:
Csak rád gondolunk, — s két szemünk merő könny!
Bánthatsz — : akkor is gondodban virrasztunk — —
Egy is teljesen a mi lelki arcunk!

Földed és eged, — e ritkán derült ég!
Bennük mintha csak lelkünk tükröződnék —
Felhős szirtjeid, ahogy égbe fúrnak:
Testvér-másai a mi bús dacunknak.
Zúgó vizeid sodra, min merengünk:
A mi megtörő, zuhatagos kedvünk.

Erdély, a tied minden kis vonásunk!
Tied, ha nagyot mertünk, ha hibáztunk.
S te is a mienk — : a föld kerekén sem
Lelnénk mást, aki minket így megértsen...
Légy hát csendesesen, — megnyugodva, hogy mi
Soha nem fogunk téged megtagadni!

Kincs se kell, — nekünk kincsnél kedvesebb cél:
Látni tégedet, újultodban, Erdély!
Érted, hogy virulj, gyarapodva váltig:
Szívet és erőt áldozunk halálig!
Mert mi múlhatunk, — de te, míg világ áll:
Kell, hogy magad is rév és szirt gyanánt állj!

ERDÉLYI MAGASLATON

Kuncz Aladárnak, szeretettel

Tető ez is! Bár nem fűródik égbe,
S nem burkolódzik ködbe kényesen.
De szilárd pont, a föld egy kis vidéke,
Honnan, amíg lát: tisztán lát a szem.

Jó nekem itt most, — harcokkal mögöttem
E békés fennsík. Bár nagy ára volt:
Szirtek közt lenn hogy vívódtam dühödten — —
De már a táj itt nem annyira zord!

Itt napon nyugszom, elnézem a holdat,
Míg napra-nap, mint madár, elsuhan —
Tudom, hogy ott lenn az ebek csaholnak,
S lót-fut sok ember, árva, s oktalan!

És hallok olykor zengeni ígéket — —
— Tán nyersek is, de egyik sem hamis —
Gyakran vetem csak falevéltre őket,
De néha vésem szirtdarabra is!

Majd itt is dőlök el, örökre némán —
S egy vad kilép a rőt cserjék közül.
Közel jó, megáll, s meghőkölve néz rám,
Látván: arcomon mennyi kín kövül.

SZÍNES, MELEG ŐSZSEL

Székelj Józsefnek

No nézd, no nézd, hogy ég
Körül az egész vidék!
Az ősznek szinte minden völgyi bokra
Föllángolt, vörösen lobogva.
Sőt e piros tűz immár fenyeget
Ormokat és eget.
Belekapott az erdőség hajába,
S kapdos feléd is — — Szöknél... de hiába:
Fentről meg a nap űrült heve paskol, — —
Nyilai mind úgy fúródnak beléd, jaj,
Mintha egy fölvert óriási kasból
Rádzúdul a tüzes fullánkú méhraj.

S míg véred zúg, bentről is tűz epeszt,
Láz-sárga fényben szédelegsz.
S kérded, hogy ennek mind mi lesz a vége,
Honnan száll rád itt végre, végre béke:
Ott, hol a rét szürkés füzese terjed,
Látsz gomolyogni sűrű varjúsereget.
... Ha tudsz nyelvén e csacska tollasoknak,
Halld csak: min tanakodnak:

— Sebaj, pajtások, bárhogy is tüzel:
Már újat itt úgysem terem a nyár.
Bolond, ki bíz, s bízni benne kár — :
Késett hevének vége már közel!
Mert hát mit is akar? — —
Vén nem lesz fiatal!
S holnap talán mind e csalóka pompa
Reszkető, dúlt avar,
Mit szél kavár kis halmokba sikongva — —

S e nyár koldus, de úgy is kell neki — :
Dúsvoltát előbb élte volna ki !
Ezért im úgy jár, amint jár az ember,
Ki dolgaival, tétovázva, vár,
S mire föleszmél : rányilt értelemmel
Már csak azt látja, hogy ködös, kopár
Határ az, melyen árván álldogál.
S hibáját későn mind bánhatja már :
Maga maradt, s a kár — —
Kár !

NE FÉLJ !

Ne félj ! Ha bedőlt bánya éje
Béklyóz is élve, — mégse félj !
Lehet, hogy hamar közelére
Eszmélsz a kéznek,
Mely szabadulást hoz, s elér !

Tudd meg, hogy nincs örökös éjjel —
S nincs pálma nélkül sivatag !
Sorsod is bántást, bajt elégel,
S feloldja zúzott,
Szállni adatott szárnyadat.

S ha nem ? Úgyis szebb : nem remegve — —
(Hadd inogjon folyvást a nád !)
Tikkasztó tűzben, bajviharban
Vérző fejedre
Kovácsol a kín koronát ! —

ÉLETGÁZLÓ ELŐTT

Most merre ismét? Lovam fújva horkan,
S megtorpan a lenn zajló zavarostól,
Mely felfröcsköl ránk. Ejh talán az ostor
Segíthet még bosszantó gyávaságán,
Hogy itt ne tartson, míg az éj leszáll rám!

Lent, igaz, titkon élémvágva árad
Sötét leve bús multam erdejének — —
S hogy fenyeget... Ám apadtára várjak?
Vagy tovább is víz mentén mendegéljek?
Míg túl talán öröm vár, élet, ének?! —

Neki ugratva — : veszttem lehet mindez!
De mivel jobb itt vesztteg tépelődnöm?
Hát rajta, Ráróm, dacom, régi gőgöm!
Ha csak a sors is egy kicsit velünk lesz:
Fénybe, virágos partra kaptatunk föl! —

Kuszált negyven évem mély rengetegében,
Éjfélkor, egy irtás szélén heverészek.
Tüzem hol merészebb, s lobog, mint piros nap,
Hol hamvába roskad.
S amint elomlik, vagy fényesedve felnő:
Úgy vonul homályba, jön előbb az erdő —
Már-már égni látszik — —

Komor arcomon is, míg előre bámul,
Néha árny cikázik, néha gonosz láng gyúl.
Igy fülelek, lesve, a sokféle neszre,
Mely a sűrűségben zörren, ébredvezve —
(Közben: mintha széllal jószag terjedezne...
Ifjúságom rétjén — ott éreztem ezt még!)
Gerle-, s lánykacajjal sikoltás foly össze —
Majd kuvik vijjogja minden öröm vesztét — —

(Vele hidegebb szél támad rám; orozva:
Közelgő síromnak reves szagát hozza!)

S arcom elsötétül — korom, sűrű pernye
Csapódik szemembe, tollas süvegemre.
De csak megborzongok, s kemény vagyok ismét.
Elszánt szívem újból prédára sóvárog —
S szemem, mint hiúzé — : fürkészőn tekint szét —
Feszülten, csak: várok!
Most ugyan angyala kit-kit oltalmazzon,
S előmbe ne hozzon — legkivált, ha asszony!

NAPLÓLAP

Bolond november! A napfény nem ernyed,
Sőt szinte szúr, — még díszben völgy, orom — —
Bent friss virág vár az asztalomon,
S mondják: Provenceban a tücskök énekelnek.

Szobámba lépve én is füttyörészek:
Jó volna már valamit kezdeni — —
S be is fejezni —: valamely egészebb
Dolgot, mint eddig — akármit — de ni:
Künn az akác mily vedletten zörög,
S a nap is bágyad a tetők fölött.
Bizony, hiába, már korán sötétül —
Az ős csak ős: rövid a délután.
... Valakinek írnom lehetne tán?
Sok levelem válaszra várva rég gyűl — —

Hadd kezdjem hát — —: Kelt Udvarhelyt,
[november ...

S míg szemem kérdőn a naptárra réved,
Eszembe jut, hogy tett-vett életemmel
Maholnap egy nagy mérföldkőhöz érek.
S nem tudok írni — szétfolynak a dolgok — —
Egymásután kihúzok pár fiókot.
Limlomok közt a kezem ideges
Sietséggel még valamit keres.
Majd fölkelek — — elnézek egy legyet — —
Járkálók ... Aztán lassan kimegyek.

(1923)

ŐSZI SZÁNTÁS SZÉKELY HEGYEK ALATT

Borús az ég! De túl a dombon
Meg-megcsillan a falu tornya.
Hass, szántóvas, a földbe mélyen —
Már elzúgott a nagy tivornya.

Közben, hajh, mennyi változás jött!
Az életünk más, a világ más.
Csak az Örök-Úr változatlan —
S a rög, a munkagond, a szántás!

Sőt talán ez is terheesebb most!
S robotunkért kisebb a bérünk.
De azért így is megmutatjuk,
Ha gondban is, de csak megélünk!

Gyű hát no, húzzad, Fecske, Holló —
Várjuk talán, hogy más segítsen?
Tudd meg, lovam, nincs segedelmünk
Magunkon kívül, csak az Isten!

Ránk csak az Ő szent napja süssön —
Már belül is remény melenget.
A földet bizakodva szántjuk —
S nem kérünk ennél más kegyelmet.

Mi többet úgy se várhatunk itt —:
Amit nekünk a jó nap érlel,
Amit a rögből ki-kiküzdünk
Feszülő karunk erejével.

GALAMBOK

Szárnyak suhognak, reggeli fényben — :
Galamb, galambok, a házon, udvaron — —
Becsapódnak az ablakon át is,
Mint annyi lenge liliomszirom.

Mintegy szélhordtan : fel-, s le-keringnek,
S fehér lesz minden — — galamb, galamb !
Szobám homálya ragyogva gyúl fel,
S messziről zeng egy kicsi, halk harang — —

Szédít, de mégis : jó e zshivaj, fény — —
(Sötét-magamban sokszor oly nehéz !)
Homlokomon egy kedves kezét érzek,
S egy kedves szempár a lelkembe néz.

S csitultan, áldva, fürdöm e fényben —
Csak hulljatok rám, drága sugarak !
S ti, békeperceim — : fehér galambok,
Rátok soha ilyvek ne csapjanak !

A VÉN SEPREGETŐ

A sétatéren, őszi, hervatag
Fák közt ma feltűnt egy kis, furcsa agg.

Hajlott, de izmos és egy rengeteg
Seprővel csak jött és sepergetett.

Holt lombra gázolt, amely még talán
Tegnap is vígan lengett fenn a fán.

Én egy padon csak elnéztem, amint
Halomra lökdelt annyi drága színt.

Gallyroncs, egyéb lom mindegy volt neki —
Látszott, hogy őt már meg nem illeti.

Nem szánt apróra tépdelt levelet —
Pedig tán ott is vágytól pihegett!

Közben sötétült már a fák között...
Míg ő csak egyre növekedve — : jött.

Jött, sepregetve, rendületlenül — —
S láttam : sehol más nincs köröskörül!

Hallottam azt is : halkán dalt jajong — —
Vagy csak a szélre zajdult fel a lomb?! —

Mert szél is ébredt, metszön fujdogált :
Míg a fák folyton szótték a homályt.

A vén meg csak jött, s nőtt az avaron.
S egyszerre nagy volt, szörnyű fogalom —

Ki előtt én is csak lapulok itt — —
Míg maga felnő, a csillagokig!

...Közben köd is lett, s éj, de helyemen
Még nyűgözött folyvást a félelem...

A MESETÁLTOSON

Ha életem, e lankadt, rossz gebe,
Oly parazsat abrakolhatna egyszer,
Amely után, megrázkódván, tüzes,
Aransörényű táltos lenne tüstént,
S a hátán én : szép, ifjú dalia :

Selyemréten át, nótásan, vidáman,
Csak léptetnék a kelő nap felé !

Majd harmatgyöngyös fütengerbe szügyig
Merülve úsznánk — — hajrás szöktetéssel.
S míg útunk mellett mind a két felől
Legázolt rózsák véreznének el,
Én keményen csupán a napba néznék.
S nevetve dobbannék a vár elé,
Melynek dühöngő sárkányát levágva :
Elfúltan érezném, hogy rám borul
Legszebb álmaim teljesült csodája.

Már semmi kétség : közeleg,
Sőt itt is van a kikelet.
Im, bomlanak a fák, s a lányok — —
S mindenki a korzón kóvályog.

Lám : a szép N.-né is, a drága,
Hány urat vonzott udvarába !
Körülhízelgik, móríkálják,
Mintául nézve kis kutyáját.
Sőt nem egy (jutalmát remélve)
Maga is lenne kutya érte.
Többek közt : T. (hogy mást ne mondjak !)

Most nő a zaj. Kocsik robognak —
Küllőiken ugrál a fény.
Hogy szinte vakít — — egy serény
Motor is elzúg — — majd legott más
Ok miatt fejlődik tolongás.
Néhány kis mozgó csomagot
Fog nagy érdeklődéssel körül,
Pár babát, kit anyjuk hozott
Ki, s most a fényben jár, s örül.
Maga a fény is vígan száll a
Piros, mosolygó Böhm Babára,
S egy mosoly a felhőtlen úr ...

Itt én is ugyan mit tehetnék ?
Lerázva lelkem téli kedvét :
Jön, hogy az úrbe föllegegjek,
S ott — csodájára e tömegnek — —
Lengjek, mint napban lángoló,
Színes gömb, lenge léggolyó — —

(1924)

NYUGTALAN TAVASSZAL

Mindenik percben más-más arca van — —
Tavasz még nem volt ilyen nyugtalan!

Fölöttem a nap már izzón tüzel,
Mialatt már zivatar zúg közel.

Minden bokorban friss szín, friss öröm — —
De csak megvérez, amikor töröm!

A szívem körül örvénylő szagok
Nyomása alatt már-már fulladok.

Rám így mi vár? Nincs róla semmi jel!
Szavamra távoli moraj felel.

... Mély úton hágok fölfelé, magam.
S nem látom, ami pár nyomnyira van.

Hiába kérdem, hol talál a dél?
Életem talán végre csúcsot ér?

Vagy már, lehet, nincs is számára más:
Csak egy végzetes végső zuhanás? — —

Fekete éjben surranunk sötéten :
 Magam meg a rám bízott többiek — —
 Arcom kemény, a kezem a keréken — :
 Ne essék hátul baja senkinek !

Lámpánk egy részt az útból megvilágít — —
 De sötét része még mekkora van !
 S törnünk kell mégis rögét, pocsolyáit,
 Míg húz magához a bizonytalan.

Völgynek le, hegynek föl, süvöltve vágunk —
 Unszol valami vad igyekezet.
 Bár nem tudom, míg a gép egyre száguld,
 Hogy meddig még ? — Csak ösztönöm vezet.

Két felől olykor holdfényes vidékek
 Fordulnak el, — halk ének hívogat — —
 De vasvégzet köt, béklyóival éget —
 Únt helyemet elhagyni nem szabad !

Majd azzal játszik néha furcsa kedvem :
 Ha féket, kormányt eleresztenék ! —
 Ám csak egy perc, s rá mindjárt újra minden
 Rendben van, s biztos kézben a kerék.

S baj semmi ! Megyünk. Míg csak elfogy egyszer
 A benzin, s én halálra zaklatott
 Lélekkel, nyűtt, verejtékverte testtel
 Leszállhatok és elzuhanhatok !

HOSSZÚ TÉL UTÁN

Igazi konok tél volt!

Azt is hihettük: nem pusztul soha innen.

Úgy megfeküdte makacsul a földet,

Mint lelket a töprenkedés, gond,

Mely sokszor úgy te szett: már örökös lesz.

Pedig a felszín alatt, lám,

Addig is csírák rejtőztek, feszültek,

Várván a tavasz napját,

Mely megmozdítsa bennük az élet

Erőit, hogy tör enek elő, bimbókká bomolva,

Gallyakként nyujtózva: mámorosan

Attól, hogy élnek, ringhatnak a szélben...

S most csakugyan élnek, ringnak a szélben!

Töprenkedve én is mit öljem időmet?!
Ím odább sárga virágos, zsenge füves domb —

Hátán kicsi bárány, fekete, holdas, —

Remegő gyöngye még, de ficáncol —

S néz tiszta szemmel az újuló világba.

...Ha olyan volna az én látásom is!

Tiszta e szörnyű kor torz látványaitól!

Ha olyan lenne:

Megyek a dombra — játszadozom vele,

S tépek vele sárga virágot!

(1928)

MEGJEGYZÉSEK EGY FÉRFIFEJRE

Ha e sötét fej elétek kerül:
Ne nézzetek rá érzéketlenül.

Az arc ugyan dúlt, — szinte fenyeget —
De bánat írt rá ennyi mély jegyet.

A homlok magas boltjai alatt
Gyakran lázadt önkínzó gondolat.

A mélyenülő üszökbarna szem
Mélyeiben sok hamvadt vágy pihen.

S míg gúnyorosra húzódott e száj,
A szív beh sokszor azt sziszegte: fáj!

A dac is, mely e fejet fölszege,
Csak áltatás, — ne higgyetek neki!

Mert én tudom, hogy sokszor mennyibe
Került neki meg nem rendülnie.

Hogy hányszor kívánt már-már hajlani —
Hangos jajjal egy ölbe hullani! — —

TÉLI VIRÁGÉNEK

Látod-e, nézd, lent lábadnál a gát
Tajtékká törő, vad zuhatagát?!

Hogy ront alá, felszökken, felesel — —
S dühe a jeges mélységben vesz el.

Ha ráfigyelnél letről egy sötét
Szív küldené fe! hozzád énekét.

Egy bús szív, mondom —, nem is érdemes,
Hogy rá akár egy percet vesztegess!

Tudhatná ő is, hogy ilyenkor e
Nagy zajlásnak sehogy sem ideje

De neki elég, hogy most e napok
Alatt jégkérgeken egy kis rést kapott.

Most azon át sír, dallal hatna rád — —
Meg se halld, mondom, örjögő dalát!

Hisz télből tört fel, mikor — tudjuk azt —
Kis lehülés is mindent megfagyaszt.

S talán már holnap (zajlás, dal helyett)
Itt is jéggyöngyök sorait leled.

MÁJUSI HAJNALODÁS

Tavaszi szél táncol
Végig a világon...
Bánatomat én is
Bizony sutba vágom.

Elöttem kelő nap,
Mögöttem kis erdő —
Valamennyi ringó
Ága : csupa bimbó,
Friss rügy : napra fejlőd !
Pedig a fák közt is
Mennyi korhatag van !
Csonkák, sebesültek ...
(Sebeik viharban
Keletkeztek hajdan.)
De azért az erdő
A tavaszt megéri —
Csak te, árva lelkem,
Te lennél hitetlen —
Csak te félnél élni ?

Végy példát a fákról :
Ím, hogy megújulnak.
Újultan találjon
Téged is az új nap !
Téli búd ruháját
Cseréld üde zöldre.
Szükség a remény-szín
E szomorú földre.
Lásd, lentről a város
Éppen ide látszik —
Tornyain, tetőin
A nap ködbe játszik.
Emberek e ködben
Küszködnek rogyásig.

Napestig a jármot
Úgy hordják, szegények,
Hogy már azt se tudják,
Vajjon mért is élnek?

Minden kis utcájuk
Kínnal van kirakva.
Hát csak hajts ki, lelkem,
Légy egy mérhetetlen
Koronájú nagy fa.
Én pedig a várost
(Amíg tart az álom)
Sietős munkában
Házról-házra járom.
Mindenütt egy zöld ág...
Mind-mind úgy elosztom,
Hogy egy ág azoknak,
Kik búsulni szoktak,
Okvetlenül jusson.
Hogy mindnek, ha ébred,
S kinéz a világba,
Bánatát deríteni
Legyen egy-egy drága,
Friss májusfa-ága — —

KÖRUTAZÁS

Nézd, kedves, a körhinta vár ránk —
S mi másként úgysem utazunk :
Becsüljük meg e böles találmányt !

Itt úgy s minden olyan únt,
S fojtó, — nos, módunk van bejárni
A sarkot, Kínát, Kamerunt.

Ím : pálmák ! Dél. S mindjárt odább, ni :
Hajósnép, jég közt, éjszakon —
Vágyak úzóttje mind, — akár mi !

S még hány kaland, más tájakon !
Hát jer, semmint a gúny vizével
Öntsd rajongásomat nyakon.

Meglásd, ha bizalom vezérel,
S megbátrodik félénk szíved :
Beh jó lesz így kerengni kéjjel !

S ne mondd : csak egy kis szédület !
Hát nem az-e a legkívántabb
Jó is, mit anny szív eped ? !

Nos, jer tehát, a tétovát hadd
Lent másnak, — e tündérbatár
Velünk mindjárt csodákat láttat.

S bolond is, aki többre vár !
Sorsunk : mind így kerengni körbe,
Míg egyszer csak : szívünk eláll — —

S a halál lecsenget örökre !

AZ ÖRÖMSZIMFÓNIA

*Az örömhöz szenvedéseken át jutott
Beethoven szellemének*

Tudom, hogy valahol: van!
Kivált ilyenkor érzem ezt,
Hogy tavaszi szél kereng a porban,
S a berek furcsán zúgni kezd.
Nagy barna felhő gyors vihart szán
A földre, — s közben fény vakít.
Ragyogás ül a vakok arcán:
Egyszerre látnak valamit!

Most meg halld: kipp, kopp, valahol dobok
Döngenek mélyről, — vagy tán ő dobog?
Talán ő ad jelt, ő — a föld alól!
Mert van valahol. Van! — De hol? — de hol?

Olykor azt várom, hogy győzelmesen
Hozza elém valamely ritka rím,
Majd esti felhők izzó szélein,
Lobogásában keresem!
A réten villan?... pajkos szűz... cicézve
Csalogat, szökdel, incselkedve int.
No várj! elkaplak! — Most már merre térsz, te?
Hiába! Mégis kisiklott megint!
S ismét sehol! — Pedig van valahol!
Vagy valahol, ha rejtve is, öröm! —
S hozzád, tudom, van nekem is közöm!
Utamat feléd mákaacsul töröm,
Sorsommal száz baj közt folytatva pert.

De szellemed is biztatóan ígéz,
Száz éve nyugvó, páratlan zenész,
Szent süket-halló — — minap ünnepelt!
S ím, faggatlak: szólj, ugyan hogy csináltad,
Hogy kínokon át az örömhöz értél,
Ahol tündöklük maga a sötét éj,
S minden új sebből illat, s balzsam árad?

Lásd, rajzik dallam bennem is akárhány,
S tüske is jutott bőven részemül,
De örömet még minden kinom árán
Sem sokat kaptam, — az öröm kerül.
Miért ez, mondd? Talán a szenvedés
Volna még mindig érdemül kevés?
Vagy mi is kell még? Napról-napra ismét
Kérdezgetem, öntépő, lelki lázban,
Mert búsat én már untig zongoráztam —
Most azt próbálnám: a vígabb hogy esnék?
S tudom: e gyötrött földnek is öröm kell!

Nem is nyugszom, míg meg nem leltem én!
Felkúszom hozzá, akár szirt jegén,
Ha szikla rejti: kívájom körömmel,
Hívom, míg egyszer tündöklő nap önt el,
Míg fenn, egy ködből szabadult hegyen,
Érzem: ritmussá finomult a lárma,
A lelkem fényt kap, s telten, szélesen
Felbúg az öröm szent szimfóniája! —

(1927)

NAGY IDŐKBEN

Jaj, milyen kor ez, — hánykódó, zavart —
S rossz kábulata már mióta tart!

Mint forgó padló, pörget, émelyít — :
Egy szörnyű bár bús, nyűtt vendégeit.

Élrevergődném, s nem lehet, — tovább
Kell bírnom e ricsajt, ez ostobát!

Rég, persze, vágytam (minden idegem)
Nagy időkre, — nos, kellett ez nekem?

Most bomba robban, — heccelt tömegek
Egymásnak esnek — bennem döngenek!

Majd láva lázad, szökőár szökell —
S perc alatt ezreket temetek el.

Jaj, s borzalom — mely ellen nincs paizs —
S melytől gyötrődik tán az Atya is!

És mindenek közt leginkább : magam —
Mert lelkem, mint egy keszkenő olyan.

Sőt az is — : kendő! Amilyent a vér
Mindig előnt, ha valakit baj ér.

Így mindig vérzik — — Csak már arra nem
Kerül-e sor, hogy egyszer tó legyen?

Isten eget békében ringató,
Derűs mélységű, kék Szent Anna-tó?!
26

NEM TUDOM ...

Én nem tudom, hogy finom arcodon
Egy bús vonás-e? Más-e?... Nem tudom.

Pedig mohón és buzgón kutatom,
Hogy lábadoz mily búbáj súlya nyom?

Tán törös szókkal tetted, hogy kevély
Szívemen úr legyen e szenvedély?

Vagy mosolyod az, minek vaksötét
Korunkban is érzem igézetét?

Nézésed, hangod?... Bárhogy kérdezem:
Nyitjára nem lel gyötrődő eszem — —

Szeszélyed nyűgöz? Könnyed szellemed? — —
E vívódásom mind kegyetlenebb!

De bár magamat holtig szaggatom:
Veled folyvást így sodródom — : vakon.
A választ meg sohasem kaphatom.

KELJ FEL ÉS JÁRJ!

Nagy kőbe koppant, zúzott fejedet
Veted-e már fel és mikor veted,
Ember, te csüggedt, kínoktól alélt? —
Az ár, mely levert, rajtad átrohant,
Már elhúzódott, s halld, ezernyi hang
Hírli, hogy ismét megmozdult a lét.
Az iszap által meghajtott füvek
Rendre megint zsendülni kezdenek — —
A föld sebei tünedeznek és
Nyomukra is szövül a feledés...

Csak te ne tudná teledni, szegény,
Ember... legárvább a föld kerekén? —
Ejh! búdat vesd a szélbe könnyedén!
S nézd a pacsirtát — : fölfelé nyilal!
A nap, a nap is ott fenn, hogy ragyog, —
Onnan melenget sugaraival,
S rád fentről szórnak fényt a csillagok — —
Mozdulj te is hát és emelj fejet!
Csillagok közt van neked is helyed,
Lendülj feléjük, hisz azért vagy ember!
S tudd meg, hogy még sok öröm, szenvedés vár — —
Az élet szólít, — hallod? — : kelj fel, kelj fel
És járj!

Ha nem kellene más, csak álom és vágy,
Álom a szépről, s vágy : formába fogni,
Nem bujdokolnánk dűltan a napon mi,
S nem volna kánpad éjjel a pihés ágy.

De remekelni nem elég a szándék — —
A kor lelkének is kell izzni benned !
Lángod nélkül dicsőt nem teremthet :
Csak lép lidérce, bolygó láng gyanánt ég !

Ám hol e lélek ? — — Sivár, kapzsi törpék
A csodalámpát régen összetörték.
Lábunk Szaharát jár, míg végre ráun.

De felénk hűvöst oázis sem ingat.
Tikkadt karavánt eltakar a számun.
Míg egy szebb kor fölfedi csontjainkat.

ÉG ÉS FÖLD KÖZT

Ég és föld közt végtelenhez végtelent fűz a kötél —
Nosza lelkem, lenti gondnál fentlebegni többet ér.

Égi ponyva magasából zeng a hívó üzenet —
Nos — merész nem tétovázik — hamar oda röppenek!

Égi ponyva magasában az Atyának trónja áll —
Bölcs homloka közelében egy az élet és halál!

Vágytól ő nem zaklatott, bús, nem tévesztik látszatok —
Megnyugodva: magam ellen itt magam se lázadok.

Csak bólintok közbe-közbe, míg mulatván az öreg:
Kométákkal elkomázik, csillagokkal elcseveg.

Majd (hogy attól is viduljon, s szánja földi híveit)
Csillagok közt megcsillantom csillaglelkem színeit.

S így tovább — mind magasabbra — nincs nehézség,
[nincs határ — —
Érzem: tüstént ott leszek, hol minden titok kulcsa
[vár...

S ott is lennék, s nem sározhat többé földi pocsolya —
Csak ne csalna vissza mindig
Valakinek kedves arca, szívigható mosolya! — —

Több hete már, hogy a gyilkos arca előtttem —
 Ahogy — mögöttem fegyveres őrral —
 Láttam a vizsgálobírónál, kihez akkor
 Léptem be én is történetesen.
 Már néhány szóból tudtam a vádat!
 Megszokott vád volt! Egy roppant fejsze lomhán
 Dőlt a saroknak — — ehhez emelőnek
 Éppen csak pár kar, egy szolga karja kellett,
 Melyet baroménál alig-különb ész
 Kormányoz, no meg tán egy asszony is —
 [hogyne! —
 S kész volt a tett! Elég magának is, aki tette,
 Hogy csodálhassa bambán, — végítéletig!
 De addig is, hogy itt most szepegve és szipogva,
 S látszatra: mégis konokul álljon a bíró
 Előtt, állja ennek faggató kérdéseit:
 „Jó gazdájával ezt hogyan is tehette?“
 — Tudom, hogy jó gazdám volt! — „S a lelkét
 Nem féltette mégsem! ? Rossz dolga lesz odaát majd!“
 — Tudom, hogy rossz dolgom lesz!...

Ekkor

Gondolatban halkán a bűnös mellé álltam,
 Mintegy lélekben megfogva kezét:
 — Uram, tán inkább hagynók a túlvilágot — —
 (Oly kevés ügyis róla a bizonyosság!)
 A törvény, igen, az itt megteszi dolgát!
 De Ő, ki túl ítél — — Én nem vagyok bölcs,
 Olyan, mint Ő, — oly végtelen kegyelem sem —
 S mégis azt kérdelem: Csak ez egy-e a rossz itt?
 A rosszak-rossza? — — ki mellett nincs felelős más?!
 Vagy törődtünk-e lelkével ennyit is eddig?
 S hogy savó-szemén, szétálló, kajla fülén át
 E szűk koponyába hatoljon egyéb is,
 Mint csak, hogy: öl! — embert prédálni dicsőség!
 S más ilyenek... Megszédült e zavart agy!

S most itt felel. De csak az vessen követ rá,
Ki gondolatban se vétkezett hasonlót
E szörnyű korban... (Oh, még ennyire nem volt
Próbára téve, sem ily magányos a lélek,
Mint éppen most!)

Egy iszonyú karambol
Útfélre, sánca vetettjei, fekszünk:
Vak ég alatt, vigasztalan-szürke mezőn,
Zúzódtok lelkű, ficamult szívű milliók —
Miközben — félig alétan — kézre várunk,
Mely jó balzsammal megken, — ajakra,
Mely visszacsókolja lelkünkre a szárnyat,
S fölkelünk, új Lázárok — — De meddig
Késik e perc még? Számunkra talán örökre!
S így — nem is ócsudva — tikkadtan veszünk mind,
Elátkozott kor gyermekei! Oh, ki merhet
Ma, ember, a bizonyosság szilárd
Nyugalmával ítélni társa fölött?
Hozzánk csak egy talál ma —: lehajtva fejünket,
Könnyezni, s szánni magunkat, másokat,
Végtelen szájalommal, látva: az ember
Lehet néha hős, néha bölcs, néha bíró,
Gyilkos, vagy költő —
De mindig, örökké-változatlanul,
Szólamas, esendő, gyöngé ember!

Én nem tudom : mit érhetek.
Jó, rossz vagyok-e ? Nem tudom,
Csak, hogy vívódtam eleget.

Az eredmény : a semminél
Alig több ... igaz ! De nagyon
Terhes volt az út, s fönt a cél !

Sok rút lökés ért, orv, kemény — —
De farkasok között azért
Sohasem üvöltöttem én.

S még dőlhetnek újabb falak !
Széthullhat minden — : ez az egy
Mentségem, gőgöm megmarad.

S ez meg is tart ! S bár muljak el :
Majd síromról is ködöt űz
Egy emlék, mely pártomra kel.

Egy kő, mely rólam kurta, zord
Szókkal ennyit mond : „Mételyes,
Csúf korban élt, de tiszta volt !“

RISOLUTO

Szeretnéd, hogy szívemet véresen lásd ?
Vérezve érted . . . Úgy aligha látod :
A szenvedés meg én már-már barátok
Lettünk, — ezentúl nyugton hagyjuk egymást !

Uszíthatod rám — immár meg se moccan — —
Lár, igaz, vívtunk, nem egyszer, mi ketten !
Négyszemközt, vadúl, ölésig-dühödten,
S volt úgy is már, hogy meg-megroskadoztam.

De mégsem ölt meg, — nem tudott megölni !
Tűrésem vértjén eltompult e szándék.
S most győztes gőgöm szívemet betölti !

A legszebb gőg, — amelyből kiki értsen !
Nő, tudd meg te is : örömet talán még
Idézhetsz énrám, de már szenvedést nem !

MINT LOMBTALAN TÉLI ERDŐ...

Mindjobban érzem pihegő közelét a percnak,
Mely lehánt rólam mindent, ami fölvelt.
A mezt, s a mázt, amit ma még szokás,
Hagyomány, balhit, gyöngeség viseltet.
Lepattogtatja lelkem húrjait is,
Mik arra kellettek, hogy lelkem hárfaként
Zenélve zengjen minden kicsi szélre.

Ezentúl ennek már mind vége lesz!
Örök megújulásban alakot váltva —:
Mez s húr nélkül fogok állani már én,
Mint lombjait elhányt, ős téli erdő,
Mely nappal hallgat a súlyos hó alatt,
Csak néha — szürkület idején — hangosodik,
Ha taposatlan belseje mélyén
Ordas ordítja, vontatva, éhét — —
S ha zeng olykor éjjel —: nem ajzott húrokon zeng,
De zúg, süvöltöz, jajong egész-maga.
Igy löki fel hidegen, komoran,
A föld fájdalmát a hideg csillagokig — —

ÉNEK A JÖVŐ GYERMEKEIHEZ

Gyermekek, ti, kik nyomunkba léptek!
Évek fátylán át pillantva ránk:
Lássatok meg — átkozván a vétket,
Amely minket máglyalángra hányt!

Nappalunk bús, borús volt, — szivárvány
Fölénk soha föl nem tündökölt.
Míg naponta ezrek veszte árán
Mulatott e hobbant, szörnyű föld.

Minden éjünk csupa könny, szorongás,
Minden kínok éjszakája volt.
Sötétünkbe jelt sohase vont más:
Csak vérgőztől ittas, bamba hold.

Életünkben tavaszok suhantak
Semmiségbe kifeszettlenül.
Nem volt helyük itt az igazaknak,
Pusztán éltek, űzött szentekül.

Jaj, ki váltja vissza mind a kincset,
Amit e nagy dulás elszedett?
Nyugalmunkat, — mindent, ami nines meg:
Évek helyett ki ad éveket?

Bizony mondom: most a jó tiportan
Nagyobb hős, mint eddig bármikor.
Mindazt, ki csak tisztán élt e korban:
Üdv illeti, — örök égi tor!

JÖNNEK...

Parajdi sóhegyekre
Már fényt szítál a hold —
Egy kis diáksereg ma
Közöttük kóborolt.

Diákok seregével:
A nagyobbik fiam — —
Most hazafelé róják
Az utat biztosan.

Én itthon az egész nap meddőn tűnődtem ismét,
— Mint annyiszor, mióta rántört jaj, iszonyat —
Hogy megfejtsem e bomlott világot, magamat,
S meglegeljem életünk rég elsüllyedt, égi kincsét.

Egy dalt találjak én, egy győztes szólamot,
Mit sok más is keres még (vívódva, béke nélkül),
S melyben e sok marakvó zaj, zavar összebékül,
Megnyugszik mind, aki ma bús és zaklatott.

Most is sötét szobában, mély karosszékbe esve,
Hallom, hogy az agyam, mint egy kohó, zúg, dohog — —
Várnám: aranyja csordul!? — — De csak homok, homok,
Csak homok, amit izzad. És jaj, már itt az este!

Este! S már a közelben
Egy sereg fürge láb
Tapossa ifjú daccal
Az út fehér porát.

Nótáznak is bizonnal —
S már nem tudom: a láz,
Vagy daluk az, mi most itt
Fülembe dudorász:

— Megyünk, megyünk felétek, kövek közt, utak árkán,
Friss szélben már a szomszéd dombokon lépkedünk — —
A hold szemünkön olykor úgy csillan, mintha dárdán,
S oly ifjú és erős a szívünk, szellemünk.

Apáink, titeket néhány év úgy legázolt —
Hitetek csupa rongy, dolgotok téveteg!
És öntudatlanul is mindenik holmi gyászt hord,
Míg mi mégis csak szépnek látjuk az életet.

Igy jövünk és nővünk, töretlenül, felétek:
Friss élet, mely e földet kész előzőlni — —
Majd hantotokra is korunk napkelte fényt vet, —
Sok kétségeket megoldjuk rendre: mi! —

S itt vége... csend van ismét — —
Csak künn az út porát
Tapossa közeledve
Egy sereg fürge láb — —

(1924 október.)

MÉG VAN REMÉNY!

Van, van remény még, fölvergődünk innen,
És rend alakul ki e rettentő zavarból!
Im New-Yorkban, egy ebédidő után,
Lindbergh kapitány repülőgépjével felszáll,
Hogy egyfolytában harminchárom órát
Dacoljon az alatta rémlő
Tenger dühével, — keresztültörjön
Villámos fellegeken, szelek örvényén,
Zizegő hókristályok millió tüzes
Tűszúrásán, — — hidegen, melegen, — —
S így másnap este végre, Párishoz közel,
Az őt újjongva ünneplő sokaság fölött,
Reflektorok remegő fényében megjelenve,
Győzelemhez juttassa az embert — —
Az emberi kitartást, emberi akaratot!

Gyönyörű tett, szép diadal valóban!
Méltó: csudálni, méltó, hogy a jövő is
Tudjon örökké Lindbergh kapitányról!

S a legszebben mégsem ő ragyog előttem! — —
Újjongásom ahhoz ezreké, millióké,
Amelyek akkor e bolydúlt bolyban, a földön
Mámorosan futkostak össze-vissza,
S Boulevardokon és Avenue-kön ismeretlenül
Ölelték egymást, nevetve, sírva,
S ujjongtak: győzött — — Lindbergh — — partra szállt!

Én ezt ünneplem! Ez egy-gondolatban,
Ez egy-örömben való nagy összefogást!
Mint reflektorfény vág ez bele lelkem
Éjébe — — látom: teljes az idő!
A milliók lelke megint kész talaj — —
Tárultan csak a magvetőre vár — —
... A nagyra — — s e nagy várás meg is szüli őt!

(1927 május végén.)

ÚTON A JÓSÁG ELÉBE

Testvéreim, kiket már
Fojt a sok könny meg a vér,
Még tudtok-e bízni néha,
Hogy a Jóság visszatér?

S ilyenkor szíveteknek
Enyhül-e zord hidege?
S bent minden kis zugocskát
Tisztára sepertetek-e?

Hogy egy reggel, ha halkan
Megérkezik, s kopog:
Méltóképpen lehessen
Őt majd fogadnotok?

Vagy még jobb lenne: kívül
A városon, kövek,
S tövisek közt, dalolva,
Elébe mennetek.

Mert Őt csak helybe várni,
Tétlenül, — még nem elég:
Csak azé Ő, aki érte
Megvív s lehajtja fejét.

Ám azzal el is mulat majd —
Csak ennyi az egész titok:
Várjuk mind megjavultan —
S akkor Ő: jönni fog!

ERDÉLYI TÉLBEN

*N. Tessitori Nórának, — egy sötét kor
bús gyermekeit szépségek jénnyével vi-
gasztalónak.*

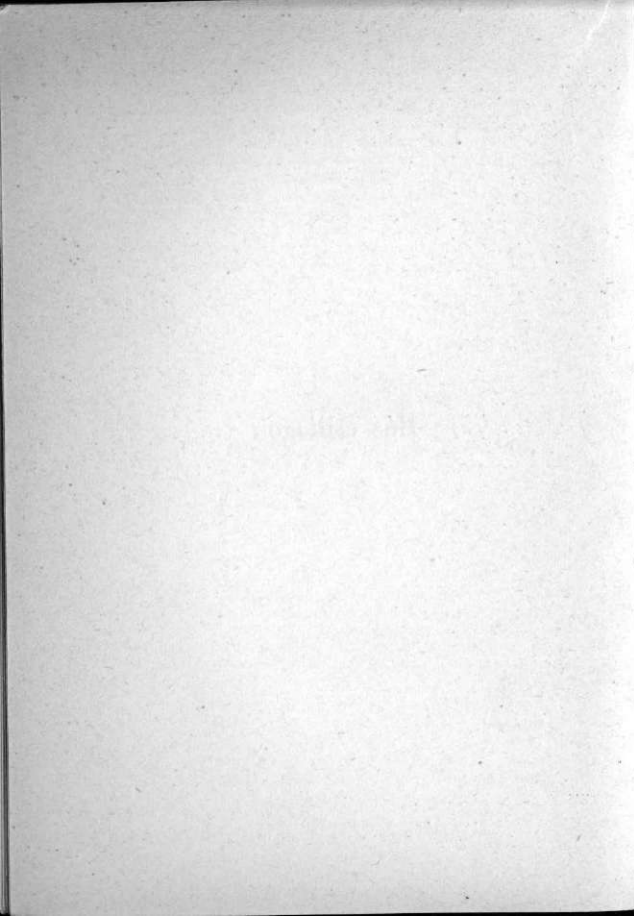
Mily szörnyű súllyal nyomja a tél a földet!...
Terhét a fák is görnyedve nyögik.
A házak szinte megrokkannak alatta.
De azért csak állnak és várják a tavaszt.
Míg havat pallva a Budvár körül
Sors szele sír... A sietve leszálló
Szürkületben titokzatos árnyak
Sunnyaszkodnak bokortól bokorig — —
Most minden cserje, domb rajzó mese-méhkak!

Küzdelmes sorsú véreim ilyenkor
Kunyhóikba huzódva éjjeleken át
Hallgatják, hogy egy-egy csúf toportyán
Egy kiugró bércre kiülve dudál.
Hallom, s hallgatom én is, tudva: ez alatt
Valahol tehetetlenkedő orvosok közt
Tátog levegőért a megszületni nem tudó
Gondolat, míg eszméletlen milliók
Ész nélkül futnak itatni szomjukat.
Fény csurog rájuk nagy házcsodákról,
S mormoló vörös malmok szédületében
Húzza Jonny és járja Josephine.

Karomban is meg-megbizserdül a vágy:
Nekivágni az élet sodróbb áramának:
Lüktessen együtt életem is
A nagyvárosok lüktető életével —
(Él társam is ott, — pár mai-legkülönb.)
De mindjárt érzem: valami visszatart.

Mi ? Nem tudom. Ám úgy látszik : erős !
Azt mondom néha : talán a gondok ... család ...
De lehet más is — — Elég, hogy maradok,
A csillagokat kérde : jön-e már tavasz ?
Míg havat pallva a Budvár körül
Sors szele sír ... kiugró bérceken
Toportyán dudál — s véreimmel a tél
Felbonthatatlanul egybeölel. — —

Bús csillagon

NYÁRI KALAND

Sűrű berekben jártam a nyáron —
Kerülgettem bokrokat, szederindák, venyigék
[szövevényét.

(Mégis be sokszor beléjük bonyolódtam!)
S ím egyszer: egy bokron — maga a nyár nevetése —
Fürtökben, vérpiros, gyönyörű gyöngyök!
Nyultam is mindjárt: török pár kedves ágat.
Az egyik szobát majd megszépítik otthon.
S főképpen: később, ha künn minden fehér lesz:
Rámfénylenek még valamit a nyárból!

Am ekkor hangok hívtak, embereké, akikkel
Végezni valóm volt... Jó, gondoltam, megyek is már,
Ne várjak sürgetést. Most hagyom a bokrot.
Hisz úgylis itt jövök vissza csakhamar — —
S mentem, amerre hívtak. Az ügy hosszabb volt,
Mint számítottam, s el is vetődtem jó-sokkal amarrább!
Mire végeztünk: már fakult is a napfény!
De se baj, véltem: csak pár percnyi kitérő —:
S szedhetek bőven a piros gyöngyecsodából,
S még el is érem az előremenőket!

Egyenest vágtam, tétova nélkül a célnak!
De mikor azt hittem: már helyben is vagyok,
Látom: a hely más, s nincs schol a bokor sem!
Kicsit megütődtem, kicsit szemlélődtem,
Majd újra nekivágtam, meggyőződve, hogy most:
Már helyes irányban, — újra csalódtam!
Igy jártam összevissza sokáig a berket,
Előbb csak bosszankodva, majd nyugtalanul is,
Mint akivel ho'mi titok esett meg!

S már fáradt voltam egészen a futkosástól,
Mikor az este sűrűsödése intett,

Hogy fedél alá kell jutnom, — anélkül,
Hogy ismét rábukkantam volna az egyszer
Elém került fűtős, örömszínű csodára.

... Később, igaz, törtem pár olyanforma ágat.
De hiába, — az már mégsem volt egy és ugyanaz.

KÚTBA ESTEM, — KI HÚZ KI?

Most, hogy mint csomós hó hull rám a vénség :
Régmúlt mezőkről gyakran zengenek
Halk gyermek-hangok, dalocskák felém —
S szemem lezárul — : ott kerengek ismét
Gyerektársak közt, magam is gyerek.

Halljátok : most is hogy zeng, érzeleg
Egy furcsa, kis dal — játékhoz való —
Játékhoz, mely csak volt-nemvolt előttem,
De annál inkább őrzöm pár szavát :
„Kútba estem . . . ki húz ki ?” — ezt a kérdést
Kellett kántálni egynek bent a körben,
Míg kiváltották, s fújta más tovább.

Kútba estem — — óh, véresen, gyötörtén
Később is mennyit keseregtem így,
Míg süllyedeztem a szomorúságba.
De nem volt, aki meghallja, — hiába !
S ha talán volt is — : egyéb gondja volt.

Hát megpróbáltam fölvergődni én !
Segítség nélkül — — s párszor hittem is már,
Hogy mindjárt előnt a tündéri fény,
Az öröm napja, — ekkor visszabuktam,
Még mélyebb éjbe, búsabb árvaságba.
Vártam : ki húz ki ? — Újra csak hiába !
Tettem új próbát is megint, s megint —
De csak kudarc ért, — s ma már ott vagyok, hogy
Fölfelé szemem alig is tekint . . .
Nem hívok senkit, nem próbálok semmit,
Csak hallgatom, ahogy a szél a gyér
Bokrokon sír, mind zordabbat zenél — —
És mind sűrűbben hull, hull rám a hó.

BEFAGYOTT RÉVBEN

Pár napja-e, vagy sok-sok éve?
Már nem is tudom — : köd mögöttem ...
A nyugtalanság tengeréről
E révben oly rég kikötöttem.

Jó, békés rév ez ! Legyen áldott !
S áldott az ár, mely ide hajtott.
Itt semmi kockázat, veszély — csak
Fagyott vízmező, puszta partfok.

Itt elnézván a néma holdat,
Míg körülfolym hideg palástja :
Leszámolok volt életemmel,
Merüljön örök hallgatásba !

Csak ha egy kis szél rég felejtett
Illatokat hoz duruzsolva :
Gondolok még valami nagy-nagy,
Hátra levő ünnepre, torra.

Ekkor a révet lesem ismét :
Már mikor enged, hogy a vágynak
Útján még egyszer a világnak
— Talán veszttemre — nekivágjak ? !

ÁRVA KUKORICASZÁL...

Árva kukoricaszál —
Kapálatlan maradtál!

Bajnak baj, — de lásd, ezért
Különös nagy kár nem ért!

Árván lengő száradon
Mégis nőtt pár cső vadon.

Sőt tán még javukra vált,
Hogy nap, szél nyiltan talált.

Most már késő nyár hevéen
Süttözől, — akárcsak én!

Ringatózol, mialatt
Érlelődik aranyad.

Igy vársz még pár napot és
Elérkezik a szedés.

Rád is az majd sort kerít —
A kas ezzel is telik!

EGY LEVÉLBELI KÉRDÉSRE

György Dénesnek.

Hogy lettem költő? — kérded. Vajjon az vagyok-e?
Költő, — különben e fennkölt szót nem is szeretem.
De ha végre (mondjuk) volnék is ilyesmi:
Úgy az voltam én már, mikor legelőször
— Betfalvi kertünk tavaszodása közben,
Vagy esteledés idején a segesvári várban —
Csodálkoztam rá kisgyermeki szemmel
A bontakozó világ csodáira és ezt
Meg-megpróbáltam eldudorászni dadogva.

S az leszek: költő, majd akkor is, ha a gondok
Szirtjein elvérezve már csak az elmúlásra
Várok, hang nélkül, mint aki néma.
(Ami, érzem is, immár közel-bizonyosság!)

Holtomba is úgy bukom —: titokzatosan!
Tán csillagok esnek, vagy tán csak eső sír,
Egyedül ő siratva? Nem, nem tudom én se.
De tudom, lesz majd, aki itt — ahol én most
Gyakran bolyongok nyugtalanul — megérez
Valami szomjú sajgást, mellyel tele ég, s föld.
Te is, kivált, ha egy teljesedő tavasszal
Jönnél ide: holdas éjjel a mély berekből
Éreznél ömleni sűrű illatozont,
Nagy virágokról, melyeken vér a harmat —
Míg hallasz dalt is, mely zengő áradással,
Tobzódva dalol ki elmondatlanokat.

SZÉKELY-ÜNNEPI VERS

*A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti
Múzeum 1929 szept. 14-iki félszázados
ünnepére.*

A kisbaczoni lankás temetőben
Egy kettős sírra csak minap hullt a könnyünk,
Nehéz s gyér csöppben ... mintahogy szirtjeink is
Gyöngyöznek itt-ott könnyeket mély sebükből
Néma sírással ... Alig néhány hete volt ez!
S immár itt — míg körül sáppadnak az erdők —
Rőt tüze gyul fel az ünneplő örömek,
Hogy fényében újra tündökölni lássuk
Egy halott székely nagyasszony alakját,
Fajáért izzó, áldozatos szerelmét,
Kezét, amely adva, megmutatta: mink van,
Multunk köveit —: pilléreit jövőnknek.

De jól van ez így —: fölváltva gyász, örömnép!
Igy váltakozik jó, rossz sorsunkban örökké,
Mint ősies erdő meg újra kihajtó,
Éj, s nappal, hold, s nap — két éke címerünknek!
Igy szakadatlan ... ezért számunkra a baj sem
Jelenthet mást — lássék bármekkora nagynak —
Minthogy erőnket még jobban megfeszítsük!
(Termővé lehet a szikla is egyszer.)
De másrészt: sors kegye sem tehet elvakulttá.
(Kora-fagy, jégkár, megbosszulhatná gyorsan!)
Igy kell itt élnünk — nyugváshoz sohase jutva.
Veszélyt vigyázva: mindig a gáton!
Erre figyelmeztet kövein a mult!
Ezt ostorozza hátunkra a ma!
Igy int, aki munka mellől pár hete dőlt ki:
A mesemondó, szép, s jó öregember!

Veszélyt vigyázva! Mindig a gáton!
Nap s hold alatt, feszülő karral, aggyal
Izzadni, folyvást, — így szól a parancs ránk.
Ezt hirdetik ők, ezt hirdeti minden:
A tél, mely előre rémítget hidegével
A nyár, mely ezer szorgos dologba fog be,
Kínverte, választott népét az Úrnak,
Kit korbács kerget: keresni a jobb sort!

Értsük meg az intést, s kövessük is feleim —
Igy sziklákon is érhetik még aratásunk,
Ha le-letörten is soha meg nem törve: megyünk
— Halálra készen — az életnek elébe!

CÉLTALANUL

Csak jönnek, mennek a napok,
Melyektől semmit sem kapok.

S melyeket én is mostohán
Eregetek egymás után.

Én őket ejtem el, — viszont
Ők engemet. S ez ennyi. Pont.

Pedig tudom : valami cél
Felé feszül mind, ami él.

Elnézek pelyhet, bogarat — :
Bennük is rezzen akarat.

Szél, felleg, fény nem céltalan —
Céltalan nincs más, csak magam.

Még meddig tart ez ? Nem tudom.
De már e játék torz nagyon.

... Hát aki célok és csodák
Világán úr vagy, tégy csodát !

Tedd meg, hogy tudjon valami
Engemet is még ajzani.

Vagy ha nincs ilyen : ints legott,
S nyom nélkül irts ki, mint gyomot !

Most rőt és hervad körül minden erdő —
De az ég kékje tavasszal se kékebb!
Erdőaljban, kék ég alatt megállva,
Mostanság, testvér, sokszor megidézek.

És látlak. Te is így lesed az erdőt,
Sztánán, hol annyi halom fut halomnak.
Látsz-e ott most kis piros lángokat, mondd,
Amint a földből itt-ott föllobognak?

Én láttam egyszer... Oh, még soha erdőt
Oly csodás őszi pompában ragyogni!
Azt hittem akkor, hogy a magam őszi
Pompája is még éppen úgy ragyog ki.

De rossz-emlékű évek megcsúfoltak,
Rám kínvihar jött, füst és pernye szállott —
S ma az újulás minden hite nélkül,
Megperzselődve, kifosztottan állok.

Azonban hagyom, — életből kidőlt az
Élőnek hagyjon utat, ne zavarja!
Tudom, magad is mennél már, te, Erdély
Legnyugtalanabb, izgága magyarja!

Hát izgulj is, menj, irj, perelj, riassz, hogy
Tetőinket új kor szelei rázzák —
Ős-szépet építs, majd mondd el tovább is,
Gál Jankóék hogy szántják a barázdát.

S közben, ha tévedsz (vagy ha nem is) és kapsz
Jutalmul bőven gáncsot és szidalmat:
Meg se állj, tudva, hogy szidottan is csak
Magyar vagy és meg is maradsz magyarnak.

Benned, ha szólalsz : Erdély lelke szólal —
Lelke az ónak, s az időtelennek —
Hangodat hallva : kürtszót hallok olykor,
Mely nekem is még életről izenget.

(1933. október végén.)

TALÁN BÚCSÚVERS

Testvéreim, e vers talán
Az utolsó levél a fán.

Búcsúhang, melyet bűgva küld
Felétek egy bús, árva kürt.

Mert engemet — higyjétek el —
Már sok jel int : búcsúzni kell.

S ha búcsúzás, — az, jobb : legyen
Rövid, kemény és hirtelen.

Igy én is most ejtem tehát
Egy rövid kézfogás sorát.

S mondom, hogy Isten veletek —
Én már tovább nem mehetek !

Nem tudok, — s nem is akarok :
Cél nem csal — s lelkesen hurok !

De se baj ! Korán tört derék
Itt úgyis mindig volt elég !

S most eggyel több vagy kevesebb —
Ide s tova : nem nagy eset !

Hát ti se bánjátok, hogy én
Itt estem el, az út felén.

Ti csak vígan — csak menjetek !
Meg ne rogyasszon terhetek !

Mellettetek mindig legyen,
Ki átsegít a szirteken !

De ha kell, ti is, magatok
Bajokon győzni tudjátok,

Hogy oda se — áldásom ez —
Ha gond húz, bánthatom sebez.

Sőt veszélyek közt is vakon,
Át minden szakadékokon.

Míg végre — győztes törtetők —
Eléritek a szent tetőt!

ILONA TAVASZI TÁNCA

Az egész éjjel ma csupa-egy tavasz-szag!
Hullámai az erdőszél felől
Át-áthömpölyögnek a tisztás fölött is,
Melynek szögében a borvízkút bugyog —
A vízről könnyű gőz lebeg titokzatosan
A hold felé, mely puffatag arccal áll — —
A forrás fejénél, nyirkos, fekete kövön,
Valaki ül, hajlottan, háttal a holdnak — —
Tenyerébe rejtett arca láthatatlan —
De azért mi tudjuk:
Ő a bujdosásban levő fekete királyfi —
Siratja eddigi tavasztalan életét —
S az élő vízzel könnyei egybefolynak.

De most egyszerre — : ő is fülelni kezd:
A sűrűségben halk zenepengés — —
Mint közelgő szava pengő citerának —
S a tisztásra (mint áprilisi kis szél)
Kipenderül — elegyes népsége élén —
Egy világ szép nő, — tündér sem lehet szebb!
De az is ő, maga: Ilona ő, aki most im
Itt megjelent, — eljágni tavaszi táncát.
És járja is, — ugyan csudaszépen, igézetesen —
Egy tündérálom: ő maga, hajladozása,
Míg rövid haja fürtei lángok a szélben...

A bús bujdosó feje fölemelkedik —
Egy jávorfácskából való furulyácskát
Hall messzebbről, — s bizalmasan ismer azokra,
A kik kereken a tánc köré telepedtek.
Ott: Erős János egy fatövön; tarisznnyája
A hamuba sült pogácsákkal előtte —
Vállán Hüvelyk Matyi — nincs egy pernyi nyugalma!
Errébb: Mihók, s a többi... egész meseország!
Mind nézik a táncot és lelkük repes,
Amíg egy új jövevény meg nem zavarja őket...

Mert most a sűrűségből nehézkes csörtetéssel,
Mord brummogással medve koma cammog elő —
Az egész telet alvással tétlenkedte át,
(Legfennebb ha néha megnyalogatta a talpát,
Mellyel korábban párszor tövisbe lépett —)
De most a heje-huja őt is idecsalta.
A körön kívül megáll, nézdelődik —

Eszébe ötlik egykori tánctudománya,
S egyszerre — lopvást a tündérre figyelve —
Utánzó mozdulatokkal, himbálózni kezd...
No de kelt is a furcsa tánca feltűnést!
Körül mindenki a mást bökdösve mulatozik.
Mihók rossz süvegét hahotázva hajigálja föl,
S a vígság zajlik, terjed, amerre látsz — —
Még ő: a halvány Júlia szépleány is mosolyog — —
...A tündértáncból így lesz medvetánc.

(1930)

*Orbán Balázs 100-ik születésnapjának
székelyudvarhelyi ünnepére. (1929.
február 3.)*

Dicsérjem őt, ki száz év távolán át
Tekintget most bölcsőjéből felénk.
De hogy dicsérjem? S lehet-e dicsérnem
A minden díszből húzódo szerényt,
Ki rangján, módján alul mostohán élt,
Hogy annál többet tehessen fajaért?

S kiknek dicsérjem? Ő igénytelen volt —
Míg most gyönyörre les a kor fia.
Önzés fűt. Köztünk az Ember Fiának
Fejét sincs hová lehajtania.
Más feje alól a párnát kiszednők —
Ki látna hát ma benne követendő?

S riaszt egyéb is! Látom véreimnek
Hajóra szálló csüggedt rajait...
Mennek, ha túl a tengeren javulna
Sorsuk, mely őket csak sujtolja itt.
S véreznek künn, míg a farmok, s a gyáarak
Roncsai lesznek, s haza — halni vágnak!

S én mégis itt — kétségek éjszakáján —
Egy szép csillagot bízva nézek el.
S rámutatok: Testvéreim, e csillag,
Amely után most nekünk menni kell,
Mint egy után mentek a szent királyok:
Számunkra ez váltságunkról a zálog.

E csillag: az ő tündöklő erénye,
Az önzetlen, tüzes fajszeretet.
Mely őt örökké ösztökélte, úgy hogy
A munkában nem ismert szünetet.

Volt : mindig-hő vas és egyben : kovácsa !
Így gondoljunk ma mind Orbán Balázsra !

S tekintsük : mint élt ! Külországokat jár,
Hogy benn tanítsa, amit künn tanult !
Majd fénylőbb multról szól borús jelennek.
— Oh, biztatónk már sokszor volt a mult ! —
Holt regéi sok völgyünknek, hegyünknek
Az ő szaván át megelevenülnek !

A Székelyföld minden zugába elmegy,
Hogy leírhasa minden szent követ.
Mert szent előtte minden, ami székely,
Amihez csak egy őünk egyszer ért !
S hogy népe legyen multjához, magához
Méltó tovább is, — ezért fárad, áldoz.

S mindent : fajáért, — semmit : önmagáért !
Mindenben mindig ez volt jelszava.
Ha mi is mindig hittet vallanók ezt :
Veszélyek közt sem vesznénk ei soha.
Kövessük hát ! S a hűség és a munka
Megmentőnk lesz, az élet vár fajunkra !

HAMVADÓ ZSARÁTNOK ŐSZI TARLÓN

Ősszel várjunk-e tőle meleget,
Ha nyáron át is csak senyvedezett?

Csak hamvadt lenn. De fénnel, ég iránt,
Nem lobogott föl. Nem volt égi láng!

Ma fázós tarlón zord, fekete folt,
Melynek lenn-kúszó, kormos füstje fojt.

Az igazság ez : voltunk tűzrakók,
De rossz volt minden tűzre-rakhatónk.

Mert mi is volt? Hit, bizalom kevés —
Ám annál több átlátszó tettetés.

Ebből harag, harc, majd meg újra-más
Gyötrelmek... sok kis, mérgező marás.

Így örömünkben hiány volt elég —
S lett egész helyett : üszkös törmelék.

Egy sebfolt — árnyék — ma még itt henyél...
Holnap pernyeként fujja szét a tél!

Zsongó fák sűrűjében
 Alig tenyérni folt — —
 Papírlap, mit e helyre
 Ki tudja: mi szél sodort ? !

Tiszta — — nem fogta be vér, szenny,
 Melynek ma tengere gyűl —
 Sem írás — — így is elenyészik:
 Célját töltetlenül !...

S megkap: ha írni tudnék
 Rá sorokat, melyek
 Minket egy szebb-szebb korba
 Átöröktsenek.

Ím itt is mennyi nesz sír —
 Velük ég és föld tele van.
 Hárfája jajszeleknek
 Vagyok magam is, — magam.

Kell hát itt lelteni néhány szót — —
 Oly vérzón-hű szavakat,
 Melyeket majd, aki meghall:
 Lélekezete is elakad.

S a hírt: embernek ember
 Mily ádáz farkasa volt,
 Lelkében úgy veri vissza,
 Mint szívtépő sikolyt.

ÉJSZAK FELE

Már tisztán látom én, milyen ár sodor engem
És merre sodor, fogolyként, vert hajómon —
Hogy lássam is egyre, jön egyre az intés :
Egy szélroham, mely a csontjaimig hasít,
Egy hajnalodni alig tudó, ködös éjjel,
Mely után még több rajtam a csillogó dér,
Míg lent is koccan valami gyanús — :
Előre szaladt kis hír a jégvilágból.

Mert nem, nem a dél izzó éghajlata ez már,
Sőt túl vagyok, érzem, a viharok övéen is —
(Kormányom is ott tört valahol össze !)
Hagyom engedelmesen, hogy az ár vigyen,
Mind fölnebb, kifelé az emberjárta vizekről —
S még örülök is, hogy köztük nincs sok időm már !
(Hiéna-harcaikba vegyülhet-e ember ?)
Így távolodóban már mosolyogni is tudok,
S mosolygok akkor is, ha a mélybe lenézek,
S fölrémlik mind, aki szökve hagyott el utóbb —
(Patkány szökik így, töröttnek vélt hajóról !)
De csak áldja is meg az ég iparkodásukat,
Kis lelküket a vágyott partra kimentsék !
Sőt hagyjon is el mind, mind, kit a parti szilárd vonz !
Én, lám, füttyörészhetek itt egyedül is,
Hallgatva éjjeleken, hogy döng a gép alatt,
Míg feljön a hold és én a fedélzeten
Figyelek — mozdulatlan, fekete árnyék —
Látván a ködből bomlani képeket :

Most India pálmaerdeje leng felém —
(Feléje gyermekül én is hogy repekedtem !)
Majd másul a kép : im, éjjel, az Akropolisz ...
Márványcsodáin fény síklik alá, s föl.
(Oh, bús szemem ennyit is hiába esengett !)
De rögtön : szörnyű zsvaj vág, csattog a csendbe :

New-York magas vasútja, Broadway, a Brooklyni-híd —
(S én nem sodródhattam soha forgatagukba !)
Most illatozón — — Firenze virágai ontják —
(Oh, ketten jární a tavaszodó Firenzét !)
S rá Moszkva — az ősi — zúg föl ezer haranggal !
S a többi — — a többi város — a többi ezer táj !
Minden csoda — zápor örömből és csodából —
Mit szomjan, mint a homokföld kánikulában,
Epedtem inni kívánva —, s amit az Isten
Még tőlem eddig örökké megtagadott —
Nem is tudatva : miért, — de ott a határtalan
Ég boltja alatt, amíg jeges ár sodor,
S ketten magunkra leszünk, Ő majd velem ezt is,
E miértet is közölni fogja, hogy egyszer
Nyugodt legyek én is, s én nyugodt leszek —
Megértem Őt, s megértek Átala mindent —
Bennem, s magamon derűt érzek előmleni,
S úgy is fogadom, ha végre kitágult
Két szemem tükrén, éjszaki fényben,
Megjelenik majd, s biztosan úszva, nő, nő,
Minden hajósnak ősi, legfőbb rettenete :
A jéghegy — —

EGY EMELETI ABLAK MÖGÜL

*Öcsémnek: Tompa Kálmán dr.-nak
és feleségének: Erzsikének, szeretettel.*

Ma megürült egy ősdi, kedves
Kalitka, — nincs a kis madár.
Egy halk, finomka öregasszony
Lelke, ki tudja, merre jár.

Míg itt volt, sem volt itt egészen —
Úgy megigézte rég a mult,
Hogy nem is látta meg: azóta
Miminden jött, hogy beborult.

Az a mult sugdosott fülébe
Örökké szépet, kedveset,
Míg cigarettáit sodorta,
Pár jó falatkát csipdesett.

Egy-két ősz néni látogatta,
Hogy el-elteázzék vele.
Özvegységének ötven évét
Szobáiban így élte le.

Neki az egész künti élet,
Mely egy világot övez át,
Csak annyi volt, amennyit abból
Az ablaka keretbe zárt.

Kis utcarészlet, — akkor is már
Ilyen volt, hogy ő idejött,
De mégsem —: akkor béke dongott
Utcák és embersors fölött.

Lenn a nép csak sétálni látszott, —
Még nem volt kor nyugalmasabb!
Legfönnebb csak szelet jelentett,
Ha véresen húnyt le a nap.

Így muldogált el év után év,
Míg egyszer aztán hirtelen
Az utcacsendbe belemordult
A fölzavart történelem.

Új meg új izgatott csoportok —
S legtöbbje hogy kurjongatott!
Éjjel is örökké huhogtak
A jövő-menő vonatok.

Azután hírek harcterekről...
— Mind ki is tudná érteni? —
Majd elmúlt az a szörnyűség is,
De itt maradtak rémei.

Mult s jövőendő két partja közt, míg
Gond, gyűlölet vak szele tép:
Egy égő hidon át gyúródunk,
Parttalan, sújtott nemzedék.

S tán nem is fogunk partot érni —
Megrogyunk végzetünk alatt,
Melynek sok nyomora előtte
Mind ismeretlenül maradt.

Így hát, magunkat szánva, őt most
Tán irigyeljük? Nem! Miért?
Mert igaz: mi gyötrődve éltünk,
De ő, szegényke, nem is élt!

TÉLI DERMEDTSÉGBEN

Oh, föld, természet örök megújhodása,
Évszakok titkos váltakozása — reményem!
(Másnál kitartóbb, s igazabb remény.)
Immár csak te tudsz még biztatni, — biztass!

Ím itt ma tél van és én is, mint a tél,
Aléltan fekszem el... mióta már!
Jó napra nap — : csak hófellege van,
Jó éjre éj — : csak halálszele zúg — —
De semmi, ami életről beszélne.
Pedig volt, volt — még nem is rég! — dalom,
Mint rajban a méh, — voltak színeim!
(Nem ég több színben egy-egy őszi erdő!)
S a lelkem! — mily gyanútlan kedvvel áradt — —
Gátról sem tudva... De egyszerre csak:
Fagy bilincselte meg. Sodró vágymainak
Zuhantában dermedt meg zuhatagja!
S most minden csendes, színtelen és fagyott!
Csak lelkem jegén kocog néha titkon
Az emlékezés, ez éber jégmadár...

Oh, hihetem-e, hogy ez a jég megtörik még?
Egy új tavasz győzelmes áradása
Szétvet szilánkká minden mostani kérget,
Áradás, mely új partoknak feszülve:
Hömpölyget ismét iszapot, virágot,
Holt gallyat, — tükröz lányszemet, vihart,
Mélysége együtt rejt napot meg éjet,
Mélyén lét, nemlét ugyanazt dúdolja? — —

Vajjon megérek-e még egy ily csodát?
És ők is, akik rám szeretve figyelnek,
Megérik-e, hogy egy napon síromban
Keresve — : ott már ne találjanak?
De úgy bukkanjak illatos újulás közt,
Egy erdőszélen elébük, amint
Valakit úzóik, s fiatal szemem
A nap nyilait vígan visszadobálja? — —

MINEK MA VERS ?

*Jó sógorasszonyomnak: Molnár
Károlynénak.*

Minek ma vers ? Oh, minek és kinek ?
S ha van is : kinek, ki zendítse meg ?

Ki tud ma tenni hanggal oly csodát,
Hogy minden egyéb hangot hasson át ?

Hogy minden zaj, s jaj, amivel tele
Az élet, zengjen egybe, mint zene.

De az harsogjon, törvény is legyen —
Ahogy szólt Ó a Sínai-hegyen !

Oh, korunk ennek nem kora ! — szegény
Világunk egy szilánkká tört edény.

Egy sokszorozott újabb zűrzavar —
Nincs, aki tudná : gőze mit takar ?

S mily iszonyat : csúf tehetetlenek
A lelkünkön torz kéjjel fekszenek.

Erőszak a rend, az okos : bolond —
S a sértett Ember pusztában bolyong —

Még sokat kellhet ott bolyongnia,
Míg új fiút szül új Szűz Mária !

Talán majd akkor minden rendbe jön —
Ma kínlódnunk kell némán és külön.

S ha fellöknék is kínok, undorok :
Szavunk véresen tör fel és dadog — —

A MÁSIK SZOBÁBÓL

Éjhosszat békés arccal szendereg már
Szomszéd szobánkban a halotti párnán —
S virradhat is : egy fájó élet árán
Elérte végre, hogy semmije sem fáj !

És meg kell szoknom : egy szomorú szempár
Ablakán, otthon nem tekint ki, várván
Vénülő fiát, — űzhet gond akárhány :
Ő csak hideg lesz, — lehet tél, lehet nyár...

S egyszerre vágy fog el s fűt : egy utolsó
Versemben minden mulandót legyőzni,
Hogy csoda támadjon : üvegkoporsó !

Amely, míg itt hull, pusztul minden érték,
S föld rendül : őt — ősz, halott Hófehérkét —
A jövődőnek tündöklőn megőrzi !

ESTE EGY SZÉKELY FESTŐNÉL

Nagy Imrének

A szem a látást elzáró hegyekről visszatérül,
Magunkra, képeidre, melyek alatt beszélgetünk.
E képek folyvást hatalmasodó erővel ígéznek.
Pedig nincs rajtuk semmi babonáság;
Sohasem látott rendkívüli táj,
Gigászi műcsoda, — csak föld, meg ég — —
Egy-két apró ház, kis falu, hegy, völgy —
Székely falu, hegy, völgy — de milyen teljesen az mind!
Formára, színre, beszédre, varázssra!

Ím itt vihar gyűrődik a falucska fölé fenyegetve,
Míg ez megadással a várakozás csendjébe mered.

Máshol a tél tartós hava nyugöz titkos erőket...

Család... Kis házbán, asztalnál, közrendű, idős pár —
Közből a meglett fiú, járt-kelt, a faluból kinőtt —
Mint egy megszállott szőlő itt most rejtelmes szavakat:
A kor vajudásáról, — eszmékről, — akár a falaknak!

Odább: dolgos nők, hárman, boglya tövébe terülve —
Elnyomta őket a munka, nyomja a hő dél,
Amely — mint méz, tele lépből — itt mindenben szerte
[csurog most.

Meglehet, a nap ugyancsak így ontja a Pinción,
Míg fenn a magasban aeroplán kereng —
És mégis: olyan más itt, s más ott, — nem tekintve,
Hogy nálunk fenn legfennebb sas ha köröz,
Míg pusztuló erdők hozzá felsóhajtának...

Oh, engem is annyit nyugtalanít e más,
E mindennél más, különös, zárt világ —
Ez ősidőtől itt kinnal küzködő,
Százszor bukott, s kelt, társtalanegy-nép,

A vele játszó rejtelmes hatalom,
E falvak, fák, felhők s mind, mind, ami itt van,
S ami — hordója régi, erős italnak —
E nép lelkének ízeit magába vette.

Mindez sokszor nyom, — s bolygásaim között
Szorongva látom : vér serked a fűből,
Amelyre tapostam, — ágak nyulnak utánam,
Aszott ujjakkal, esdve, s alattomosan.
Szikkadt patakágyban — több száz-éves anyó —
Görnyedt hátú szirt szól rám, — motyog valamit,
Egy régi titkot hordoz, már végre letenné —
S ígéretekre készül... de csak küzködik, —
Ajka (mint Papagenóé) dadog lakaton —
S úgyszintén ott is : egy füstfogta, reves fűz,
Alább a nádas, fentebb a rengeteg,
Egyszerre vérzik, s szólna mind, köröskörül —

Sietnék oda mindenikhez, feloldani mind
Az átok alól, világra segíteni titkát :
Meg ne fulladjon, — de érzem, erőtlenedem,
Érzem, hogy én is varázs alatt nyögök,
S már-már csüggednék, de ekkor, — ekkor,
Hogy lelket kapjak, ti juttok eszembe,
Akik a varázst ugyancsak töritek,
Te, s még itt-ott néhányan, társaink,
S akiben nekünk mind nagy kedvünk telik :
Ifjabb testvérünk, fiunk : Tamási Áron !

(1929.)

MEGHITT SZAVAK EGY ELKÖLTÖZÖTTHÖZ

Lenge felhőkkel szembe a hold
Telten, kigyúlva lohol —
Ki úgy szeretted az éjt, anyám,
Most látod-e ezt valahol?

Mert vagy valahol, — annak, ki volt,
Nem-lenni nem is lehet.
Nincs hová lenned, hogy ne légy!
Nem találsz ily teret!

Még soha ezt nem tudtam így,
Mint most és ennyire
Élőnek nem éreztelek,
Halállal olyan tele.

Élet, s halál: két-egy titok,
Léttelenek külön —
Az éjben titkos áramok
Kerengnek, — kör körön.

Az éjben titkos áramok
Futkosnak, — mind üzenet —
Oh, te is üzensz nekem, tudom,
És nyujtod jó kezedet.

Csak nyujtsad is, — nézd lelkemet:
Riadtan tántorog — —
Mostanság annyi borzalom ölt —
Kétségek, undorok!

Zúgó fejem csitulni ma is
Egy jó ölet keres —
És erre kié jobb, mint akinek
Saját szive is sebes?

Megszenvedtünk ! Te miattam, — én
Mindíg csak más miatt.
Ideje is, hogy végre veled
Legyen a te rossz fiad !

Veled, te borus, te jó, te — Anya !
Egyetlen-igaz-szerető !
Soha nem kérő, csak mindig adó,
Szívéből etető !

Oh, most is etess, — hiszen akkora
Nagy inségben vagyok !
Híres dacom omladék, erőm
Egészen elhagyott !

Oh, most is etess és védve vezess,
Maradj meg gyámolomul —
Lelkemről úgylis mind, ami súly
Tán nemsokára lehull.

Beh jó is lesz : föl, gáttalanul,
Majd együtt szállani —
Ha nem béklyóznak egyszer a föld
Sötét hatalmai.

Itt hagyni e dult bolygót, melyen
Már semmisem segít —
Itt : sárba haló szép fényeit,
Békétlen embereit.

Suhanni, cikázni fölfelé,
— Mint képzelet, oly szaporán —
Hintázni szédítő-sebesen
Csillagok fényfonalán.

Igy jutni világba, mely csupa csend
És béke, — mély, fehér . . .
S ahonnan a fénynek is talán
Kell száz év, míg ide ér !

BÚS CSILLAGON

Testvérem! Oh, ma bizony bús csillag e föld,
S rossz rajta az élet, amely lehetne jó is!
De rendjét, lásd, az emberek összezavarták,
Hogy kibogozni megint már csak csoda tudná!

Helyét a jó is ezért nem lelheti itt — —
Sehol nyugvó pont, — nyers, vak erők sodornak.
Magányba bujnal — : ott is csak jaj riaszt,
S a városok izgatott nyüzsgése kábít.
Im : a körutak, hol — mint filmszalagok —
Autók sorai folynak tova folyvást,
S esténként fényreklámok ismétlik
Döbbenetes bizonyossággal : mely paszta a legjobb,
Mely rum, harisnya, s több efféle miegymás — —
De arra nem tud egyik sem egy kis ígét,
Hogy mi tehetné újra az életedet,
A mindnyájunkét : életté, emberivé —
Hogy az örömnek újra örülni lehessen ?

Ehelyett, igen, oh, forr sok agykohó —
S amíg a szelidek megváltásra várnak,
Jön holnap a hír, hogy : meg-, megszületett,
Oh, nem a gyermek — : egy újabbfajta gáz!
Még több milliót még alattomosabban ölő,
Vagy jön a hír — s ez még a jobbik eset —
Hogy New-Yorkban újabb házcsoda épül,
A meglevőknél magasabbra tíz emelettel —
Ez ma csak tízzel, — holnap más : tizenöttel —
S mind főnnebb így, föl, egyre a csillagok felé,
Míg árva szívünk lenn vérzik megtaposva.

Oh, szép, igen, — én is ezt valloam — az emberi küzdés,
A szirénasikongás, a gépkalapácsok
Ütemes döngése, — az isteni ősdac,
Mely makacsul folyvást önsorsa fölébe kerülne!
De hát kerül-e csakugyan? Nézz, nézz körül és lásd

A gép, s haszon egyképpen szálnalmas rabjait,
E prédára leső, megbujt szemeket,
E fojtogatásra görbült ujjakat —
S jön, hogy szökj innen — akárha halálra zuzódva!

És mégse — — megállj! Van még egyéb is itt!
Lásd, ugyancsak most India pusztáin Gandhi jár...
Homlokán egy eszme világol, mutatja
Az utat híveinek, s ők mennek utána — —
Vagy nézz éjszakra! Kietlen, sarki világ —
S most mégis nem csap-e meg titokzatos meleg,
Látván egy pontot, amint a jég felett köröz?
Amundsen — — ő jött egy társát felkutatni,
S jég közt vesz el ő is menthetetlenül...
És van még más — : a párisi orvos — —
Szérumait próbálva, önmagát oltja be.
És meghal — rászántan — az emberiségért!

E bús kor hősei ők mind, gyér mécsek az éjben —
De egy itt, más ott, szanaszét mind több jelenik meg,
Több, s több kicsi láng, míg fényük egybeverődik,
S ráfénylik a jókra, kik akkor látni fognak,
S meglátván egymást, hogy : vannak, s mily sokaságban,
Örömmre gyúlnak, s egyszerre az éjben (a mélyben)
— Mint katakombákból — fölzendül a lélek,
A rég elalélt, s zeng mind hatalmasabban —
Szárnyal, s a szárnyain új csoda-napfény,
Mely immár mindig is itt marad a földön —
S lesz újra öröm és lesz jószág a földön!

Testvér, kívánnál, úgy-e, még te is egyszer
Ily korra virradni? Mondok valamit:
Gondolj rá gyakran és várd hittel e kort!

(1930)

ALTATÓ-DAL

Alkalmi vers a székelyudvarhelyi ref. nőszövetség által a „hősök emléktáblájának“ 1929 okt. 13-iki felavatásakor rendezett templomi ünnepélyre.

Ősz hidege fuj már
Havas Hargitánkról —
Vajjon fáztok-e most
Erre-arra távol ?

Fiaiink, apáink,
Testvéreink — : szentek !
Akik idegen föld
Ölében pihentek !

Kiknek örök ágya
Orosz föld homokja,
Ölelését annak
Testetek hogy szokja ?

Doberdo halálos
Sziklái tövében
Tudtok-e nyugodni
Membékélve, szépen ?

Éjszakon és délen,
S annyifelé, széjjel,
Simogat-e kedves
Álommal az éjjel ?

Jaj, mi (ha lehetne !)
Sokszor arra járnánk.
Rendeznénk alátok
Selyemágyat, párnát.

Álmot dudorásznánk
Csukott szemetekre —

Hogy az visszahozzon
Szülőföldetekre.

S itt lássatok mindent :
Házat, kicsi telket,
Úgy ahogy kedvesnek
Látta rég a gyermek !

Viduljatok, mint rég,
Virágos határon.
Ami másként van most :
Belétek ne fájjon !

Kedvetekbe búsat
Semmi ne vegyítsen —
Virrasszon álmotok
Fölött a nagy Isten.

Álmodjatok szépet
Szülőföldetekről —
Rátok emlékező
Boldog népetekről ...

ŐSZI HAJTÁSBAN

Az erdőaljban visszhangos csaholás zeng —
A sárgásodó homályban láthatatlan
Kutyák hajtanak, dühösen nyargalászva,
Míg te lenn pállott, fakult mezőben állasz,
És föl ijedsz : jaj, beh hamar, beh hamar jött
E változás, ez a nyárból-ősz, amikor már
Más semmi sehol, csak e kongó, széles üresség ...
Elhúztak messze a nyár tollasai is,
Akárcsak éveid, — annyi önáltatásod,
Lásd, ide vezérelt, hogy ily egyedül vagy !

S míg arra gondolsz, riadozva, ha mostan
Azok rád törnek, látnod kell : nincsen egy zug,
Rejteni téged, ahol még kevéssel előbb is
Titokbarlang nyílt, s vágylugas mindenütt,
Amerre néztél, — sötétlobogású
Máglyád sem ég már, hogy sujthatnál, ha jönnek,
Sujthatnál csóvát véres és vad szemükbe !

Nos, rejtőznél hát a kedvesed hajába !
De jaj, beléd fáj : az egy-igazi kedves
— Ki neked az volt, csakugyan — ősz hajával,
Bús anyaszívével két éve síri alvó ...
Föl, föl kell végre fognod : nem tudsz menekülni —
Az ősz kutyái végzetes, vad dühükkel,
Mind szűkebb körbe zárnak, konokul közeledve,
(Míg sebzett szíved sok vérnyoma is elárul)
Végül is nem tehetsz mást : míg messze kis harang sír,
Szemedbe vissza kis ijedt gyík tekintget,
Te pár szál aszott virággal ujjaid közt,
— Menekülni se vágyva — csak megadod magad !

Nagy falak alján, torlódó tömegben
Tétován lépked, riadozva szédül.
Vonzódik is, odább is állna egyben,
Amíg egy hullám elsodorja végül.

Magában másnál izzóbb vágyakat hord,
S mikor már úgy van: enyhülést találhat:
Kiszáradt a tó, amelyből jutott korty
Minden más népnek, embernek, számarnak.

A szívét eszik acélszőrű gondok —
S hogy meg is ették, s már az út kutyái
Vérét is felnyaldosták —: a bolond ott
Újra kinő, hogy tudjon újra fájni.

Az igazságért láz emészti holtig —
Az minden másnál tartósabb szerelme,
De hazugságok hurkaiba botlik
Lépten-nyomon, s nyugalma sincs semerre.

Bizonnyal áldott, s áldottsága terhét
Talán egy műben tudhatná levetni!
Igy megmutatván, amit óva rejt még:
Énje jobb részét is művébe menti.

Tehát ezen vés, farag, nekigyúlva!
Míg egyszer megáll, végképpen kidőlve —
De ott a mű, szfinxarca könnyű gúnnyal
Néz el fölötte merőn a jövőbe.

Vasalt paták csattognak a kavicsos parton —
 Két székely lovas jó két pár lóval a vízre — —
 Rögön le harisnyát, inget — s már benne csobognak.
 A víz hamar az állatok szügyéig ér föl,
 Sodorná is őket, de szorulnak a térdek,
 S működnek a sarkak, fordulást követelve —
 A lovak nyúlt nyakkal engednek a parancsnak,
 Így fordulnak, megúszva, föl és le nehányszor,
 Míg egyik legény rikkant, s hetykén veti hátra :
 Szorítsad, Imre ! S ez rá : Ne hagyd magad, Áron !
 S kacagnak nyersen a játszadozásho : —

Majd ezt megúnva, kiállnak a partmenti sekélybe,
 Szikkadni a napra, mely roppant fényt, hevet süt !
 Aranypor a sok csepp, megrázkódván az állat !
 Így lovukon, szinte helyükre kövülve időznek,
 Két szíjas székely, bajviselt, bús, konokarcú —
 Fölöttük madár hűz, árnyvető fellegek úsznak —
 A dél még izzóbb, — ők állnak rezzenetlen
 Szoborként. Egykor így álltak (ők, vagy apáik)
 A Pruthnál is, — így a gránátszaggatta Doberdó
 Szikláin, — akár Pennssylvania gyilkos levegőjű
 Bányáiban, s álltak, ahol csak állniok kellett,
 Keserű daccal, a sorsnak szembeszegülve.

S én nem tudom a sorsot, mit tartogat még ezutánra ?
 E végzetes ég alatt lesz-e még öröm ?
 De tudok annyit, hogy ha öröm helyett
 Tüzes mennykövek szakadnak is itt le,
 — Míg gyászosan évek százai húznak el —
 Ők örömtelenül is, ha kínba tébolyodottan :
 Itt fognak állni, örökké, — hogy Imre szorítja,
 Áron pedig ... Áron nem hagyja magát !

EGY VOLT-VADÁSSZAL...

Kovács Lászlónak

Egy volt-vadással beszéltem az este — —
Rég nem vadászik —: eladta fegyvereit, kutyáit.
„Nyerskoszton“ él, s az oktalanul kiontott
Vértől már borzadt, álmában is elejtett
Vadakat látott, — szemük csupa vád volt.
Hát abbahagyta...

Barátom után én
Beszéltem el, hogy én magam is mily
Furcsákat érzek, már éppen émelyít
A sok baj és jaj — a másé is, az enyém is —,
Ez általános és idült zűrzavar,
Mely a föld mosolyát izsappal ölte el,
A sok erőszak, mely erdei vadnál
Üzöttebb vaddá alázta az embert,
Egy rejteket sem hagyván meg, ahol bár
Perc nyugta legyen, sőt könyveim közt is
Megborzaszt sokszor, hogy esodált nagyjaim
Halottan enyésznek; enyésző sejtesomó
Dosztojevskij szent szíve, Goethe agya — —
Ilyenkor izzó, vad indulat űz fel,
Ki, ki, levegőre, rohanni mezőn át,
S kiáltani: nem, nem! Nem kell az enyészet,
A gyász, a halál már! Az kell, hogy az embert
Engedjék élni, örülni, — ezért lett,
S nem gyűlölködve szorongani folyvást!

Folyt pedig e jámbor, meghitt beszélgetés
Ezerkilencszázharmincnégy őszén,
Míg teljes üzemben volt szerte a földön
Minden hadiszergyár, s a Rivierán
A titokzatos Bazil Zaharoff
— Mint vére leső, nagy dsungeli dúvad —
Szimatolva hunyorgott az őszi napon.

RÁDIÓVERS

Itt rádió : egy nyugtalan, sötét szív,
Mely eddig sokat vívódott magában —
Míg most (magányát únva) végre jelt ad
És viszont : jelt is vár az éjszakában.

Jeit adok, s jelt is várok — : valahol tán
Van szív, mely velem dobban egy-ütemre !
Dél s éjszak közt a vágyam szétsugárzik,
Millió titkos szálon szállva, zengve.

Egy szűk fülkéből hívón sürgetőzöm —
Hívásom hátha valakit megindít —
Beldogság, te is mindig elkerültél ...
Ezután is csak elkerülsz-e mindig ?

Csak egyszer, bár csak egyszer látogass meg,
Hogy hinni tudjam, volt értelme : lennem —
S tégedet várnom, várnom annyi évig —
Fogyó reménnyel, szomjas gyötrelemben.

De ne halogasd jöttödöt sokáig !
Úgy jójj, ha jösz, hogy engem itt találj még !
Mert lehet, hogy már késő lesz, ha késel,
S nem nekem jut a nekem szánt ajándék.

Ma is az őszből kiszakadni vágyva
Fürkésztem : kiút a mezőn hol int, de
Mindenütt őt állt, sárgában, vörösben —
És látnom kellett : be vagyok kerítve.

Rémület környez, erőm sincs magamban
Vívódni tovább kudarcból kudarcig — —
Kiáltok : halló ! Öröm, fény ! Hiába :
Nincs semmi válasz ! Lámpám is kialszik — —

Itt mély a víz már, s csobbanástalanul húz
 El partjai közt, — nagy volt az útja eddig!
 Tükréből rám egy emlékfelleges arc néz,
 Mellette bús fűz titokzatos árnya.
 A folyamról föllibegő köd lopva körülfoly
 Mindent a berekben, melyből a hang is eltűnt —
 Jó most ez a csend, a zavartalanság áldott,
 Hűsítő csendje, — oly régóta csengem!
 Közben a lelkem is ősz lett, olyan ősz, mint
 A fákról lecsüngő köd szakállá, s fáradt...
 Az aranytollú csodamadár sem
 Csalogat többé igetről-ligetre.

Csak lótuszt enném, eszméletlen felejtést,
 Már ne gyötrjön: ki voltam, s ki lettem —
 Hogy tündökölt, milyen folttalan-fehéren
 Szép ifjú hitem, — királyfiपालástom...
 Csak egy virág volt nálam, hogy útra keltem —
 S én bíztam: örül majd és jobb, szelidebb lesz
 Mind, akinek csak megmutatom egyszer.
 De hol van ez már tőlem, s én hol vagyok ettől?
 Lerongyosodva, vér- és sárlepetten?

Csak így sikerült otthagynom a gyilkos
 Ölelésű vásárt, erőszakos, örült
 Derviseivel, az árusok, s pecérek
 Szünetnélküli, nyers rikácsolását,
 Hogy fülem, szemem egyszer ismét pihenni tudjon.
 Oh, mindenestől is pihenni volna jobb, mint
 Rút görcsben együtt rángani milliókkal,
 Fekélyesek közt fekéllyel elkenődni,
 Csak látva, hogy önt el mindenkit a kórság,
 S nem tudni a bajnak szerét sem, okát sem.

Leprás a föld, — a csillagok is bizonynal
Irtózva nézik iszonyú rothadását,
Mit senki tanáccsal, vagy tettel meg nem állít.
(Minden kísérlet : csak méhdöngés viharban !)
Már tisztulását nem várhatom én sem !
Reményt feladva, halálos iszonyatommal,
Itt már csak arra a pillanatra várok,
Mikor egy leszek újra, kiszakadt rész, az egésszel,
A volt meg a nemvolt is egybemorajlik
És tudtom nélkül forog a változás — —
Míg valami jobbat forog ki végre. (Talán
Hétszer hét század is eltelik addig.)
Majd arra ismét eljövök még, de akkor,
Akkor villám, vagy ostor lesz a kezemben !

EGY KEVÉLYKEDŐHÖZ

„Aki magát felmagasztalja: megaláztatik.“

Te magadban olyan
Biztos vagy, oly szilárd,
Mintha már sohasem
Vallhatnál semmi kárt.

Kétséged soha sincs,
Hogy mi rossz és mi jó,
Míg nekem rendesen
Jó, rossz : kemény dió.

Én megvallom : bizony
Tévelygek eleget.
De néha azt hiszem,
Egy titkos kéz vezet.

Annak keze, ki míg
Itt vergődttet, gyötör,
Éjente mint harang
Bíztat meg messziről.

Ki míg töviseken
Botorkáltat tovább :
Olykor bizalmasan
Hallatja mély szavát.

S én mély-mély titkait
Tikkadtan figyelem,
Kezdvén megérteni :
Ő mindig kegyelem.

Az akkor is, ha sujt,
Kínok tűzére vet :
Így szelidítgeti
Vad, s hiú szívemet.

Csak tűrök hát, amíg
Fölöttem egy napon
Sátracska lesz az én
Meglalt alázatom.

Sátor, mely gőgöt és
Hiúságot kizár,
S amelynek földje : túl
És innen közt határ.

Az átkelés nekem
Így nem lesz tán nehéz —
... De mi vár rád, ha majd
Az átkelőhöz érsz ? !

MINDEN FÉNY HÚNYTÁN

Most, most mutasd meg, mikor éjjeledik már,
Hogy mekkora hős vagy — : nem ijeszt a sötétség!
Csak nézel elébe rezzenéstelenül,
Várván, mikor fog egészen átölelni.
Mert könnyű ám addig játszani hősként
Sötétbe-bújósdit, míg egeden fény,
A fiatalság fénye lobog még
És hinni tudod, hogy valaki eljön
Érted is — — rád — — egymásra nevettek,
S a napra kilépve, úgy mentek tovább,
Mentek kéz-kézben, alkonyodásig —
Sőt azontúl is — — teretlen tereken —

Így könnyű zengeni is : ne félj, ne félj!
De bezzeg más, ha tudod : valóban az éjjel
Von árnyaival percenként sűrűsödő
Őrséget köréd, s nem vághatod át már —
Látod: hiába vártad, hogy bár legalább egy
Megcsúfolatlan öröm jusson ki neked is,
Melyet te dalolva holtodig ünnepelj...
Így hát az örömmel elmaradt ünneped is,
S te most, örökre szivedbe fagyott dalaiddal,
Csak méz tova egy sötétedő mezőn,
Hol útag elvesz, s magányod súlyosodik —
... Légy ilyenkor hős, aki csakugyan az,
Minden fény húnytán sem ismer tétovát —
Menj, római módon, végzeted, halálad
Elő, egy-kettő, előre, előre tovább!

DECEMBER 21 : LEGNAGYOBB NAPTÁVOLSÁG

Az egész évben az újjel
Ma a leghosszasabb —
De holnaptól az éj fogy
És viszont nyúlik a nap.

A vízbe zuhant fatönk is
Süllyedhet erőtlenül,
De lent a fenékhez ütődve,
Fordul, s felszínre kerül.

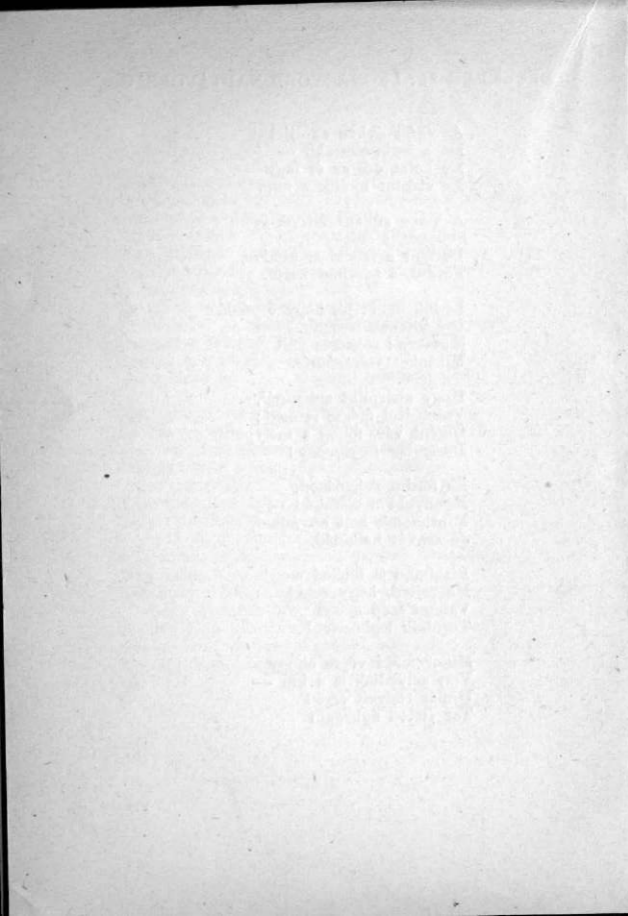
Le-föl, le . . . jó, hogy e példák
Így intenek nekünk.
Mutatva : sohasem kell
Hitünket vesztenünk.

Hogy akármit zuhannál,
Vesztettől mégse remélgj :
Ölként vár, fölfog a mélypont,
December huszonegy !

És fordul zuhanásod,
Könnyebbül éjszakád —
Minthacsak holt anyádnak
Jó szavát hallanád.

Bizalmad is föléled —
Megsejted, hogy veled
Valami szép ígézet
Történik legközelebb.

Mikor majd végre elfogy
Vert szívedből is a kín —
Üjulás rügyeit érzed
Tar életed ágbogain.

TARTALOM

Erdély hegyei közt

	Oldal
✧ Rejtett kincs tudója	3
Sziklavár	4
Tavaszi áradáskor	5
Tenger, te nagy	6
Viharfelhők alatt	7
Csillagtalan éjjeli ég	9
Künn	10
Mozireklám	12
Noémi Senki-szigetén	13
Tavaszi vihar	14
Éjjeli havazásban	15
Virágzó fák alatt	16
✧ Tűnő szépségek kergetője	17
Idegen falusi fogadóban	18
A parton	21
Búcsúzás	22
Halott költők	23
Erdélyi végzet alatt	24
Szánkázás	25
Nagy felkészülődés	26
Kisvárosi sáros utcákon	27
Új tavasz nyiladozásán	28
Északi fény, sarkvidék	29
Oh, gyermekek	30
Együtt Hamupipőke lányommal	31
Nyárkeresés őszi ködben	32
A vénülő Salamon király szerelmes énekeiből	34
Noémi és az ősz	35

	Olda.
Elmaradt lovas eszmélkedése	36
Öreg faun	37
A lisztes bohóc énekel	38
Mindig együtt	39
* Zene	40
Bocsánat nélkül	41
Mint régi szobrász	42
A szent fa árnyékában	43
A halász és a szellem	44
Őszi látogatás Csipkerózsza erdejében	45
Öreg pár a tarlón	46
Egy útszéli mutatófára	47
Grieg-melódiákhoz	48
Autón	50
Este a győzelem után	52

Éjszaki szél

Kalauz	55
Februárvég	56
Vágyaim, a dühös kutyák	57
A játéksináló	58
Szüret előtt	60
Tél jöttével	61
Bábszínház	62
Röghöz kötve	64
Kínok tűzén át	65
Két férfi esti sötét	66
A tavasz sodrában	68
Táncos lovakkal	69
Tavaszi délelőtt a Rózsadombon	71
Tahiti békéje felé	73
Éjszaki szél	74
> Tavaszi eső zenéje	76
Intermezzó	77
○ * Új Dévavára épül	78
Napok, szürke szekerek	79
Egy új Faust szerenádja	80
A züllés zátonyán	81

	Oldal
Erdélyi aratás	84
Napon	85
Hazug, alattomos ősz	87
Éji szálláson egy vén vártorony alatt	89
Havasi tájékon	91
Vérőzön felett	92
Forgószeél	93
Ádám kacag ?	96
Vihar	97
Tavaszkodás	98
A magam halotti jelentéséül	99
Ma délután havazott	100
Keresztes lovag a Szentföldről hazatér	102
Zenith	103
X Mult, jövő mesgyéjén	104
Zongoraszó	105
Személyvonat, III. osztály	106
Erdélyi szántó-vető estéje	108

Ne félj

Fiatalfé a hegyen	111
Halálbamenők üdvözlete	112
Üldözö farkasok előtt	113
Ágról szakadt levelet	114
C X Régi út porában	115
Csökönyösség	118
X Magányos fényő	119
Ősz jötte elé	120
Ábel számonkérítése	122
Dzsingisz khán	123
Hallgatagon	125
Máshol és itt	126
X Zenét !	127
Kis állomáson	128
Ének a késői megbánásról	129
Kiáltás	130
O X Vallomás	131
Erdélyi magaslapon	132

	Oldal
Színes, meleg ősszel	133
* Ne félj !	135
Életgázló előtt	136
Lesen	137
Naplólap	138
* Őszi szántás szókely hegyek alatt.	139
Galambok	140
A vén sepregető	141
A mesetáltoson	142
Április	143
Nyugtalan tavasszal	144
Soffőr	145
Hosszú tél után	146
Megjegyzések egy férfifejre	147
Téli virágének	148
Májusi hajnalodás	149
Körutazás	151
Az Örömszimfónia	152
Nagy időkben	154
Nem tudom	155
Kelj fel és járj !	156
Sötét kor pusztáiban	157
Ég és föld közt	158
Bíró előtt	159
Emlék	161
Risoluto	162
Mint lombtalan téli erdő	163
Ének a jövő gyermekeihez	164
Jönnök	165
Még van remény !	167
Úton a Jóság elébe	168
Erdélyi télben	169

Bús csillagon

Nyári kaland	173
Kútba estem, — ki húz ki	175
Befagyott révben	176
Árva kukoricaszál	177

	Oldal
Egy levélbeli kérdésre	178
Székely-ünnepi vers	179
Céltalanul	181
Őszi üdvözlét	182
Talán búcsúvers	184
Ilona tavaszi tánca	186
Alkalmi vers	188
Hamvadó zsarátnok őszi tarlón	190
Sikoly	191
Éjszak felé	192
Egy emeleti ablak mögül	194
Téli dermedtségben	196
Minek ma vers ?	197
A másik szobából	198
Este egy székely festőnél	199
Meghitt szavak egy elköltözötthöz	201
Bús csillagon	203
Altató-dal	205
Őszi hajtásban	207
A mű	208
✕ Lőfüröszítés	209
Egy volt vadásszal	210
Rádióvers	211
Sziddhártha újból eltűnik	212
Egy kevélykedőhöz	214
Minden fény hunytán	216
✕ December 21 : legnagyobb naptávolság	217

